

Σχολή Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Δι-ιδρυματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
«Κοινωνικά Δικαιώματα και Συνηγορία στις Κοινωνικές Υπηρεσίες»

Ακροδεξιά ιδεολογία και εναλλακτική δεξιά
(alt-right): δύο μελέτες περίπτωσης σε ΗΠΑ και Ελλάδα

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΠΟΥΜΠΑ (AM 5424M002)

Αθήνα 2026

Τριμελής Επιτροπή

Κώστας Ελευθερίου, Επίκουρος Καθηγητής Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
(Επιβλέπων)

Χριστόφορος Σκαμνάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής Πάντειου Πανεπιστημίου

Χρυσάνθος Τάσσης, Αναπληρωτής Καθηγητής Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Copyright© Βασιλική Μπούμπα, 2026

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσεως, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Περιεχόμενα

Περίληψη	5
Abstract	6
Εισαγωγή	7
1. Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Εννοιολογικά Εργαλεία της Ιδεολογίας	9
1.1 Σύντομο Ιστορικό	9
1.2 Η μαρξιστική έννοια της ιδεολογίας	9
1.3 Νεομαρξιστικές και δομικές προσεγγίσεις της ιδεολογίας	9
1.3.1 Η ιδεολογία και ηγεμονία στον Antonio Gramsci	9
1.3.2 Η ιδεολογία ως έγκληση του υποκειμένου στον Althusser	10
1.4 Σύγχρονες θεωρήσεις της ιδεολογίας	10
1.4.1 Η ιδεολογία ως μορφολογικό σύνολο	10
1.4.2 Η ιδεολογία ως πολιτισμική πρακτική	11
2. Ακροδεξιά Ιδεολογία	11
2.1 Ο εννοιολογικός προσδιορισμός της ακροδεξιάς ιδεολογίας	11
2.2 Εξτρεμιστική Δεξιά	13
2.2.1 Φασισμός	13
2.3 Ριζοσπαστική Λαϊκή Δεξιά	15
2.4 Αντιδιαφωτιστές-Ιδεολογικές ρίζες	15
2.5 Η Εναλλακτική Δεξιά (Alt-Right)	16
2.5.1 Ορισμός, Καταβολές και Στρατηγικές Διάχυσης	16
2.5.2 Ιδεολογικό προφίλ, βασικές θεματικές και πολιτισμικές πρακτικές της Εναλλακτικής Δεξιάς (Alt-Right)	18
2.5.3 Σχέση της Εναλλακτικής Δεξιάς με την ευρύτερη ακροδεξιά	21
3 Μεθοδολογία	24
3.1 Ερευνητικός Σχεδιασμός	24
3.2 Επιλογή Μελέτης Περίπτωσης	24
3.3 Κατασκευή Σώματος Δεδομένων και Επιλογή Δεδομένων	25
3.4 Κριτική Ανάλυση Λόγου	26
3.5 Ζητήματα Αξιοπιστίας	26
4 Αποτελέσματα	28
4.1 Κριτική Ανάλυση Λόγου περί Άμβλωσης κατόπιν του Dobbs v. Jackson	28
4.1.1 Αναδιατύπωση της Άμβλωσης ως Διαδικασία Δημοκρατικού Σφετερισμού .	29
4.1.2 Ηθικός Απολυταρχισμός και Οντολογία του Εμβρύου	30

4.1.3	Φύση και Θρησκεία.....	31
4.1.4	Απειλές και Ηθικοί Εχθροί.....	31
4.1.5	Αναδιατύπωση των Δικαιωμάτων ως Υποθετικά και Ιεραρχικά	32
4.1.6	Λαϊκισμός, Θυματοποίηση και Ηθική	33
4.2	Κριτική Ανάλυση Λόγου σχετικά με την Εναντίωση των Ελλήνων στον Γάμο Ομόφυλων Ζευγαριών.....	33
4.2.1	Επιβολή Ατζέντας και Κατασκευή Δημοκρατικού Ελλείμματος.....	34
4.2.2	Η οικογένεια ως εθνική και πολιτισμική υποδομή	35
4.2.3	Τα παιδιά ως το απόλυτο ηθικό όριο.....	35
4.2.4	Φύση, Βιολογία και Έμφυλη Κανονικότητα στον Λόγο της Ακροδεξιάς	36
4.2.5	Ηθικός Πανικός.....	36
4.2.6	Εξωτερίκευση και Πολιτιστικός Αποικισμός.....	37
4.2.7	Αναδιαμόρφωση των Δικαιωμάτων και της Ισότητας	37
5	Συζήτηση.....	37
6	Συμπεράσματα	41
7	.....	44
	Βιβλιογραφία.....	45
	Παραρτήματα.....	49
	Κείμενα ΗΠΑ περί Άμβλωσης.....	49
	Donald Trump	49
	Mike Pence (AAF).....	50
	Marjorie Taylor Greene	50
	SBA Pro-Life America	52
	Justice Clarence Thomas	53
	Lauren Boebert.....	56
	Republican Study Committee	57
	Κείμενα Ελλάδας περί Ομόφυλου Γάμου	57
	Κυριάκος Βελόπουλος	58
	Δημήτρης Νατσιός.....	60
	Αφροδίτη Λατινοπούλου	61
	Βασίλης Στίγκας.....	61
	Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος.....	62
	Αντώνης Σαμαράς.....	64
	Δημοκρατικό Πατριωτικό Κίνημα ΝΙΚΗ.....	65

Περίληψη

Αυτή η εργασία θα συζητήσει σύγχρονες αντιπαραθέσεις γύρω από τη νομοθεσία που προωθεί προσεγγίσεις που βασίζονται στα δικαιώματα στις νομοθετικές δράσεις, συγκρίνοντας δύο περιπτώσεις πολιτικής σημασίας από άποψη κριτικής ανάλυσης λόγου: την κατάργηση των συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων στην άμβλωση στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου στην Ελλάδα. Αντί να αντιπαραβάλλει τα νομικά καθεστώτα/θεσμική απόδοση, η μελέτη θεωρητικοποιεί αυτά τα επιχειρήματα ως χώρους λόγου όπου παράλληλες ιδεολογικές αιτιολογήσεις παίζονται με άλλα επιχειρήματα που βασίζονται στα δικαιώματα. Με βάση την κριτική ανάλυση λόγου και την ανάλυση πλαισίου, η μελέτη εξετάζει δεκατέσσερα έγκυρα κείμενα, επτά από κάθε εθνικό υπόβαθρο, όπως κοινοβουλευτικές ομιλίες, πολιτικές δηλώσεις, δικαστική συλλογιστική και θεσμικές παρεμβάσεις. Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν μια εντυπωσιακή σύμπτωση στα συμφραζόμενα. Σε καμία από τις δύο περιπτώσεις η διεκδίκηση δικαιωμάτων δεν λαμβάνει τη μορφή ατομικής αυτονομίας ή ισότητας, αλλά μια προδημοκρατική ηθική τάξη που βασίζεται στη φύση, την παράδοση, τη θρησκεία και την εθνική συνέχεια. Η κατασκευή της άμβλωσης και του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου ως συμβόλων πολιτισμικής παρακμής, ο επαναπροσδιορισμός της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων στις πλειοψηφικές, υπό όρους, ιεραρχικές διατυπώσεις. Τα ζητήματα του φύλου, της αναπαραγωγής και των παιδιών γίνονται τα κύρια σημεία του ηθικού πανικού και της ιδεολογικής κινητοποίησης. Η έρευνα τοποθετεί αυτά τα αποτελέσματα στο ευρύτερο πλαίσιο της υπάρχουσας βιβλιογραφίας σχετικά με την ιδεολογία, τη ριζοσπαστική δεξιά και τις αντι-Διαφωτιστικές παραδόσεις, για να καταδείξει ότι οι λόγοι αντιπροσωπεύουν μια κοινή διεθνή ιδεολογική τάξη, τυπική των νέων αναδιδόμενων σχηματισμών της ριζοσπαστικής δεξιάς και της εναλλακτικής δεξιάς. Η συζήτηση σκιαγραφεί επίσης τον ρόλο που διαδραματίζει η θεσμική και κοινοβουλευτική γλώσσα στην ομαλοποίηση των ανελεύθερων ιδεών και το γεγονός ότι οι αγώνες για τα δικαιώματα που διεξάγονται σήμερα είναι στην πραγματικότητα πιο βαθιοί αγώνες σχετικά με την έννοια της δημοκρατίας, της εξουσίας και της κοινωνικής τάξης.

Λέξεις-κλειδιά: Κριτική ανάλυση λόγου· Ριζοσπαστική δεξιά· Εναλλακτική Δεξιά· Πολιτική αμβλώσεων· Γάμος ομοφυλοφίλων· Ανελευθερισμός

Abstract

This paper will discuss modern controversies surrounding legislation that promotes rights-based approaches to legislative actions by comparing two cases of political significance in terms of critical discourse analysis: the repeal of constitutionally established abortion rights in the United States of America and same sex marriage in Greece. Instead of contrasting legal regimes/institutional performance, the study theorizes these arguments as discursive spaces where parallel ideological rationalizations are played against other rights-based arguments. Based on the critical discourse analysis and the frame analysis, the study examines fourteen authoritative texts, seven of each of the national backgrounds, such as parliamentary speeches, political statements, judicial reasoning, and institutional interventions. The results indicate an impressive coincidence in contexts. In neither does a rights claim take the form of individual autonomy or of equality, but instead of a pre-political moral order based in nature, tradition, religion, and national continuity. The construction of abortion and same-sex marriage as the symbols of civilizational decline, the redefinition of democracy and rights in the majoritarian, conditional, hierarchical formulations. The issues of gender, reproduction, and children become the main points of the moral panic and ideological mobilization. The research places these results within the larger context of existing literature about ideology, the radical right, and anti-Enlightenment traditions to demonstrate that the discourses represent a common transnational ideological order typical of new emergent radical right and Alt-Right formations. The discussion also outlines the role played by institutional and parliamentary language in the normalization of illiberal ideas and the fact that struggles concerning rights being fought today are actually more profound struggles concerning the meaning of democracy, authority, and social order.

Keywords: Critical discourse analysis; Radical right; Alt-right; Abortion politics; Same-sex marriage; Illiberalism

Εισαγωγή

Η μελέτη της ιδεολογίας παραμένει κεντρικής σημασίας για την πολιτική επιστήμη, επειδή φωτίζει τα εννοιολογικά θεμέλια μέσω των οποίων οι κοινωνικές ομάδες ερμηνεύουν την εξουσία, την ταυτότητα και το συλλογικό ανήκειν. Παρόλο που ο όρος έχει υποστεί εκτεταμένη θεωρητική συζήτηση, που κυμαίνεται από τις μαρξιστικές αντιλήψεις της ιδεολογίας ως μυστικοποίηση έως τις σύγχρονες αναλύσεις της ιδεολογίας ως πολιτισμικής και διαλογικής πρακτικής, η αναλυτική του χρησιμότητα παραμένει. Οι ιδεολογίες προσφέρουν ερμηνευτικά πλαίσια που διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα και οι κοινότητες αποδίδουν νόημα στα πολιτικά φαινόμενα, νομιμοποιούν την εξουσία και διατυπώνουν οράματα κοινωνικής τάξης. Στη σύγχρονη εποχή, όπου ο κατακερματισμός των μέσων ενημέρωσης και η κοινωνικοπολιτική πόλωση εντείνουν την ιδεολογική αμφισβήτηση, η κατανόηση της ιδεολογίας είναι κρίσιμη για την εξήγηση του τρόπου με τον οποίο οι πολιτικές αφηγήσεις κατασκευάζονται, διαδίδονται και ομαλοποιούνται.

Μέσα σε αυτό το θεωρητικό τοπίο, η άνοδος των ακροδεξιών κινημάτων έχει επαναβεβαιώσει την ιδεολογία ως κρίσιμη έννοια. Η ακροδεξιά έχει ιστορικά επιδείξει ποικίλες εκδηλώσεις, συμπεριλαμβανομένου του φασισμού, του εθνικού λαϊκισμού και του εθνοεθνικισμού, και έτσι θέτει συνεχώς ερωτήματα σχετικά με τη συνέχεια και την αλλαγή. Η ακαδημαϊκή έρευνα υπογραμμίζει ότι ενώ ο κλασικός φασισμός είχε τις ρίζες της στην ολοκληρωτική φιλοδοξία, τον μυθικό εθνικισμό και τις ανοιχτά αυταρχικές δομές, οι νεότερες παραλλαγές της ακροδεξιάς συχνά προσαρμόζουν τη ρητορική και τις στρατηγικές τους σε δημοκρατικά πλαίσια. Αυτή η εξέλιξη σηματοδοτεί ότι η ακροδεξιά δεν αποτελεί μια στατική ιδεολογία, αλλά μάλλον ένα δυναμικό σύνολο λόγων που ανταποκρίνονται σε κοινωνικούς και πολιτικούς μετασχηματισμούς.

Ο εικοστός πρώτος αιώνας έχει βιώσει μια αξιοσημείωτη αναζωπύρωση ακροδεξιών ρευμάτων στις δυτικές δημοκρατίες, η οποία οφείλεται σε παράγοντες όπως η οικονομική αποδιάρθρωση, η παγκοσμιοποίηση, οι ανησυχίες για την ταυτότητα και η ψηφιακή επικοινωνία. Μεταξύ αυτών των ρευμάτων, η Εναλλακτική Δεξιά / Alt-Right¹ έχει αναδειχθεί ως ένας ξεχωριστός σχηματισμός. Τοποθετείται σε αντίθεση με τον κυρίαρχο συντηρητισμό, την φιλελεύθερη πολυπολιτισμικότητα και αυτό που αντιλαμβάνεται ως πολιτιστική ομογενοποίηση. Σε αντίθεση με τα παραδοσιακά ακροδεξιά κινήματα που βασίζονται σε ιεραρχικές κομματικές δομές, η Alt-Right λειτουργεί κυρίως μέσω διαδικτυακών δικτύων, αποκεντρωμένης επικοινωνίας και μεταπολιτικών στρατηγικών που αποσκοπούν στην μετατόπιση του δημόσιου λόγου. Αγκαλιάζει ένα υβριδικό ιδεολογικό ρεπερτόριο, αντλώντας στοιχεία από τον εθνοεθνικισμό, την Ευρωπαϊκή Νέα Δεξιά και τον αμερικανικό

---

¹ η παρούσα μελέτη θα χρησιμοποιεί τους όρους εναλλάξιμα

² Discourse analysis

³ Η Republican Study Committee είναι κοινοβουλευτική ομάδα των Ρεπουμπλικανών στη Βουλή των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ, η οποία λειτουργεί ως ιδεολογικός και νομοπαρασκευαστικός

παλαιοσυντηρητισμό, ενώ παράλληλα αναπτύσσει σύγχρονη ψηφιακή αισθητική που απευθύνεται σε νεότερο κοινό.

Η εξέχουσα θέση της Alt-Right δεν μπορεί να γίνει κατανοητή απλώς ως ένα περιθωριακό φαινόμενο. Η ικανότητά της να διεισδύει στον κυρίαρχο λόγο, να επηρεάζει τις εκλογικές συζητήσεις και να αναδιαμορφώνει τις δημόσιες αφηγήσεις γύρω από τη μετανάστευση, την ταυτότητα και την εθνική ένταξη καταδεικνύει την ιδεολογική της σημασία. Επιπλέον, η στρατηγική χρήση του χιούμορ, της ειρωνείας και της επικοινωνίας που βασίζεται σε μιμίδια περιπλέκει τους παραδοσιακούς τρόπους ιδεολογικής κριτικής, επειδή θολώνει τα όρια μεταξύ της ένθερμης υπεράσπισης και της πρόκλησης. Αυτή η ασάφεια επιτρέπει στο κίνημα να διαχέει τις αποκλειστικές ιδέες διατηρώντας παράλληλα την εύλογη δυνατότητα άρνησης, διευκολύνοντας έτσι την ομαλοποίησή τους στην ευρύτερη πολιτική κουλτούρα.

Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα έρευνα επιδιώκει να διερευνήσει τα εννοιολογικά θεμέλια της ιδεολογίας και να τα εφαρμόσει στην ανάλυση των σύγχρονων ακροδεξιών εξελίξεων, με ιδιαίτερη έμφαση στην Alt-Right. Η μελέτη στοχεύει να τοποθετήσει την Alt-Right στην ευρύτερη οικογένεια των ακροδεξιών ιδεολογιών, να εντοπίσει τους ιδεολογικούς μηχανισμούς που στηρίζουν τις αφηγήσεις της και να εξετάσει πώς αποκλίνει ή αναδιαμορφώνει παλαιότερες δεξιές παραδόσεις. Συνθέτοντας θεωρητικές προοπτικές και εμπειρικές εξελίξεις μέσω ανάλυσης λόγου², η έρευνα συμβάλλει σε μια βαθύτερη κατανόηση του πώς λειτουργεί ο ιδεολογικός λόγος στις σύγχρονες δημοκρατίες και πώς τα ακροδεξιά κινήματα προσαρμόζονται στην πολιτιστική και τεχνολογική αλλαγή.

---

² Discourse analysis

1. Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Εννοιολογικά Εργαλεία της Ιδεολογίας

1.1 Σύντομο Ιστορικό

Ο όρος «Ιδεολογία» εμφανίστηκε στα τέλη του 18ου αιώνα όταν ο Antoine Destutt de Tracy το 1796 επινόησε ώστε να απαλλάξει την μελέτη των ιδεών από ψυχολογικές και μεταφυσικές συνιστώσες. Η ιδεολογία προέβλεπε την δημιουργία ενός πεδίου έρευνας, ικανό να αναλύσει ορθολογικά την έννοια των ιδεών. Ωστόσο, κατά την περίοδο του Διαφωτισμού η έννοια απέκτησε πολιτική διάσταση.

Η κριτική της απέναντι στην αυθεντία θεσμών, όπως η θεολογία, και γενικότερα κάθε μορφή εξουσίας που στηριζόταν σε αυταπάτες και ψευδαισθήσεις την έφερε σε σύγκρουση με το Παλαιό Καθεστώς. Όπως παρατήρησε και ο Ναπολέων, οι ιδεολόγοι «διαλύουν τις ψευδαισθήσεις», κάτι που θεωρήθηκε απειλητικό για καθεστώτα που βασιζόνταν στην άγνοια. Έτσι, η ιδεολογία κατέληξε να λειτουργεί ως εργαλείο κριτικής απέναντι σε μορφές εξουσίας που χρησιμοποιούσαν την πλάνη για να διατηρηθούν. (Βανδώρος, 2013). Σήμερα, η ιδεολογία αποτελεί μια θεμελιώδη έννοια στην πολιτική επιστήμη και πολιτική θεωρία. Παρ' όλα αυτά ως ορός η ιδεολογία έχει πολυσήμαντες έννοιες που συχνά αντικρούονται μεταξύ τους (Eagleton, 2018).

1.2 Η μαρξιστική έννοια της ιδεολογίας

Στο έργο των Μαρξ και Ενγκελς οι ιδέες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την υλική δραστηριότητα των ανθρώπων και τις σχέσεις παραγωγής. Η ιδεολογία παρουσιάζεται ως ψευδής συνείδηση, ένα δημιούργημα και εργαλείο που χρησιμοποιεί η αστική τάξη για να νομιμοποιήσει την ταξική της κυριαρχία και εκμετάλλευση. Στο έργο τους γερμανική ιδεολογία ο Marx και ο Engels υποστηρίζουν ότι οι κυρίαρχες ιδέες κάθε εποχής είναι ουσιαστικά της κυρίαρχης τάξης, αφού εκείνη είναι που ελέγχει τις σχέσεις παραγωγής (Cummins, 2023). Έτσι, καταλήγουν ότι η ιδεολογία είναι κάτι ψευδές και αντίθετο στην αντικειμενικότητα και την επιστήμη. Η άρχουσα τάξη παράγει ιδέες παρουσιάζοντάς ως κάτι φυσικό και δεδομένο και προωθεί μια άλλη πραγματικότητα από την αληθινή με σκοπό την κοινωνική αναπαραγωγή της (Βανδώρος, 2013).

1.3 Νεομαρξιστικές και δομικές προσεγγίσεις της ιδεολογίας

1.3.1 Η ιδεολογία και ηγεμονία στον Antonio Gramsci

Ο Αντόνιο Γκράμσι υπήρξε Ιταλός μαρξιστής φιλόσοφος και πολιτικός στοχαστής του 20ού αιώνα, του οποίου το έργο παραμένει κεντρικό στη μελέτη της ιδεολογίας, της εξουσίας και της πολιτισμικής ηγεμονίας, καθώς προσφέρει ένα θεωρητικό πλαίσιο για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι κοινωνικές σχέσεις κυριαρχίας αναπαράγονται και αμφισβητούνται στις σύγχρονες κοινωνίες. Για τον Γκράμσι, η ιδεολογία δεν φέρει εγγενώς αρνητικό χαρακτήρα ούτε ταυτίζεται αναγκαστικά με τη στρέβλωση της πραγματικότητας. Αντιθέτως, προτείνει έναν διαχωρισμό ανάμεσα στην ιδεολογία που συμβάλλει στη συγκρότηση μιας συγκεκριμένης κοινωνικής δομής και στην ιδεολογία που παράγεται ως αποτέλεσμα αυθαίρετων και αποσπασματικών εικασιών των ανθρώπων (Eagleton, 2018, σ. 214). Στα Τετράδια της Φυλακής (2011), ο Γκράμσι συνδέει άμεσα την έννοια της

ιδεολογίας με εκείνη της ηγεμονίας. Η ηγεμονία εγκαθιδρύεται όταν η ιδεολογική κυριαρχία στον πολιτισμό, την κουλτούρα και την καθημερινή ζωή διαμορφώνει ένα «κοινό αίσθημα», μέσα από το οποίο οι παραγόμενες αντιλήψεις γίνονται αντιληπτές ως φυσικές και αυτονόητες. Το κοινό αυτό αίσθημα ενισχύει την κοινωνική συνοχή και λειτουργεί ανασχετικά ως προς τον μετασχηματισμό των σχέσεων παραγωγής. Η ιδεολογία δεν διαχέεται αποκλειστικά μέσω του κράτους, αλλά και μέσω θεσμών όπως το σχολείο, η Εκκλησία, ο στρατός και η οικογένεια, οι οποίοι συμβάλλουν στην εσωτερικευση κοσμοαντιλήψεων που νομιμοποιούν και αναπαράγουν τις υφιστάμενες σχέσεις εξουσίας (Βανδώρος, 2013, σ. 16).

1.3.2 Η ιδεολογία ως έγκληση του υποκειμένου στον Althusser

Ο Louis Althusser υπήρξε Γάλλος μαρξιστής φιλόσοφος του 20ού αιώνα, με καθοριστική συμβολή στη θεωρητική ανανέωση του μαρξισμού και ιδιαίτερη έμφαση στη λειτουργία της ιδεολογίας και των μηχανισμών αναπαραγωγής της κοινωνικής τάξης. Ο Althusser (2020) προσεγγίζει την ιδεολογία ως ένα σύστημα αναπαραστάσεων που λειτουργεί υλικά, μέσω θεσμών και πρακτικών οι οποίες εντάσσουν τα άτομα σε προκαθορισμένες κοινωνικές θέσεις και ρόλους. Η λειτουργία της ιδεολογίας πραγματοποιείται κυρίως μέσω των Ιδεολογικών Μηχανισμών του Κράτους, όπως το σχολείο, η Εκκλησία, η οικογένεια, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και ο πολιτισμός, οι οποίοι συμβάλλουν καθοριστικά στην αναπαραγωγή των ταξικών σχέσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η ιδεολογία «εγκαλεί» τα άτομα, καλώντας τα να αναγνωρίσουν τον εαυτό τους μέσα σε συγκεκριμένες ταυτότητες και κοινωνικούς ρόλους, προσφέροντάς τους ταυτόχρονα την ψευδαίσθηση μιας αυτόνομης και ελεύθερης υποκειμενικότητας. Μέσω αυτής της διαδικασίας αναγνώρισης, η ιδεολογία εξασφαλίζει την ομαλή αναπαραγωγή της καθεστηκυίας κοινωνικής τάξης και των υφιστάμενων σχέσεων εξουσίας (Βανδώρος, 2013, σ. 17).

1.4 Σύγχρονες θεωρήσεις της ιδεολογίας

1.4.1 Η ιδεολογία ως μορφολογικό σύνολο

Ο Michael Freeden είναι Βρετανός πολιτικός θεωρητικός, γνωστός για τη συμβολή του στη σύγχρονη ανάλυση των ιδεολογιών, καθώς εισήγαγε ένα αναλυτικό πλαίσιο που επιτρέπει τη συστηματική κατανόηση της δομής, της μεταβλητότητας και των εσωτερικών διαφοροποιήσεών τους. Ο Freeden ανέπτυξε μια μορφολογική προσέγγιση στη μελέτη των ιδεολογιών, η οποία εστιάζει στη δομή, τη διάταξη και τις μεταξύ τους σχέσεις των εννοιών που συγκροτούν κάθε ιδεολογία (Freeden, 1996). Κεντρικό στοιχείο της προσέγγισης αυτής αποτελεί η διάκριση ανάμεσα σε πυρηνικές, παρακείμενες και περιφερειακές έννοιες. Οι πυρηνικές έννοιες διαθέτουν διαχρονικό χαρακτήρα και είναι καθοριστικές για την ταυτότητα μιας ιδεολογίας, οι παρακείμενες λειτουργούν ως μηχανισμοί εξειδίκευσης και σταθεροποίησης του ιδεολογικού πυρήνα, ενώ οι περιφερειακές μεταβάλλονται ταχύτερα, ενσωματώνοντας εξωτερικές κοινωνικές και πολιτικές πιέσεις (Freeden, 1996).

Μέσω αυτής της οπτικής, η μορφολογική ανάλυση καθιστά δυνατή την κατανόηση της ποικιλομορφίας, της μεταβλητότητας και των εσωτερικών διαφοροποιήσεων κάθε ιδεολογικής οικογένειας. Οι αρχές της εγγύτητας, της διαπερατότητας, της αναλογικότητας και της ιεράρχησης αναδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο οι έννοιες αποκτούν νόημα μόνο σε σχέση με άλλες έννοιες του ίδιου

ιδεολογικού πλαισίου, καθώς και το πώς μετακινούνται στον ιδεολογικό χώρο υπό την επίδραση ιστορικών γεγονότων, κοινωνικών μεταβολών ή συγκυριακών πιέσεων. Η μορφολογική προσέγγιση αναδεικνύει, τέλος, τον δυναμικό και μη στατικό χαρακτήρα των ιδεολογιών, δείχνοντας ότι δεν πρόκειται για κλειστά και άκαμπτα συστήματα, αλλά για μορφώματα που μετασχηματίζονται διαρκώς υπό κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες (Freeden, 1996).

1.4.2 Η ιδεολογία ως πολιτισμική πρακτική

Ο Terry Eagleton είναι Βρετανός θεωρητικός της λογοτεχνίας και μαρξιστής διανοητής, του οποίου το έργο έχει συμβάλει καθοριστικά στη σύγχρονη κατανόηση της ιδεολογίας ως πολιτισμικής και κοινωνικής πρακτικής. Στην ανάλυσή του για την ιδεολογία, ο Eagleton (2018) υποστηρίζει ότι ο όρος δεν μπορεί να περιοριστεί σε έναν ενιαίο και σταθερό ορισμό· αντίθετα, συγκροτεί μια «οικογένεια σημασιών» που αντανακλά τις πολλαπλές μορφές με τις οποίες οι κοινωνίες παράγουν, οργανώνουν και νομιμοποιούν το νόημα. Στο έργο του (2018, σελ. 81-84), παρουσιάζει έξι βασικές χρήσεις του όρου, αναδεικνύοντας την εννοιολογική του πολυπλοκότητα:

Πρώτον, η ιδεολογία μπορεί να νοηθεί ως η γενική και υλική διαδικασία παραγωγής ιδεών, αξιών και νοημάτων στο πλαίσιο της κοινωνικής ζωής, μια επιστημολογικά ουδέτερη προσέγγιση που την εντάσσει στο πεδίο της κουλτούρας. Δεύτερον, μπορεί να αναφέρεται στις ιδέες και τις πεποιθήσεις που εκφράζουν τη συλλογική εμπειρία και την κοσμοθεωρία μιας συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας ή τάξης. Τρίτον, ο όρος δηλώνει τα συστήματα νοημάτων που λειτουργούν υπέρ της προώθησης και της νομιμοποίησης των συμφερόντων ορισμένων κοινωνικών ομάδων έναντι ανταγωνιστικών συμφερόντων. Τέταρτον, η ιδεολογία αφορά ειδικότερα τις πρακτικές και τις αναπαραστάσεις που στηρίζουν και αναπαράγουν την κυριαρχία μιας συγκεκριμένης μορφής κοινωνικής εξουσίας. Πέμπτον, χρησιμοποιείται για να περιγράψει μορφές στρεβλωμένης ή παραπλανητικής αντίληψης, οι οποίες αποκρύπτουν τις πραγματικές κοινωνικές σχέσεις, σύμφωνα με την κλασική μαρξική προβληματική της «ψευδούς συνείδησης». Τέλος, ο Eagleton επισημαίνει ότι ορισμένες μορφές ιδεολογίας δεν απορρέουν αποκλειστικά από την κυρίαρχη τάξη, αλλά αναδύονται από την ίδια την υλική δομή της κοινωνίας στο σύνολό της.

Η πολυεπίπεδη αυτή σύλληψη καταδεικνύει ότι, για τον Eagleton, η ιδεολογία δεν συνιστά απλώς ένα σύστημα ιδεών, αλλά μια δυναμική πολιτισμική πρακτική που οργανώνει εμπειρίες, συγκροτεί ταυτότητες και διαμεσολαβεί τις σχέσεις εξουσίας.

2. Ακροδεξιά Ιδεολογία

2.1 Ο εννοιολογικός προσδιορισμός της ακροδεξιάς ιδεολογίας

Ο Γερμανός πολιτικός επιστήμονας Klaus von Beyme εντόπισε τρία κύματα ακροδεξιάς πολιτικής στην Ευρώπη (2016). Το πρώτο κύμα, ο νεοφασισμός, τοποθετείται στην περίοδο 1945–1955 (von Beyme, 2016). Κατά τη δεκαετία αυτή, η ήττα του φασισμού οδήγησε την ακροδεξιά στο πολιτικό περιθώριο. Λίγοι παρέμειναν πιστοί στη φασιστική ιδεολογία και οργανώθηκαν σε μικρές ομάδες υποστήριξης των «ηρώων» του φασιστικού αγώνα. Όσοι επιδίωξαν πολιτική δράση απέφυγαν να εμφανιστούν ως ανοιχτά νεοφασιστικές οργανώσεις. Παρ' όλα αυτά, δεν διέθεταν ευρεία λαϊκή στήριξη και συχνά καταστέλλονταν από κρατικούς μηχανισμούς. Ενδεικτικά, κατά τη δεκαετία του 1950 νεοφασιστικά κόμματα

απαγορεύτηκαν στη Γερμανία και την Ολλανδία. Εξάιρεση αποτέλεσε η Ιταλία, όπου το φασιστικό κόμμα MSI υπό τον Τζόρτζιο Αλμυράντε εισήλθε στο κοινοβούλιο το 1945 (Mudde, 2019· Παπακωνσταντίνου, 2024).

Το δεύτερο κύμα, ο δεξιός λαϊκισμός, εκτείνεται στην περίοδο 1955–1980 και χαρακτηρίζεται από την εμφάνιση νέων δεξιών λαϊκίστικων κομμάτων (von Beyme, 2016). Τα κόμματα αυτά συχνά αξιοποίησαν πρώην φασίστες, χωρίς όμως να θεωρούνται ιδεολογικά νεοφασιστικά ή να αυτοπροσδιορίζονται ως τέτοια. Υποστήριζαν κυρίως τις αγροτικές περιφέρειες, τον περιορισμό του κράτους πρόνοιας και εναντιώνονταν στις μεταπολεμικές πολιτικές ρυθμίσεις. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι Πουζαντιστές στη Γαλλία, οι οποίοι εξέλεξαν 52 βουλευτές, μεταξύ των οποίων και τον Ζαν-Μαρί Λε Πεν το 1956, το Κόμμα των Αγροτών στην Ολλανδία και το Κόμμα της Προόδου στη Δανία, που συγκέντρωσε 15,9% των ψήφων (Mudde, 2019· Παπακωνσταντίνου, 2024).

Το τρίτο κύμα προσδιορίζεται ως ριζοσπαστική δεξιά και αφορά την περίοδο 1980–2000 (Beyme, 2016). Η άνοδος της ακροδεξιάς ξεκινά τη δεκαετία του 1980 και εντείνεται τη δεκαετία του 1990, υπό την επίδραση της ανεργίας και της μαζικής μετανάστευσης. Η λαϊκιστική ριζοσπαστική δεξιά καθίσταται η κυρίαρχη ιδεολογική τάση εντός της ευρωπαϊκής ακροδεξιάς έως τις αρχές του 21ου αιώνα. Τα σημαντικότερα κόμματα της περιόδου συνδύασαν τον νατιβισμό, με έντονη εναντίωση στη μετανάστευση, τον αυταρχισμό, με κριτική προς τις εθνικές και ευρωπαϊκές ελίτ, και τον λαϊκισμό, μέσω της επίκλησης της «φωνής του λαού» (Mudde, 2020).

Το τέταρτο κύμα εκτείνεται από το 2000 έως σήμερα και χαρακτηρίζεται από την πολιτική και εκλογική ενίσχυση της ακροδεξιάς. Σε αντίθεση με τις προηγούμενες περιόδους, όπου η ακροδεξιά ήταν περιθωριοποιημένη, πλέον κυρίαρχα δεξιά και, σε ορισμένες περιπτώσεις, αριστερά κόμματα εμφανίζουν προθυμία για κυβερνητικές συνεργασίες. Οι ακροδεξιές ιδέες συζητούνται ανοιχτά στον δημόσιο λόγο και συχνά υιοθετούνται σε ηπιότερη μορφή από κόμματα του πολιτικού κατεστημένου (Martini, 2023).

Όπως έχει ήδη επισημανθεί, η ερευνητική ενασχόληση με την ακροδεξιά εντείνεται κυρίως μετά το 1980. Παρά τις πολυάριθμες προσπάθειες ορισμού και ερμηνείας του φαινομένου, δεν έχει διαμορφωθεί επιστημονική συναίνεση. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχει κοινά αποδεκτή ονοματοδοσία. Στη βιβλιογραφία απαντώνται όροι όπως «άκρα δεξιά», «νέα άκρα δεξιά», «ριζοσπαστική δεξιά», «λαϊκιστική ριζοσπαστική δεξιά» ή «εθνικολαϊκιστική δεξιά», χωρίς κάποιος από αυτούς να έχει επικρατήσει καθολικά στον επιστημονικό διάλογο (Ηλιαδέλη, 2017).

Παρά τις διαφωνίες, πολλοί ερευνητές συγκλίνουν στη διάκριση μεταξύ παλαιάς και νέας άκρας δεξιάς (Brown et al., 2023; Ekman, 2022; Miller-Idriss, 2022). Η βασική διαφοροποίηση έγκειται στο γεγονός ότι η νέα ακροδεξιά αποδέχεται την κοινοβουλευτική δημοκρατία, σε αντίθεση με τα φασιστικά και μεταπολεμικά κινήματα του μεσοπολέμου. Επιπλέον, ο εθνικισμός της αξιολογείται ως περισσότερο αμυντικός παρά επιθετικός. Σε πολιτικό επίπεδο, το φαινόμενο αυτό εκδηλώνεται μέσω αντικομματικού και αντισυστημικού ύφους, αντι-ελίτ λόγου,

εναντίωσης στη «μαζική μετανάστευση» και την παγκοσμιοποίηση, καθώς και διεκδίκησης μιας «καθαρής» εθνικής ταυτότητας (Ηλιαδέλη, 2017).

Παρά την εννοιολογική αστάθεια που αποτυπώνεται στην πολλαπλότητα των όρων, η συγκριτική βιβλιογραφία έχει αναπτύξει επαναλαμβανόμενα σχήματα κατηγοριοποίησης που λειτουργούν ως χρήσιμα ερμηνευτικά εργαλεία. Σε μία πρώτη προσέγγιση, όπως αυτή του Ignazi, η «νέα άκρα δεξιά» τοποθετείται στο πλαίσιο της μεταβιομηχανικής και μεταύλιστικής στροφής και της ανάδειξης ζητημάτων ταυτότητας, υπογραμμίζοντας ότι δεν πρόκειται για απλή αναβίωση του μεσοπολεμικού φασισμού αλλά για προσαρμογή σε νέα πολιτικά διακυβεύματα (Ignazi, 2003). Σε μια δεύτερη γραμμή, τυπολογίες όπως του Betz εστιάζουν στη ρητορική και πολιτική φυσιογνωμία, δίνοντας έμφαση στη λαϊκιστική επίκληση της «λαϊκής βούλησης», στις πρακτικές κοινωνικού αποκλεισμού και στην κριτική προς το κράτος πρόνοιας υπό όρους εθνοτικής προτεραιότητας (Betz, 1994). Τέλος, προσεγγίσεις όπως του Rydgren και του Minkenberg αναδεικνύουν τη μετατόπιση από βιολογικές σε πολιτισμικές μορφές ρατσισμού και την ανάδειξη κοινωνικοπολιτισμικών ζητημάτων, όπως η ταυτότητα, η μετανάστευση και η «τάξη και ασφάλεια», ως κεντρικών αξόνων άρθρωσης της σύγχρονης ακροδεξιάς (Rydgren, 2007· Minkenberg, 2000).

Ο Mudde (2019) διακρίνει την ακροδεξιά σε δύο βασικές κατηγορίες, την εξτρεμιστική δεξιά και τη λαϊκιστική ριζοσπαστική δεξιά, με καθοριστική διαφορά τη στάση τους απέναντι στη δημοκρατία. Η εξτρεμιστική δεξιά απορρίπτει τα θεμέλια της δημοκρατίας, ενώ η λαϊκιστική ριζοσπαστική δεξιά υποστηρίζει τη δημοκρατία, απορρίπτοντας όμως βασικά στοιχεία της φιλελεύθερης δημοκρατίας, όπως τα δικαιώματα των μειονοτήτων, το κράτος δικαίου και τη διάκριση των εξουσιών. Οι σχέσεις μεταξύ των δύο αυτών ρευμάτων είναι τεταμένες, καθώς οι εξτρεμιστές κατηγορούν τους ριζοσπάστες για ρεφορμισμό και διαφθορά, ενώ οι ριζοσπάστες τους αποδίδουν αναποτελεσματικότητα και προσφυγή στη βία (Mudde, 2020). Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, η προσέγγιση του Mudde υιοθετείται ως βασικό ιδεοτυπικό πλαίσιο.

2.2 Εξτρεμιστική Δεξιά

2.2.1 Φασισμός

Ο φασισμός ορίζεται ως μια ολοκληρωτική ιδεολογία που προτείνει έναν «Τρίτο Δρόμο» πέρα από τον φιλελευθερισμό και τον σοσιαλισμό, βασισμένο στον οικονομικό κορπορατισμό, σε ένα ηθικοποιημένο κράτος, στην ιδέα της εθνικής αναγέννησης, στην ύπαρξη παντοδύναμου ηγέτη και στη θετική αποτίμηση της βίας και του πολέμου ως εξαγνιστικών και φυσικών καταστάσεων της πολιτικής ζωής (Mudde, 2019).

Σύμφωνα με τους Ball και Dagger (2011), οι ιδεολογικές ρίζες του φασισμού μπορούν να ανιχνευθούν ήδη από τον 18ο αιώνα και την εποχή του Διαφωτισμού. Οι αρχές του Διαφωτισμού, όπως ο ανθρωπισμός, η εκκοσμίκευση, ο προοδευτισμός και η οικουμενικότητα, αποτέλεσαν τη βάση για την ανάπτυξη του φιλελευθερισμού και του σοσιαλισμού. Παράλληλα, αναπτύχθηκε ένα ρεύμα στοχαστών που αντέδρασε σε αυτές τις αρχές, απορρίπτοντας τη λογική και την οικουμενικότητα ως θεμέλια της κοινωνικής οργάνωσης και προτείνοντας έναν εναλλακτικό «Τρίτο Δρόμο» (Mudde, 2019). Στο πλαίσιο αυτό, στοχαστές όπως οι Johann Gottfried von Herder, Joseph de

Maistre, Louis-Gabriel de Bonald, Marquis de Sade και Joseph-Arthur de Gobineau άσκησαν κριτική στον Διαφωτισμό, θεωρώντας τις αξίες του αφηρημένες και ουτοπικές (Ball & Dagger, 2011).

Κεντρικό σημείο της αντιδιαφωτιστικής σκέψης υπήρξε η απόρριψη της οικουμενικότητας ως μύθου. Το φύλο, η φυλή, η γλώσσα, η κουλτούρα, η θρησκεία και η εθνικότητα θεωρήθηκαν θεμελιώδεις παράγοντες διαφοροποίησης των ανθρώπων. Επιπλέον, η έμφαση στη λογική που χαρακτήριζε τις ιδέες του 1789 εκλήφθηκε ως αντίθετη προς την ανθρώπινη φύση, η οποία, σύμφωνα με τους αντιδιαφωτιστές, θεμελιώνεται όχι στη λογική αλλά στις ιδιαίτερες και άνισες ιδιότητες των ανθρώπων (Ball & Dagger, 2011). Ο Curtis (2021, σ. 18-19) προσεγγίζει τον φασισμό ως φαινόμενο που συγκροτείται μέσα από τη διασύνδεση οργανωτικών, πολιτισμικών και θεσμικών διαστάσεων. Σε οργανωτικό επίπεδο, ο φασισμός εμφανίζεται ως διαταξικό μαζικό κίνημα, με έντονη συμμετοχή νέων από τη μεσαία τάξη, οι οποίοι εισέρχονται για πρώτη φορά στην πολιτική δράση οργανωμένοι σε κόμμα-πολιτοφυλακή. Κεντρική αποστολή του κινήματος είναι η εθνική αναγέννηση και η κατάκτηση του μονοπωλίου της πολιτικής εξουσίας, μέσω συνδυασμού βίας, κοινοβουλευτικής συμμετοχής και τακτικών συμβιβασμών με τις κυρίαρχες δυνάμεις, με τελικό στόχο την ανατροπή της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

Στην πολιτισμική του διάσταση, ο φασισμός εδράζεται σε μια κουλτούρα μύθων, τελετουργιών και συμβολικών πρακτικών που συγκροτούν μια μορφή «πολιτικής θρησκείας». Η πολιτική αναγορεύεται σε καθολική εμπειρία, η νεότητα και η στρατιωτικοποίηση της δημόσιας ζωής εξιδανικεύονται και η συλλογική ταυτότητα οργανώνεται γύρω από μια οργανική και ηθικοποιημένη αντίληψη του έθνους. Η θεσμική διάσταση ολοκληρώνεται μέσω της ενοποίησης κόμματος και κράτους, της ανάδειξης χαρισματικής και προσωποπαγούς ηγεσίας και της εγκαθίδρυσης μηχανισμών ελέγχου και καταστολής της διαφωνίας (Curtis, 2021). Παρότι τα φασιστικά κινήματα παρουσιάζουν αποκλίσεις ως προς τη μορφή και τις επιμέρους ιδέες τους, ο Payne (2000) εντοπίζει ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά του φασισμού του Μεσοπολέμου: έντονο αντιφιλελευθερισμό και αντικομμουνισμό, μαζική κινητοποίηση και στρατιωτικοποίηση της πολιτικής ζωής, θετική αποτίμηση της βίας και του πολέμου ως πολιτικών μέσων, οργανικιστική αντίληψη της κοινωνίας και προσκόλληση σε αυταρχικές και χαρισματικές μορφές ηγεσίας.

Ο ιταλικός φασισμός αποτελεί κεντρική έκφραση της ιδεολογίας της εξτρεμιστικής δεξιάς. Στον φασιστικό τρόπο σκέψης, ο ηγέτης συνιστά την ύψιστη πολιτική αρχή, καθώς ενσαρκώνει το έθνος και το κράτος (Mudde, 2020). Η ιδεολογία αυτή προσωποποιείται στο πρόσωπο του Μπενίτο Μουσολίνι, ο οποίος, αξιοποιώντας το διάχυτο εθνικιστικό αίσθημα της εποχής, συγκρότησε ομάδες κρούσης (Fasci di combattimento) και ίδρυσε το Φασιστικό Κόμμα, με βασικό στόχο την αναγέννηση της Ιταλίας ως μεγάλης ευρωπαϊκής δύναμης (Ball & Dagger, 2011). Σε ιδεολογικό επίπεδο, ο φασισμός απορρίπτει τον ατομικισμό και υιοθετεί μια οργανικιστική αντίληψη της κοινωνίας, σύμφωνα με την οποία το άτομο αποκτά νόημα μόνο ως μέρος της συλλογικότητας. Το κράτος αναδεικνύεται σε θεσμική και νομική ενσάρκωση της ενότητας και του μεγαλείου του έθνους, ενώ η αφοσίωση στον ηγέτη ταυτίζεται με την αφοσίωση στο έθνος. Η πολιτική ελευθερία ανανοηματοδοτείται ως «ελευθερία του έθνους» και όχι ως σύνολο ατομικών

δικαιωμάτων, ενώ η υποταγή ατόμων, ομάδων και τάξεων στην κρατική ισχύ θεωρείται αναγκαία προϋπόθεση της εθνικής ενότητας (Ball & Dagger, 2011).

Ο ναζισμός παρουσιάζει σημαντικές ομοιότητες με τον ιταλικό φασισμό ως προς τον αυταρχισμό, την ηγετοκεντρική συγκρότηση και την έμφαση στην εθνική ενότητα, διαφοροποιείται όμως καθοριστικά λόγω του έντονου ρατσιστικού και αντισημιτικού χαρακτήρα του. Η φυλή αντιμετωπίζεται ως βιολογική κατηγορία και ως θεμελιώδης ειδοποιός διαφορά των ανθρώπων. Στο ναζιστικό σχήμα, η Άρια φυλή θεωρείται ανώτερη και καλείται να υπερισχύσει στον κοινωνικό ανταγωνισμό προκειμένου να αποφευχθεί η παρακμή και η εξαφάνισή της (Mudde, 2020). Η ιδεολογία του ναζισμού οργανώνεται γύρω από το πρόσωπο του Αδόλφου Χίτλερ και την αρχή της απόλυτης υποταγής του λαού στον ηγέτη. Ο ναζισμός αντιτίθεται τόσο στον κομμουνισμό όσο και στον φιλελευθερισμό, ενώ η επίκληση του σοσιαλισμού εντάσσεται σε ένα εθνικιστικό πλαίσιο, αποκομμένο από τις αρχές της κοινωνικής ισότητας και του διεθνισμού (Ball & Dagger, 2011, σ. 320).

2.3 Ριζοσπαστική Λαϊκή Δεξιά

Σύμφωνα με τον Mudde (2020), τα βασικά χαρακτηριστικά της ριζοσπαστικής λαϊκιστικής δεξιάς συγκροτούνται γύρω από τρεις κεντρικούς άξονες: τον νατιβισμό, τον αυταρχισμό και τον λαϊκισμό. Ο νατιβισμός ορίζεται ως η ιδεολογία που υποστηρίζει ότι τα κράτη οφείλουν να κατοικούνται αποκλειστικά από τα μέλη του έθνους, δηλαδή τους αυτόχθονες, ενώ κάθε «ξένο» στοιχείο εκλαμβάνεται ως απειλή για την εθνική ομοιογένεια (Betz, 2017). Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται το πρόταγμα μιας εθνοκρατίας, στην οποία πλήρη πολιτικά δικαιώματα απολαμβάνουν μόνο όσοι θεωρούνται μέλη του έθνους. Η ισλαμοφοβία και, ιστορικά, ο αντισημιτισμός συνδέονται άμεσα με τη νατιβιστική λογική. Ωστόσο, σε αντίθεση με την ακροδεξιά του 20ού αιώνα, η σύγχρονη ριζοσπαστική δεξιά εμφανίζεται συχνά θετικά διακείμενη προς τον σιωνισμό, τον οποίο αντιμετωπίζει ως σύμμαχο στον λόγο κατά του Ισλάμ και των μουσουλμάνων.

Ο αυταρχισμός, κατά τον Mudde (2020), δεν περιορίζεται σε θεσμικές μορφές εξουσίας αλλά συνδέεται με μια συγκεκριμένη κοινωνική και ψυχολογική αντίληψη περί τάξης. Αναφέρεται στην υποστήριξη μιας αυστηρά δομημένης κοινωνίας, όπου η συμμόρφωση σε κανόνες και αρχές θεωρείται θεμελιώδης αξία και οι παρεκκλίσεις τιμωρούνται με σκληρές ποινές. Η έμφαση στον «νόμο και την τάξη» εκφράζεται μέσω της υποστήριξης αυστηρών ποινικών πολιτικών, καθώς και της πεποίθησης ότι η κοινωνική πειθαρχία πρέπει να καλλιεργείται προληπτικά, ιδίως μέσω της παραδοσιακής και πειθαρχημένης εκπαίδευσης στο σχολείο (Mudde, 2020, σ. 52).

Τέλος, ο λαϊκισμός ορίζεται από τον Mudde (2020) ως μια αβαθής ιδεολογία (thin-centered ideology), η οποία αντιλαμβάνεται την κοινωνία ως διαιρεμένη σε δύο ομοιογενή και ανταγωνιστικά στρατόπεδα: τον «αγνό λαό» και τη «διεφθαρμένη ελίτ». Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτική νομιμοποίηση αντλείται αποκλειστικά από την επίκληση της γενικής βούλησης του λαού, η οποία παρουσιάζεται ως ενιαία, αυτονόητη και υπεράνω θεσμικών περιορισμών.

2.4 Αντιδιαφωτιστές-Ιδεολογικές ρίζες

Οι ιδεολογικές ρίζες της σύγχρονης ακροδεξιάς ανιχνεύονται σε μεγάλο βαθμό στο αντιδιαφωτιστικό ρεύμα σκέψης, το οποίο διαμορφώθηκε ως αντίδραση

στις αρχές του Διαφωτισμού. Ενώ ο Διαφωτισμός θεμελιώθηκε σε αξίες όπως η ορθολογικότητα, η οικουμενικότητα, ο ανθρωπισμός και η πρόοδος, οι αντιδιαφωτιστές στοχαστές αμφισβήτησαν τη δυνατότητα της λογικής να αποτελέσει καθολική βάση κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης. Κατά την αντίληψή τους, οι διαφωτιστικές αξίες αποσπών το άτομο από τις ιστορικές, πολιτισμικές και συλλογικές του ρίζες και προωθούν μια αφηρημένη και τεχνητή ισότητα (Ziegler, 2021, 2022).

Κεντρικό στοιχείο της αντιδιαφωτιστικής σκέψης αποτελεί η απόρριψη της οικουμενικότητας. Η ανθρωπότητα δεν νοείται ως ενιαίο και ομοιογενές σύνολο, αλλά ως πλέγμα διακριτών και άνισων κοινοτήτων, οι οποίες διαφοροποιούνται βάσει φύλου, φυλής, γλώσσας, θρησκείας, κουλτούρας και εθνικότητας. Οι διαφορές αυτές εκλαμβάνονται ως φυσικές και αμετάβλητες, ενώ η προσπάθεια υπέρβασής τους μέσω ορθολογικών και καθολικών αρχών θεωρείται αντίθετη προς την ανθρώπινη φύση. Στο πλαίσιο αυτό, η έμφαση μετατοπίζεται από το άτομο στη συλλογικότητα και από τα ατομικά δικαιώματα στην οργανική ενότητα της κοινότητας (Chen, 2025).

Παράλληλα, η αντιδιαφωτιστική παράδοση αμφισβητεί τον προοδευτισμό και την ιδέα της γραμμικής ιστορικής εξέλιξης. Η κοινωνική τάξη, η ιεραρχία και η παράδοση αντιμετωπίζονται ως αναγκαίες προϋποθέσεις κοινωνικής συνοχής και σταθερότητας, ενώ η πολιτική αλλαγή νομιμοποιείται μόνο όταν υπηρετεί την αναγέννηση της συλλογικής ταυτότητας και όχι την ατομική χειραφέτηση. Υπό αυτό το πρίσμα, η πολιτική αποκτά έντονα ηθικοποιημένο και πολιτισμικό χαρακτήρα, με το έθνος να προβάλλεται ως υπέρτατη αξία (Ziegler, 2025).

Οι παραπάνω ιδέες συγκροτούν ένα ιδεολογικό υπόβαθρο που διαπερνά ιστορικά τον φασισμό και, σε ανανεωμένες μορφές, τη σύγχρονη ριζοσπαστική δεξιά. Η έμφαση στην πολιτισμική ομοιογένεια, η καχυποψία απέναντι στον ορθολογισμό και τον φιλελεύθερο πλουραλισμό, καθώς και η αντίληψη της κοινωνίας ως οργανικού συνόλου, αποτελούν βασικά μοτίβα που συνδέουν την αντιδιαφωτιστική σκέψη με μεταγενέστερες αυταρχικές και εθνικιστικές ιδεολογίες. Με τον τρόπο αυτό, ο αντιδιαφωτισμός δεν συνιστά απλώς ένα ιστορικό ρεύμα ιδεών, αλλά μια διαρκή δεξαμενή εννοιολογικών και αξιακών αναφορών για την κριτική της νεωτερικότητας και της φιλελεύθερης δημοκρατίας (Garrard, 2021).

2.5 Η Εναλλακτική Δεξιά (Alt-Right)

2.5.1 Ορισμός, Καταβολές και Στρατηγικές Διάχυσης

Η εξτρεμιστική δεξιά και η λεγόμενη Εναλλακτική Δεξιά (alt-right) συνδέονται ιστορικά και ιδεολογικά, διαφοροποιούνται όμως ουσιαστικά ως προς τον βαθμό ιδεολογικής συγκρότησης, τη μορφή πολιτικής δράσης και τη σχέση τους με τη φιλελεύθερη δημοκρατία και τη νεωτερικότητα. Η διάκριση αυτή είναι κρίσιμη, καθώς η alt-right δεν συνιστά απλή αναβίωση προγενέστερων ακροδεξιών σχηματισμών, αλλά ένα ποιοτικά διαφορετικό φαινόμενο που αναπτύσσεται υπό τις συνθήκες της ύστερης νεωτερικότητας, της ψηφιακής δημόσιας σφαίρας και της έντονης πολιτισμικής πόλωσης (Berlet, 2019).

Ο όρος alt-right περιγράφει ένα χαλαρά δομημένο και εσωτερικά ετερογενές ιδεολογικό ρεύμα, τοποθετημένο στην ακροδεξιά του πολιτικού φάσματος. Κεντρικό του χαρακτηριστικό αποτελεί η απόρριψη του κυρίαρχου συντηρητισμού και η

επιδίωξη ενός φυλετικοποιημένου και αποκλειστικού επαναπροσδιορισμού της εθνικής ταυτότητας (Chatterjee, 2021). Αντί να συγκροτείται ως συνεκτικό πολιτικό δόγμα με σαφές θεσμικό και κανονιστικό πρόγραμμα, η Εναλλακτική Δεξιά λειτουργεί ως «δικτυωμένος ιδεολογικός σχηματισμός», με ρευστά όρια και συνοχή που παράγεται μέσω κοινών σημασιολογικών κόμβων, όπως η λευκή ταυτότητα, η αντίθεση στην πολυπολιτισμικότητα και η αμφισβήτηση της ισότητας ως κανονιστικής αρχής (Hawley, 2017; Bar-On, 2018). Όπως επισημαίνει ο DeCook (2020), η αυτοχαρακτηριζόμενη «εναλλακτικότητα» της alt-right λειτουργεί ταυτόχρονα ως ρήξη με τον θεσμικό συντηρητισμό και ως στρατηγική ρητορική που παρουσιάζει το κίνημα ως αντιπολιτισμική δύναμη απέναντι στη φιλελεύθερη ηγεμονία. Αντίστοιχα, ο Mudde (2020) υπογραμμίζει ότι ο όρος επιλέχθηκε σκόπιμα ώστε να διευρύνει το ακροατήριο και να συγκαλύψει τις εθνοφυλετικές του καταβολές.

Σε εννοιολογικό επίπεδο, η alt-right συγχωνεύει τον φυλετικό ταυτισμό με στοιχεία εθνικιστικού λαϊκισμού. Η εθνική και πολιτισμική ένταξη ορίζεται με κριτήριο τη λευκότητα, η οποία νοείται τόσο ως βιολογικός όσο και ως πολιτισμικός δείκτης πολιτικής κοινότητας (Mudde, 2020). Η οπτική αυτή διαφοροποιεί την alt-right από τον παραδοσιακό δεξιό εθνικισμό, καθώς ο δημογραφικός και πολιτισμικός πλουραλισμός αντιμετωπίζεται ως υπαρξιακή απειλή και όχι ως αντικείμενο πολιτικής διαφωνίας. Στο πλαίσιο αυτό, απορρίπτονται οι αρχές της ισότητας, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών δικαιωμάτων, της ισότητας των φύλων και του φιλελεύθερου πλουραλισμού, με το επιχείρημα ότι υπονομεύουν μια υποτιθέμενη φυσική κοινωνική ιεραρχία (Bar-On, 2023). Η λευκότητα κατασκευάζεται έτσι ως ταυτόχρονα θυματοποιημένη από τη δημογραφική και πολιτισμική αλλαγή και ανώτερη, ως φερόμενος πυρήνας της δυτικής ταυτότητας (Kimmel, 2017).

Παράλληλα, η alt-right λειτουργεί όχι μόνο ως πολιτική ιδεολογία αλλά και ως μηχανισμός συγκρότησης ταυτότητας. Όπως επισημαίνει η Chatterjee (2021), αρθρώνεται γύρω από μια λευκή, ανδρική και δυτική αυτοαντίληψη και την κατασκευή εχθρικών «άλλων». Παρότι η ρητορική της είναι έντονα αντιφιλελεύθερη, αντλεί δομικά στοιχεία από τον φιλελεύθερο ατομικισμό, τον οποίο επανερμηνεύει σε ανεστραμμένη, εθνοφυλετική μορφή, δίνοντας έμφαση στην αυτονομία και την αυτοέκφραση εντός μιας ιεραρχημένης πολιτισμικής κοινότητας (Chatterjee, 2021).

Ιδιαίτερη σημασία για τη συγκρότηση και τη διάχυση της alt-right έχει το επικοινωνιακό της ύφος. Οι στρατηγικές λόγου βασίζονται στην ειρωνεία, τα μιμείδια και τις κωδικοποιημένες υποκουλτούρες, οι οποίες συγκαλύπτουν το εξτρεμιστικό περιεχόμενο μέσω του χιούμορ και της αμφισημίας, επιτρέποντας την εύλογη άρνηση, ενώ ταυτόχρονα ενισχύουν την εσωτερική συνοχή και την οριοθέτηση της ομάδας (Nagle, 2017; Daniels, 2018). Ο τρόπος αυτός επικοινωνίας αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματικός στην ψηφιακή δημόσια σφαίρα, καθώς θολώνει τα όρια μεταξύ σάτιρας, πρόκλησης και ιδεολογικής τοποθέτησης (Dafaure, 2020).

Ιστορικά, ο όρος alt-right εμφανίζεται για πρώτη φορά το 2008 στο ακροδεξιό Taki's Magazine και αποδίδεται στον Richard Spencer. Αρχικά λειτούργησε ως ομπρέλα για ετερόκλητες δεξιές και ακροδεξιές τάσεις που απέρριπταν τον νεοσυντηρητισμό, με ορισμένες να αναφέρονται στην προεδρική καμπάνια του Ron Paul (Berlet, 2019). Το 2010 ο Spencer ίδρυσε τον ιστότοπο AlternativeRight.com, ο

οποίος διαφοροποιήθηκε από τον αμερικανικό πατριωτικό συντηρητισμό, ενσωματώνοντας επιρροές της Ευρωπαϊκής Νέας Δεξιάς και αναφορές σε στοχαστές όπως ο Νίτσε και ο Έβολα, ενώ εισήγαγε τον όρο «ιντεντιταρισμός», με κεντρικό άξονα τη φυλή ως θεμέλιο ταυτότητας (Hawley, 2017). Η δημόσια ορατότητα του όρου κορυφώθηκε κατά την προεκλογική περίοδο των ΗΠΑ το 2016 και το 2017 με τη συγκέντρωση «Unite the Right» στο Charlottesville, γεγονός που ανέδειξε τόσο τη διεύρυνση όσο και τη βίαιη δυναμική του φαινομένου (Daniels, 2018).

Οι ιδεολογικές καταβολές της alt-right αντλούν από τη σύγκλιση της Παλαιάς Δεξιάς στις Ηνωμένες Πολιτείες και της Ευρωπαϊκής Νέας Δεξιάς. Η πρώτη παρείχε μια κριτική στον φιλελεύθερο διεθνισμό, την κοινωνική ισονομία και τον κρατικό παρεμβατισμό, ενώ η δεύτερη εισήγαγε τον εθνοπλουραλισμό και τη μεταπολιτική στρατηγική, δηλαδή την έμφαση στον μακροπρόθεσμο πολιτισμικό μετασχηματισμό αντί της άμεσης κατάληψης της πολιτικής εξουσίας (Bar-On, 2013· Teitelbaum, 2020). Η σύνθεση αυτών των παραδόσεων επέτρεψε στην alt-right να αρθρώσει την πολιτική του αποκλεισμού με πολιτισμικούς και όχι ρητά βιολογικούς όρους, διευκολύνοντας τη σχετική κοινωνική της νομιμοποίηση σε δημοκρατικά περιβάλλοντα.

Καθοριστικό ρόλο στη διάδοση της alt-right διαδραμάτισε το διαδίκτυο. Πλατφόρμες όπως το 4chan, το Reddit και αργότερα το Gab παρείχαν χώρους ανώνυμης ή ψευδωνυμικής επικοινωνίας, όπου εξτρεμιστικές αφηγήσεις μπορούσαν να κυκλοφορήσουν εκτός των περιορισμών των θεσμικών δημόσιων σφαιρών (Ebner, 2020; Nagle, 2017). Παράλληλα, οι αλγόριθμοι των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ενίσχυσαν τη διάδοση τέτοιου περιεχομένου, συνδέοντας χρήστες με ομοιόεατες και μεταφέροντας μιμείδια και αφηγήσεις από περιθωριακές πλατφόρμες στον ευρύτερο δημόσιο λόγο (Daniels, 2018).

Κεντρική στρατηγική της alt-right αποτελεί η μετατόπιση του λεγόμενου Παράθυρου Όβερτον, δηλαδή του εύρους των ιδεών που θεωρούνται αποδεκτές στον δημόσιο διάλογο. Αντί για άμεση και απροκάλυπτη υπεράσπιση της λευκής υπεροχής, προτιμώνται ηπιότερα εννοιολογικά πλαίσια, όπως ο «εθνοπλουραλισμός», η «δυτική κληρονομιά» ή η «δημογραφική ανησυχία», τα οποία λειτουργούν ως ενδιάμεσοι σημασιολογικοί σταθμοί που καθιστούν τις ακραίες θέσεις σταδιακά συζητήσιμες (Mudde, 2020). Μέσω χιούμορ, ειρωνείας και επανάληψης, ιδέες που προηγουμένως θεωρούνταν αδιανόητες μετακινούνται προς την κανονικότητα του δημόσιου λόγου, αναδεικνύοντας τη μετα-πολιτική φύση της Εναλλακτικής Δεξιάς ως εγχειρήματος πολιτισμικής αποσταθεροποίησης και ανανομιμοποίησης ιεραρχικών και αποκλειστικών αξιών (Daniels, 2017).

2.5.2 Ιδεολογικό προφίλ, βασικές θεματικές και πολιτισμικές πρακτικές της Εναλλακτικής Δεξιάς (Alt-Right)

Η Εναλλακτική Δεξιά (Alt-Right) δεν συγκροτείται ως ένα ενιαίο, συνεκτικό ιδεολογικό δόγμα, αλλά ως ένα ρευστό και αποκεντρωμένο σύμπλεγμα λόγων, αφηγήσεων και πολιτισμικών πρακτικών. Πρόκειται για έναν ιδεολογικό σχηματισμό της σύγχρονης ακροδεξιάς που οργανώνεται γύρω από επαναλαμβανόμενα θεματικά μοτίβα, τα οποία αφορούν τη φυλή και την ταυτότητα, τη μετανάστευση, το φύλο, τον αντιφιλελευθερισμό, καθώς και την εχθρότητα προς την πολυπολιτισμικότητα και την αποκαλούμενη «πολιτική ορθότητα». Παρά την εσωτερική του ετερογένεια και

την απουσία σαφούς προγραμματικού πυρήνα, η συστηματική αναπαραγωγή συγκεκριμένων σημασιολογικών πλαισίων επιτρέπει τη χαρτογράφηση μιας αναγνωρίσιμης κοσμοθεωρίας. Η κοσμοθεωρία αυτή παρουσιάζεται συχνά ως υπεράσπιση του «απειλούμενου» δυτικού πολιτισμού, της ελευθερίας του λόγου και της πολιτισμικής αυτονομίας, λειτουργώντας όμως στην πράξη ως μηχανισμός νομιμοποίησης ιεραρχικών, εθνικιστικών και αντιδραστικών πολιτικών θέσεων (Mudde, 2019· Bar-On, 2023).

Στον πυρήνα του ιδεολογικού οικοδομήματος της Alt-Right βρίσκεται η λευκή ταυτότητα. Η λευκότητα δεν αντιμετωπίζεται απλώς ως εθνοτική ή εθνική κατηγορία, αλλά ως πολιτισμικό, ιστορικό και πολιτικό θεμέλιο των δυτικών κοινωνιών. Οι υποστηρικτές του κινήματος προβάλλουν τη θέση ότι η δημογραφική αλλαγή, η μετανάστευση και η πολυπολιτισμικότητα συνιστούν υπαρξιακή απειλή για τα δυτικά έθνη, τα οποία παρουσιάζονται ως ευάλωτα σε μια διαδικασία «αντικατάστασης» ή πολιτισμικής αποδόμησης (Lyons, 2017). Κεντρικές παρεμβάσεις προσώπων όπως ο Richard Spencer προωθούν την ανάγκη για «φυλετική αφύπνιση» και αλληλεγγύη μεταξύ των λευκών πληθυσμών, αναπαριστώντας την πολυπολιτισμικότητα ως δύναμη διάλυσης της εθνικής συνοχής και της ιστορικής συνέχειας (Bar-On, 2023). Η λευκή ταυτότητα αναδιατυπώνεται έτσι ως ταυτόχρονα θυματοποιημένη και μαχόμενη, γεγονός που νομιμοποιεί πολιτικές κινητοποιήσεις στο όνομα της «επιβίωσης» και της «κληρονομιάς» (Hermansson et al., 2020).

Η φυλετική ιεράρχηση, ωστόσο, σπάνια διατυπώνεται με ανοιχτά βιολογικούς όρους. Αντίθετα, η Alt-Right καταφεύγει συστηματικά σε κωδικοποιημένη γλώσσα. Όροι όπως «δυτικές αξίες», «ευρωπαϊκή κληρονομιά», «πολιτισμική συνοχή» ή «δημογραφικό άγχος» λειτουργούν ως ευφημισμοί που συγκαλύπτουν τις υποκείμενες φυλετικές παραδοχές, επιτρέποντας την παρουσίαση του λόγου ως πολιτισμικής άμυνας και όχι ως ρατσιστικής ιδεολογίας. Παρά τη ρητορική αυτή μετατόπιση, τα όρια μεταξύ πολιτισμικού και βιολογικού ουσιοκρατισμού παραμένουν ρευστά και συχνά αλληλοεπικαλυπτόμενα (Hermansson et al., 2020).

Ο αντισημιτισμός αποτελεί ένα ακόμη σημαντικό, αν και εσωτερικά διαφοροποιημένο, στοιχείο του ιδεολογικού σύμπαντος της Alt-Right. Σε ορισμένες τάσεις του κινήματος, ιδιαίτερα εκείνες που επηρεάζονται από συγγραφείς όπως ο Kevin MacDonald, οι Εβραίοι παρουσιάζονται ως δυσανάλογα ισχυροί κοινωνικοί και πολιτικοί δρώντες που φέρονται να προωθούν τον φιλελευθερισμό, τον κοσμοπολιτισμό και την πολυπολιτισμικότητα προς όφελος συλλογικών συμφερόντων. Οι αφηγήσεις αυτές αναπαράγουν κλασικά αντισημιτικά σχήματα, επαναδιατυπωμένα όμως σε κοινωνικοπολιτισμικό και συνωμοσιολογικό πλαίσιο και όχι σε αμιγώς βιολογικούς όρους (Hawley, 2017). Παράλληλα, υφίστανται εσωτερικές διαφοροποιήσεις, καθώς ορισμένοι εθνοεθνικιστές εντάσσουν τους Εβραίους στο ευρύτερο «λευκό» δημογραφικό σώμα. Οι διαφοροποιήσεις αυτές δεν αναιρούν τη λειτουργική παρουσία του αντισημιτισμού, αλλά καταδεικνύουν τη στρατηγική ευελιξία του λόγου της Alt-Right, ο οποίος προσαρμόζεται ανάλογα με το ακροατήριο και το πολιτικό συγκείμενο (Berlet, 2019).

Η μετανάστευση και η πολυπολιτισμικότητα συνιστούν κεντρικά αρνητικά σημεία αναφοράς. Η Alt-Right δεν περιορίζεται στην αντίθεση προς την παράτυπη μετανάστευση, αλλά απορρίπτει συνολικά την αρχή των εθνοτικά και πολιτισμικά

πλουραλιστικών εθνικών κρατών. Η μετανάστευση συνδέεται συστηματικά με αφηγήσεις πολιτισμικής αραίωσης, κοινωνικού και οικονομικού εκτοπισμού και αυξημένης εγκληματικότητας, παρά την απουσία εμπειρικής τεκμηρίωσης για αυτούς τους ισχυρισμούς (Niewert, 2017). Η πολυπολιτισμικότητα παρουσιάζεται ως ιδεολογικό σχέδιο επιβαλλόμενο από «παγκόσμιες ελίτ», μετατρέποντας τον πλουραλισμό από αξία συνύπαρξης σε σύμβολο παρακμής και αποσύνθεσης.

Το φύλο αποτελεί επίσης κομβικό πεδίο ιδεολογικής άρθρωσης. Η Alt-Right υιοθετεί έναν έντονα αντιφεμινιστικό λόγο, παρουσιάζοντας τον φεμινισμό ως διαβρωτική δύναμη που υπονομεύει την κοινωνική τάξη, την ανδρική εξουσία και τη δημογραφική αναπαραγωγή (Kimmel, 2017). Οι έμφυλοι ρόλοι νοούνται ως φυσικά και βιολογικά προκαθορισμένοι, ενώ η ανδρική κυριαρχία προβάλλεται ως αναγκαία συνθήκη σταθερότητας και πολιτισμικής συνέχειας (Chatterjee, 2021). Οι γυναίκες προσλαμβάνονται κυρίως ως μητέρες και φορείς φυλετικής αναπαραγωγής, ενώ η έμφυλη ισότητα απορρίπτεται ως φιλελεύθερη κατασκευή που απειλεί τη συλλογική συνοχή (Carian et al., 2022).

Παράλληλα, το κίνημα επιδεικνύει στρατηγική ευελιξία μέσω της επιλεκτικής εργαλειοποίησης φεμινιστικών και ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων. Όπως έχει επισημανθεί, αφηγήσεις περί προστασίας των γυναικών και της σεξουαλικής ελευθερίας χρησιμοποιούνται για να δικαιολογηθούν αντιμεταναστευτικές και ισλαμοφοβικές θέσεις, παρουσιάζοντας φυλετικοποιημένες μειονότητες ως εγγενείς απειλές για τα ίδια τα δικαιώματα που η Alt-Right υποτίθεται ότι υπερασπίζεται. Με τον τρόπο αυτό, ο λόγος των δικαιωμάτων μετατρέπεται σε εργαλείο αποκλεισμού αντί ένταξης (Azani et al., 2021).

Κεντρικό στοιχείο της πολιτικής ταυτότητας της Alt-Right αποτελεί η αντίθεση στην «πολιτική ορθότητα». Η τελευταία παρουσιάζεται ως αυταρχικό καθεστώς που καταστέλλει τη διαφωνία και επιβάλλει ηθική συμμόρφωση. Η επίκληση της ελευθερίας του λόγου λειτουργεί διττά: αφενός κατασκευάζει την Alt-Right ως θύμα λογοκρισίας και αδικίας, αφετέρου νομιμοποιεί τη διάδοση εξτρεμιστικών ιδεών υπό το πρόσχημα του ανοιχτού διαλόγου (Marantz, 2019). Η αντιστροφή αυτή, όπου ο ρατσιστικός λόγος παρουσιάζεται ως «θαρραλέα αλήθεια» και οι μηχανισμοί λογοδοσίας ως «τυραννία», συνιστά θεμελιώδες στοιχείο της πολιτισμικής στρατηγικής του κινήματος (Chatterjee, 2021).

Σε βαθύτερο κανονιστικό επίπεδο, η Alt-Right απορρίπτει βασικές αρχές της φιλελεύθερης νεωτερικότητας, όπως η ισότητα, ο πλουραλισμός και τα οικουμενικά δικαιώματα. Η δημοκρατία δεν νοείται ως ουδέτερο σύστημα εκπροσώπησης, αλλά ως διεφθαρμένο καθεστώς που έχει διαβρωθεί από ελίτ και δημογραφικές μεταβολές εις βάρος της «πλειοψηφίας» (Teitelbaum, 2020). Η στάση αυτή διαφοροποιεί την Alt-Right από τον κυρίαρχο συντηρητισμό, καθώς δεν περιορίζεται σε κριτική επιμέρους πολιτικών, αλλά αμφισβητεί τις ίδιες τις κανονιστικές βάσεις της φιλελεύθερης τάξης (Robin, 2018).

Τέλος, η ψηφιακή κουλτούρα αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ιδεολογικής λειτουργίας της Alt-Right. Η χρήση μιμίδων, ειρωνείας και τρολινγκ επιτρέπει τη διάδοση ρατσιστικών και μισογυνικών πλαισίων μεταμφιεσμένων σε χιούμορ, προσφέροντας εύλογη δυνατότητα άρνησης και ταυτόχρονα συμβάλλοντας στην ομαλοποίησή τους (Daniels, 2018). Η επιτελεσματικότητα του λόγου συγκροτεί

ταυτότητα και όρια ένταξης: το χιούμορ σηματοδοτεί το «ανήκειν», ενώ η πρόκληση λειτουργεί ως μέσο διείσδυσης στον δημόσιο λόγο. Μέσα από αυτή την ψηφιακή γραμματική, η Alt-Right κατορθώνει να μετακινεί ιδέες από το περιθώριο προς την κανονικότητα, επιβεβαιώνοντας τον μετα-πολιτικό χαρακτήρα της ως εγχειρήματος πολιτισμικής αποσταθεροποίησης και ανανομιμοποίησης ιεραρχικών και αποκλειστικών αξιών (DeFaure, 2020).

2.5.3 Σχέση της Εναλλακτικής Δεξιάς με την ευρύτερη ακροδεξιά

Η Εναλλακτική Δεξιά καταλαμβάνει μια ιδιότυπη και συχνά αμφιλεγόμενη θέση στο ευρύτερο ιδεολογικό φάσμα της ακροδεξιάς. Αν και αντλεί στοιχεία από προϋπάρχοντα δεξιά και ακροδεξιά ρεύματα, διαφοροποιείται σαφώς από τον καθιερωμένο συντηρητισμό, τον οποίο αντιλαμβάνεται ως ιδεολογικά εξαντλημένο, πολιτικά συμβιβασμένο και ανίκανο να ανταποκριθεί στις πολιτισμικές και δημογραφικές μεταβολές των σύγχρονων δυτικών κοινωνιών. Για τους υποστηρικτές της, ο κυρίαρχος συντηρητισμός έχει αποτύχει να υπερασπιστεί την πολιτισμική ταυτότητα και την κοινωνική συνοχή, γεγονός που ωθεί την Alt-Right να στραφεί προς πιο ριζοσπαστικές ιδεολογικές δεξαμενές, όπως η Γαλλική Νέα Δεξιά, ο εθνοεθνικισμός, ο παλαιοσυντηρητισμός και οι μορφές διαδικτυακού αντιπολιτισμικού ακτιβισμού (Hawley, 2017).

Η επιρροή της Γαλλικής Νέας Δεξιάς είναι καθοριστική για τη θεωρητική αυτοσυγκρότηση της Alt-Right. Στοχαστές όπως ο Alain de Benoist (1999) και κινήματα όπως οι Ταυτοποιοί (Identitarians; Sima, 2021) επιχείρησαν να αναδιατυπώσουν τον εθνικισμό με όρους πολιτισμικής ταυτότητας, αποφεύγοντας την αποκάλυπτη επίκληση της βιολογικής ιεραρχίας. Η έννοια του εθνοπλουραλισμού, που προτάσσει τη διατήρηση πολιτισμικά ομοιογενών κοινοτήτων σε διακριτούς γεωγραφικούς χώρους, παρείχε στην Alt-Right ένα λεξιλόγιο «πολιτισμικής προστασίας» το οποίο εμφανίζεται ως πιο θεσμικά αποδεκτό από τον ρητό ρατσισμό (Bar-On, 2023). Μέσω αυτής της γλωσσικής μετατόπισης, η Alt-Right επιχειρεί να αποστασιοποιηθεί από τη ρητορική της λευκής υπεροχής, χωρίς να εγκαταλείπει την απόρριψη της πολυπολιτισμικότητας και του φιλελεύθερου ιστιμικού πλαισίου (Kimmel, 2017).

Από τον αμερικανικό παλαιοσυντηρητισμό, η Alt-Right κληρονομεί τον σκεπτικισμό απέναντι στον παγκοσμιοποιημένο φιλελευθερισμό, την κριτική στην παρεμβατική εξωτερική πολιτική και την έμφαση στην παράδοση και τις τοπικές κοινότητες (Hill, 2024). Ωστόσο, διαφοροποιείται ουσιαστικά, καθώς δεν συμμερίζεται τη δέσμευση του παλαιοσυντηρητισμού στον συνταγματισμό, στον θεσμικό περιορισμό της εξουσίας ή στις ορθοδοξίες της ελεύθερης αγοράς. Όπως επισημαίνει ο Hawley (2017), η Alt-Right δεν οργανώνεται γύρω από την κλασική συντηρητική τριάδα του κοινωνικού παραδοσιακισμού, του οικονομικού φιλελευθερισμού και της ισχυρής εθνικής άμυνας, γεγονός που υπογραμμίζει την απόστασή της τόσο από τον ρεϊγκανικό συντηρητισμό όσο και από τους θεσμούς που θεωρεί ότι έχουν καταληφθεί από φιλελεύθερες και κοσμοπολίτικες ελίτ (Berlet, 2019).

Στρατηγικά, η Alt-Right αποκλίνει έντονα από την παραδοσιακή δεξιά. Ενώ τα συντηρητικά κόμματα επιδιώκουν πολιτική επιρροή μέσω εκλογικής συμμετοχής, θεσμικής ενσωμάτωσης και σταδιακής μεταρρύθμισης, η Alt-Right δίνει προτεραιότητα στην πολιτισμική παρέμβαση και τη μεταπολιτική δράση.

Εμπνευσμένη από ευρωπαϊκές θεωρίες της ριζοσπαστικής δεξιάς, εστιάζει στη μεταβολή των πολιτισμικών κανόνων και του δημόσιου λόγου γύρω από την ταυτότητα, τη μετανάστευση και την εθνική ένταξη, θεωρώντας ότι η πολιτισμική ηγεμονία προηγείται της άσκησης πολιτικής εξουσίας (Teitelbaum, 2020).

Η διαφοροποίηση της Alt-Right γίνεται επίσης εμφανής στη στάση της απέναντι στις κοινωνικές ιεραρχίες και τις μειονοτικές ομάδες. Σε αντίθεση με τον παραδοσιακό συντηρητισμό, ο οποίος συχνά αποδέχεται την ένταξη εντός ενός πλουραλιστικού πλαισίου, η Alt-Right αντιμετωπίζει τη δημογραφική αλλαγή ως υπαρξιακή απειλή για τη δυτική ταυτότητα. Όπως υπογραμμίζουν οι Vasilaki & Souvlis (2022), το κίνημα συνδύαζει αφηγήσεις πολιτισμικού άγχους με τη στρατηγική εργαλειοποίηση λόγων περί δικαιωμάτων, παρουσιάζοντας, για παράδειγμα, τον εαυτό του ως υπερασπιστή των δικαιωμάτων των γυναικών ή των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων προκειμένου να νομιμοποιήσει την εχθρότητα προς τη μετανάστευση από μουσουλμανικές χώρες. Η τακτική αυτή αποκαλύπτει έναν ευέλικτο ιδεολογικό πραγματισμό, μέσω του οποίου θέσεις αποκλεισμού επαναπλαισιώνονται ως άμυνα των πολιτικών ελευθεριών (Ekman, 2022).

Σε οργανωτικό επίπεδο, η Alt-Right διαφοροποιείται από παλαιότερες μορφές ακροδεξιάς που βασίζονταν σε ιεραρχικές δομές, κόμματα ή παραστρατιωτικές οργανώσεις (Carian et al., 2022). Αντιθέτως, συγκροτείται ως αποκεντρωμένο, δικτυωμένο και εν μέρει ανώνυμο φαινόμενο, το οποίο διαμεσολαβείται κυρίως από το διαδίκτυο. Η οργανωτική αυτή ρευστότητα επιτρέπει την ταχεία προσαρμογή σε νέα ζητήματα, πλατφόρμες και πολιτισμικές συγκυρίες (Hodge & Hallgrimsdottir, 2020). Όπως επισημαίνει ο Hawley (2017), η ευελιξία αυτή συνέβαλε καθοριστικά στη δημόσια ορατότητα της Alt-Right κατά την προεκλογική περίοδο των ΗΠΑ το 2016, χωρίς ωστόσο να επιτρέπει την ταύτισή της με έναν συγκεκριμένο πολιτικό φορέα ή πρόσωπο. Η Alt-Right αυτοτοποθετείται ως διορθωτική απάντηση τόσο στις αποτυχίες του παραδοσιακού συντηρητισμού όσο και στις παλαιότερες, περισσότερο ωμές μορφές φυλετικού εθνικισμού. Απορρίπτει την αποκάλυπτη βία και τον συμβολισμό που συνδέονται με τον ιστορικό φασισμό και υιοθετεί ένα μεταμοντέρνο ύφος ακτιβισμού, βασισμένο στην ειρωνεία, τα μιμίδια και τις πολιτισμικές συγκρούσεις. Η στρατηγική αυτή νεωτερικότητα διαφοροποιεί την Alt-Right από προηγούμενες ακροδεξιές εκδοχές και εξηγεί εν μέρει την απήχησή της σε νεότερα, ψηφιακά κοινωνικά ακροατήρια (Bar-On, 2023).

Τέλος, το ζήτημα των αμβλώσεων κατέχει κεντρική αλλά ιδιόμορφη θέση στο ιδεολογικό σύμπαν της Alt-Right, καθώς λειτουργεί όχι μόνο ως ηθικό ή θρησκευτικό διακύβευμα, αλλά κυρίως ως πεδίο βιοπολιτικής και δημογραφικής πολιτικής (Motyl, 2024). Σε αντίθεση με τον παραδοσιακό κοινωνικό συντηρητισμό, ο οποίος εναντιώνεται στις αμβλώσεις πρωτίστως στο όνομα της θρησκευτικής ηθικής ή της προστασίας της ζωής, η Alt-Right τείνει να προσεγγίζει το ζήτημα μέσα από το πρίσμα της φυλετικής επιβίωσης, της δημογραφικής αναπαραγωγής και της πολιτισμικής συνέχειας (Martin et al., 2025).

Στον λόγο της Alt-Right, οι αμβλώσεις συχνά εντάσσονται σε αφηγήσεις περί «δημογραφικής αντικατάστασης» και «παρακμής της Δύσης». Η αναπαραγωγή των λευκών γυναικών νοείται ως πολιτικό και ηθικό καθήκον, ενώ η μείωση των γεννήσεων παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα του φεμινισμού, του φιλελευθερισμού και

της σεξουαλικής χειραφέτησης (Ophir et al., 2023). Οι αμβλώσεις δεν αντιμετωπίζονται απλώς ως ατομική επιλογή, αλλά ως πρακτική που υπονομεύει τη συλλογική επιβίωση της «λευκής φυλής» και, κατ' επέκταση, την πολιτισμική ηγεμονία της Δύσης (Llanera, 2022).

Ιδιαίτερη σημασία έχει το γεγονός ότι η Alt-Right δεν υιοθετεί ενιαία στάση απέναντι στις αμβλώσεις. Ορισμένοι δρώντες προβάλλουν αυστηρά αντι-αμβλωτικές θέσεις, ενώ άλλοι εκφράζουν επιλεκτική ή εργαλειακή αποδοχή τους. Σε ορισμένα αφηγήματα, οι αμβλώσεις παρουσιάζονται ως «εργαλείο ελέγχου» που πλήττει δυσανάλογα τις λευκές γυναίκες, ενώ ταυτόχρονα γίνεται λόγος για υψηλότερα ποσοστά γεννήσεων σε μη λευκούς πληθυσμούς. Η αντίφαση αυτή δεν συνιστά ασυνέπεια, αλλά εντάσσεται στη γενικότερη ιδεολογική ευελιξία της Alt-Right, η οποία προσαρμόζει τις θέσεις της ανάλογα με το πολιτικό και δημογραφικό αφήγημα που εξυπηρετεί (Norris, 2023).

Παράλληλα, το ζήτημα των αμβλώσεων συνδέεται στενά με την αντιφεμινιστική κοσμοθεωρία της Alt-Right. Ο φεμινισμός παρουσιάζεται ως δύναμη που αποξενώνει τις γυναίκες από τον «φυσικό» τους ρόλο ως μητέρες και θεματοφύλακες της φυλετικής και εθνικής συνέχειας. Η αυτονομία του γυναικείου σώματος ερμηνεύεται όχι ως δικαίωμα, αλλά ως απειλή για την κοινωνική τάξη και την εθνοπολιτισμική συνοχή. Έτσι, οι αμβλώσεις μετατρέπονται σε συμβολικό πεδίο σύγκρουσης ανάμεσα στη φιλελεύθερη ατομικότητα και την οργανικιστική, εθνοκεντρική αντίληψη της κοινωνίας (Brown, 2024).

3 Μεθοδολογία

3.1 Ερευνητικός Σχεδιασμός

Η παρούσα έρευνα υιοθετεί έναν ποιοτικό μεθοδολογικό σχεδιασμό, θεμελιωμένο στις ερμηνευτικές και κριτικές παραδόσεις της πολιτικής και κοινωνικής έρευνας. Εκκινεί από την παραδοχή ότι οι σύγχρονες συγκρούσεις γύρω από τα δικαιώματα δεν ανάγονται απλώς σε νομικές διαφωνίες ή σε αντιπαραθέσεις πολιτικής φύσεως, αλλά συνιστούν κατεξοχήν αγώνες λόγου (Discourse) γύρω από την ηθική, την ταυτότητα, την κοινωνική τάξη και την πολιτική εξουσία. Στο πλαίσιο αυτό, η γλώσσα δεν αντιμετωπίζεται ως ουδέτερο μέσο έκφρασης προϋπαρχουσών θέσεων, αλλά ως συγκροτητική κοινωνική πρακτική μέσω της οποίας παράγονται και παγιώνονται νοήματα, συλλογικές ταυτότητες και σχέσεις ισχύος.

Εντός αυτού του επιστημολογικού πλαισίου, η μελέτη αξιοποιεί την ανάλυση λόγου και, ειδικότερα, την κριτική ανάλυση λόγου (Critical Discourse Analysis – CDA) ως κύρια μεθοδολογική προσέγγιση. Η CDA κρίνεται ιδιαίτερα πρόσφορη για τη μελέτη αντιπαραθέσεων που αφορούν δικαιώματα, καθώς επιτρέπει τη συστηματική διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ιδεολογικές θέσεις αρθρώνονται, νομιμοποιούνται και φυσικοποιούνται μέσω της γλώσσας, ιδίως σε συγκείμενα όπου οι ηθικές αξιώσεις παρουσιάζονται ως καθολικές, αυτονόητες ή θεμελιωμένες στη φύση ή την παράδοση (Fairclough, 1995· Wodak & Meyer, 2016). Το αναλυτικό επίκεντρο της έρευνας δεν έγκειται στην αξιολόγηση της νομικής επάρκειας ή της ηθικής εγκυρότητας των εξεταζόμενων θέσεων, αλλά στην ανασύνθεση των μηχανισμών λόγου μέσω των οποίων η αντίθεση σε διεκδικήσεις δικαιωμάτων πλαισιώνεται και δικαιολογείται.

3.2 Επιλογή Μελέτης Περίπτωσης

Το εμπειρικό επίκεντρο της μελέτης οργανώνεται γύρω από δύο πολιτικά καίριες και χρονικά εγγύς διακριτές σφαίρες δημόσιου λόγου. Η πρώτη αφορά τον δημόσιο και πολιτικό λόγο που αναπτύχθηκε γύρω από την κατάργηση της συνταγματικά κατοχυρωμένης προστασίας του δικαιώματος στην άμβλωση στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η δεύτερη αφορά τον πολιτικό λόγο που συνόδευσε τη νομοθετική διαδικασία για την εισαγωγή του γάμου μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου στην Ελλάδα.

Οι περιπτώσεις αυτές δεν επιλέγονται με σκοπό μια άμεση θεσμική, νομική ή πολιτική σύγκριση. Αντιθέτως, αντιμετωπίζονται ως διακριτά πεδία λόγου εντός των οποίων κινητοποιούνται παρόμοιες ιδεολογικές λογικές σε απάντηση σε διαφορετικές διεκδικήσεις δικαιωμάτων. Η συγκριτική λογική της έρευνας είναι, συνεπώς, θεωρητική και βασισμένη στον λόγο, και όχι νομικοθεσμική. Και οι δύο δημόσιες αντιπαραθέσεις αφορούν ζητήματα που συνδέονται άμεσα με τη ρύθμιση των σωμάτων, των οικογενειακών δομών, της αναπαραγωγής και της ηθικής τάξης, ενώ αμφότερες πυροδότησαν έντονες αντιδράσεις που αρθρώθηκαν μέσω επικλήσεων στην παράδοση, τη θρησκεία, τη εθνική συνέχεια και την αντίληψη μιας απειλούμενης «πολιτισμικής ταυτότητας». Τα χαρακτηριστικά αυτά καθιστούν τις δύο περιπτώσεις κατάλληλες για τον εντοπισμό διακρατικών και υπερεθνικών

μοτίβων που συνδέονται με τον σύγχρονο λόγο της ριζοσπαστικής δεξιάς και της Alt-Right.

Σημαντικό είναι ότι η ανάλυση δεν προχωρά με τη διακριτή εξέταση κάθε περίπτωσης. Αντιθέτως, τα κείμενα και από τα δύο συγκείμενα αναλύονται από κοινού, με σκοπό την ανασύνθεση κοινών ερμηνευτικών και ιδεολογικών πλαισίων που χαρακτηρίζουν τη ρητορική της Alt-Right και της ριζοσπαστικής δεξιάς απέναντι στη νομοθέτηση δικαιωμάτων σε διαφορετικά πολιτικά περιβάλλοντα.

3.3 Κατασκευή Σώματος Δεδομένων και Επιλογή Δεδομένων

Παρέχεται ένας περιορισμένος ιστορικός και πολιτικός σχολιασμός των συμφραζομένων (contextual) με σκοπό τη χωροθέτηση του υπό ανάλυση λόγου. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, η κατάργηση της συνταγματικά κατοχυρωμένης προστασίας του δικαιώματος στην άμβλωση αποτέλεσε το αποτέλεσμα δεκαετιών συστηματικής πολιτικής κινητοποίησης από συντηρητικούς και ακροδεξιούς δρώντες, οι οποίοι πλαισίωσαν την άμβλωση ως ηθική εκτροπή επιβεβλημένη από φιλελεύθερες ελίτ και έναν «ακτιβιστικό» δικαστικό μηχανισμό. Ο δημόσιος λόγος που συνόδευσε αυτή την εξέλιξη όζυνε προϋπάρχουσες συγκρούσεις γύρω από τους έμφυλους ρόλους, τη σωματική αυτονομία, τη θρησκεία και τη νομιμοποίηση των φιλελεύθερων θεσμών.

Στην Ελλάδα, η εισαγωγή νομοθεσίας για την αναγνώριση του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου έλαβε χώρα σε ένα πλαίσιο ευρύτερων ευρωπαϊκών εξελίξεων στον τομέα των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων, ενώ ταυτόχρονα συνάντησε αντιστάσεις που εδράζονταν στον εθνικισμό, την Ορθοδοξία και τις ανησυχίες περί δημογραφικής συρρίκνωσης. Οι κοινοβουλευτικές συζητήσεις και οι δημόσιες παρεμβάσεις πολιτικών δρώντων που αντιτάχθηκαν στο νομοσχέδιο συχνά παρουσίασαν τον γάμο ομόφυλων ζευγαριών ως απειλή για την παραδοσιακή οικογένεια, την εθνική ταυτότητα και την κοινωνική συνοχή.

Η παρουσίαση των συμφραζομένων παραμένει σκόπιμα συνοπτική. Η έρευνα δεν αποσκοπεί στην αναλυτική ιστορική καταγραφή καμίας από τις δύο νομοθετικές διαδικασίες, αλλά στη τοποθέτηση του υλικού του λόγου στο άμεσο πολιτικό του περιβάλλον, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ουσιαστική ερμηνεία της γλώσσας και των ρητορικών στρατηγικών που χρησιμοποιούνται.

Το εμπειρικό υλικό που αναλύεται στην παρούσα μελέτη αποτελείται από δύο παράλληλα σώματα κειμένων. Κάθε σώμα περιλαμβάνει επτά κείμενα, με αποτέλεσμα ένα σύνολο δεκατεσσάρων κειμένων, τα οποία παρατίθενται στα παραρτήματα. Τα δύο σώματα συγκροτήθηκαν βάσει ταυτόσημων κριτηρίων επιλογής, με σκοπό τη διασφάλιση αναλυτικής συμμετρίας και συγκρισιμότητας (Fairclough, 1995; Entman, 1993).

Τα κείμενα περιλαμβάνουν κοινοβουλευτικές ομιλίες, επίσημες κομματικές ανακοινώσεις, δελτία Τύπου και δημόσιες παρεμβάσεις πολιτικών δρώντων και οργανώσεων που συμμετείχαν άμεσα στις αντίστοιχες δημόσιες αντιπαραθέσεις. Για την ελληνική περίπτωση, το σώμα περιλαμβάνει ρητά επίσημα πρακτικά της Βουλής που καταγράφουν ομιλίες κατά τη διάρκεια της συζήτησης για το νομοσχέδιο περί γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, συμπεριλαμβανομένων παρεμβάσεων των αρχηγών των κομμάτων Ελληνική Λύση, ΝΙΚΗ και Φωνή Λογικής. Τα κείμενα αυτά

αντιμετωπίζονται ως θεσμικά έγκυρες αρθρώσεις πολιτικής αντιπολίτευσης προς τη νομοθετική πρωτοβουλία.

Για την περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών, το σώμα αποτελείται από δημόσιες δηλώσεις και ομιλίες πολιτικών προσώπων, κομμάτων και οργανώσεων συνηγορίας που ανταποκρίθηκαν στην κατάργηση του δικαιώματος στην άμβλωση. Όλα τα επιλεγμένα κείμενα αναφέρονται ρητά στις σχετικές νομοθετικές ή δικαστικές εξελίξεις και διατυπώνουν κανονιστικές θέσεις που αντιτίθενται στην αναγνώριση ή την επέκταση των αντίστοιχων δικαιωμάτων.

Η επιλογή των κειμένων καθοδηγήθηκε από τρία βασικά κριτήρια: τη συνάφεια με το εκάστοτε νομοθετικό ζήτημα, τη ρητή κανονιστική τοποθέτηση και τον πλούτο του λόγου. Στόχος δεν ήταν η στατιστική αντιπροσωπευτικότητα, αλλά ο θεωρητικός κορεσμός, ώστε να αποτυπωθούν επαρκώς τα κυρίαρχα σχήματα της επιχειρηματολογίας και οι ρητορικές στρατηγικές που συνδέονται με τον λόγο της ριζοσπαστικής δεξιάς και της Alt-Right. (Reisigl, 2017).

3.4 Κριτική Ανάλυση Λόγου

Η ανάλυση συνδυάζει την Κριτική Ανάλυση Λόγου (Critical Discourse Analysis, CDA) με την Ανάλυση Πλαισίων (frame analysis), με στόχο την εξέταση τόσο των γλωσσικών χαρακτηριστικών όσο και των ευρύτερων ιδεολογικών δομών του λόγου. Η CDA παρέχει τα εννοιολογικά και μεθοδολογικά εργαλεία για την ανάλυση του τρόπου με τον οποίο ο λόγος κατασκευάζει κοινωνικούς δρώντες, αποδίδει ηθική ευθύνη και παρουσιάζει ως φυσικές συγκεκριμένες κοινωνικές τάξεις πραγμάτων. Η μελέτη αντλεί κυρίως από το σχεσιακό μοντέλο του Fairclough, το οποίο συνδέει τα χαρακτηριστικά των κειμένων με τις πρακτικές λόγου και τις ευρύτερες κοινωνικές δομές (Fairclough, 1995).

Η ανάλυση πλαισίων (frames analysis) χρησιμοποιείται για τον εντοπισμό επαναλαμβανόμενων ερμηνευτικών σχημάτων μέσω των οποίων οι αμβλώσεις και ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών συγκροτούνται ως πολιτικά προβλήματα. Τα πλαίσια νοούνται ως οργανωτικές αρχές που καθορίζουν τι διακυβεύεται, ποιος ή τι παρουσιάζεται ως απειλούμενο και ποιες αξίες ενεργοποιούνται (Entman, 1993). Κρίσιμη είναι η επιλογή να μη γίνουν οι αναλύσεις πλαισίων ξεχωριστά για κάθε εθνικό πλαίσιο. Αντιθέτως, τα πλαίσια ανασυγκροτούνται σε επίπεδο συνολικού σώματος κειμένων, με σκοπό τον εντοπισμό κοινών πλαισίων του λόγου της Alt-Right και της ριζοσπαστικής δεξιάς που ενεργοποιούνται, σε διαφορετικά ζητήματα και πολιτικά περιβάλλοντα.

Η αναλυτική διαδικασία είναι επαγωγική και επαναληπτική και περιλαμβάνει προσεκτική ανάγνωση και εκ νέου επίσκεψη των κειμένων. Εξετάζονται τα στοιχεία λόγου όπως μεταφορές, αξιολογική γλώσσα, ηθικά δίπολα, κατασκευές δράσης και υπευθυνότητας, καθώς και επικλήσεις στη φύση, την παράδοση ή την αυθεντία, με στόχο την ανασύνθεση των κυρίαρχων πλαισίων νοήματος (Reisigl, 2017).

3.5 Ζητήματα Αξιοπιστίας

Η αναλυτική αξιοπιστία διασφαλίζεται μέσω της μεθοδολογικής διαφάνειας, της συστηματικής τεκμηρίωσης της συγκρότησης του σώματος κειμένων και της ρητής θεμελίωσης των ερμηνειών στο ίδιο το υλικό του κειμένου. Η αναστοχαστικότητα διατηρείται μέσω της αναγνώρισης του ερμηνευτικού ρόλου του

ερευνητή και της αποφυγής κανονιστικών αξιολογήσεων των πολιτικών θέσεων που αναλύονται.

Ένας βασικός περιορισμός της μελέτης αφορά την εστίασή της στον λόγο ελίτ και θεσμικών δρώντων, και όχι στην πρόσληψη του λόγου από το κοινό ή στις μορφές κινητοποίησης της «βάσης». Ο περιορισμός αυτός γίνεται αποδεκτός ως συνέπεια του ερευνητικού προσανατολισμού της μελέτης, η οποία εστιάζει πρωτίστως στην ιδεολογική άρθρωση και τη συγκρότηση πλαισίων και όχι στη διάχυση ή τις κοινωνικές τους επιπτώσεις.

4 Αποτελέσματα

4.1 Κριτική Ανάλυση Λόγου περί Άμβλωσης κατόπιν του *Dobbs v. Jackson*

Ο σύγχρονος λόγος περί άμβλωσης στις Ηνωμένες Πολιτείες διαμορφώνεται καθοριστικά από δύο εμβληματικές αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστηρίου: τις υποθέσεις *Roe v. Wade* (1973) και *Dobbs v. Jackson Women’s Health Organization* (2022). Μαζί, οι δύο αυτές αποφάσεις σηματοδοτούν την άνοδο, την εδραίωση και τελικά την αποδόμηση της συνταγματικής προστασίας της άμβλωσης και συγκροτούν το ιστορικό υπόβαθρο εντός του οποίου παράγονται τα αναλυόμενα κείμενα.

Στην υπόθεση *Roe v. Wade*, το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι το συνταγματικό δικαίωμα στην ιδιωτικότητα, όπως αυτό απορρέει από τη Ρήτρα της Δέουσας Διαδικασίας (Due Process Clause) της Δέκατης Τέταρτης Τροπολογίας του Συντάγματος των ΗΠΑ, περιλαμβάνει και την απόφαση μιας γυναίκας να τερματίσει την κύηση. Το Δικαστήριο καθιέρωσε το τριμηνιαίο πλαίσιο, το οποίο περιόριζε τη δυνατότητα κρατικής παρέμβασης στα αρχικά στάδια της εγκυμοσύνης, επιτρέποντας αυξημένους περιορισμούς στα μεταγενέστερα στάδια. Για σχεδόν πέντε δεκαετίες, η απόφαση *Roe v. Wade* λειτούργησε ως θεμέλιος λίθος της νομολογίας για τα δικαιώματα αναπαραγωγής, διαμορφώνοντας τόσο το νομικό δόγμα όσο και την πολιτική κινητοποίηση. Παράλληλα, προκάλεσε διαρκή αντίδραση από συντηρητικούς, θρησκευτικούς και, αργότερα, ριζοσπαστικά δεξιούς δρώντες, οι οποίοι πλαισίωσαν την απόφαση ως δικαστική υπέρβαση, ηθική εκτροπή και παραβίαση των δικαιωμάτων των πολιτειών.

Η *Planned Parenthood v. Casey* (1992) συνιστά καίρια καμπή στη νομολογία του Ανώτατου Δικαστηρίου των ΗΠΑ, καθώς επιχείρησε μια δογματική αναδιαμόρφωση του πλαισίου που είχε θεσπίσει η *Roe v. Wade* (1973) χωρίς να την ανατρέψει ρητά. Το Δικαστήριο εγκατέλειψε το αυστηρό τριμηνιαίο σχήμα, το οποίο συνέδεε το επίπεδο κρατικής ρύθμισης με τη χρονική εξέλιξη της κύησης, και εισήγαγε το κριτήριο του «ουσιώδους βάρους» (*undue burden*) ως κεντρικό συνταγματικό έλεγχο. Σύμφωνα με αυτό, μια κρατική ρύθμιση είναι αντισυνταγματική όταν έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα να επιβάλει σοβαρό εμπόδιο στην άσκηση του δικαιώματος άμβλωσης πριν από τη βιωσιμότητα του εμβρύου. Η μετατόπιση αυτή αντανάκλα μια στροφή από έναν χρονικό μηχανισμό ελέγχου προς μια λειτουργική αξιολόγηση των πραγματικών συνεπειών της ρύθμισης. Σε θεωρητικό επίπεδο, το κριτήριο του *undue burden* επιχειρεί να ισορροπήσει μεταξύ της συνταγματικής προστασίας της αυτονομίας της γυναίκας και του αναγνωρισμένου κρατικού ενδιαφέροντος για την προστασία της ζωής. Το κράτος διατηρεί τη δυνατότητα να ρυθμίζει, να ενημερώνει και να εκφράζει προτίμηση υπέρ της γέννησης, υπό την προϋπόθεση ότι οι παρεμβάσεις του δεν εκφυλίζουν το δικαίωμα σε τυπική ή προσημαστική ελευθερία. Έτσι, το *undue burden* λειτουργεί ως κριτήριο αναλογικότητας αμερικανικού τύπου, εστιάζοντας όχι στην ύπαρξη οποιασδήποτε επιβάρυνσης, αλλά στην ένταση και τη συστηματική της επίδραση. Η *Planned Parenthood v. Casey*, επομένως, δεν περιορίστηκε σε μια τεχνική αναθεώρηση της *Roe v. Wade*, αλλά αναδιατύπωσε το συνταγματικό νόημα του δικαιώματος, μετατρέποντάς το από αυστηρά οριοθετημένο κανόνα σε ευέλικτο, αλλά ταυτόχρονα

ασταθές, δογματικό πρότυπο. Ωστόσο, το συνταγματικό καθεστώς της άμβλωσης παρέμεινε ολόενα και πιο αμφισβητούμενο, καθώς Πολιτείες υπό ρεπουμπλικανική ηγεσία υιοθετούσαν περιοριστικές νομοθεσίες με στόχο να αμφισβητήσουν τη Roe v. Wade και να προκαλέσουν εκ νέου δικαστική επανεξέταση.

Με την απόφαση Dobbs v. Jackson Women's Health Organization, το Ανώτατο Δικαστήριο εγκατέλειψε το συνταγματικό υπόδειγμα που είχε θεμελιωθεί στη Roe v. Wade και αναδιατυπώθηκε στη Planned Parenthood v. Casey, απορρίπτοντας τόσο τη θεμελίωση του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα όσο και το κριτήριο του «ουσιώδους βάρους», και καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η άμβλωση δεν αποτελεί συνταγματικά προστατευόμενο δικαίωμα. Το Δικαστήριο επέστρεψε τη ρυθμιστική αρμοδιότητα στις πολιτείες, μετασηματίζοντας ριζικά το νομικό τοπίο. Η απόφαση Dobbs v. Jackson όξυνε την πολιτική πόλωση και ενεργοποίησε έντονες ρητορικές αντιπαραθέσεις γύρω από την ηθική, τη δημοκρατία και το ίδιο το νόημα των δικαιωμάτων.

Το παρόν κεφάλαιο αναλύει επτά αυθεντικά και θεσμικά ισχυρά κείμενα που παρήχθησαν μετά την κατάργηση της συνταγματικής προστασίας της άμβλωσης στις Ηνωμένες Πολιτείες. Το σώμα των κειμένων περιλαμβάνει δηλώσεις πολιτικών προσώπων (Donald Trump, Mike Pence, Marjorie Taylor Greene, Lauren Boebert), ένα θεσμικό δικαστικό κείμενο (τη σύμφωνη γνώμη του Δικαστή Clarence Thomas), μια οργανωμένη ομάδα πίεσης (SBA Pro-Life America) και μια συλλογική κομματική τοποθέτηση (Republican Study Committee). Συνολικά, τα κείμενα αυτά αρθρώνουν έναν συνεκτικό λόγο αντίθεσης προς την άμβλωση, ο οποίος αναδιατυπώνει τις έννοιες της δημοκρατίας, των δικαιωμάτων, της ηθικής και της πολιτικής εξουσίας. Η ανάλυση ανασυγκροτεί τα κυρίαρχα ερμηνευτικά πλαίσια μέσω των οποίων η άμβλωση απονομιμοποιείται και επαναποθετείται ως πολιτισμικό, ηθικό και συνταγματικό πρόβλημα.

4.1.1 Αναδιατύπωση της Άμβλωσης ως Διαδικασία Δημοκρατικού Σφετερισμού

Μια κεντρική διαλογική μετατόπιση που διαπερνά το σύνολο του σώματος των κειμένων είναι η κατασκευή της άμβλωσης όχι ως αμφισβητούμενου δικαιώματος, αλλά ως προϊόντος παράνομης θεσμικής υπέρβασης. Η σύντομη δήλωση του Donald Trump συμπυκνώνει εύγλωττα αυτή τη λογική, παρουσιάζοντας την απόφαση Dobbs ως πράξη που «ακολουθεί το Σύνταγμα» και «επιστρέφει τα δικαιώματα», υπονοώντας ότι η ίδια η άμβλωση συνιστούσε μια αθέμιτη αφαίρεση δημοκρατικής εξουσίας. Η έμφαση στο ότι «όλα επιστρέφουν στις Πολιτείες» εγκαθιδρύει μια χωρική και πολιτική αναδιάταξη, στο πλαίσιο της οποίας η ομοσπονδιακή προστασία της άμβλωσης παρουσιάζεται ως αφύσικη μετατόπιση της νόμιμης εξουσίας από τον ορθό της τόπο.

Το πλαίσιο αυτό ενισχύεται περαιτέρω στις δηλώσεις του Mike Pence (αντιπρόεδρου των ΗΠΑ εκείνη την περίοδο) και της Republican Study Committee³. Ο Pence χαιρετίζει ρητά την απόφαση ως διόρθωση ενός «ιστορικού λάθους», αναπαριστώντας την Roe v. Wade όχι ως συνταγματικό συμβιβασμό, αλλά ως απόκλιση από τη θεμιτή διακυβέρνηση. Αντίστοιχα, η Republican Study Committee

---

³ Η Republican Study Committee είναι κοινοβουλευτική ομάδα των Ρεπουμπλικανών στη Βουλή των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ, η οποία λειτουργεί ως ιδεολογικός και νομοπαρασκευαστικός πυρήνας της συντηρητικής πτέρυγας, παρέχοντας πολιτικές θέσεις και νομοθετικές κατευθύνσεις.

επανειλημμένα επιστρατεύει τη ρητορική της «δικαστικής υπέρβασης», των «ακτιβιστών δικαστών» και την «εργαλειοποίηση των ασφαλιστικών μέτρων» (weaponization of injunctions), κατασκευάζοντας τα δικαστήρια ως εχθρικές ελίτ που παρεμποδίζουν «τη βούληση του αμερικανικού λαού». Στο πλαίσιο αυτού του λόγου, η δημοκρατία ορίζεται με στενό τρόπο ως έλεγχος της πλειοψηφίας που ασκείται μέσω των Πολιτειών και των νομοθετικών σωμάτων, ενώ τα συνταγματικά δικαιώματα παρουσιάζονται ως ύποπτες και επιβαλλόμενες παρεμβάσεις.

Καθοριστικής σημασίας είναι το γεγονός ότι αυτή η πλαισίωση μετασχηματίζει την αφαίρεση ενός δικαιώματος σε πράξη δημοκρατικής αποκατάστασης. Η απώλεια της πρόσβασης στην άμβλωση δεν αναγνωρίζεται διαλογικά ως απώλεια, αλλά ως διόρθωση μιας θεσμικής στρέβλωσης. Με τον τρόπο αυτό, τα δικαιώματα αναπαρίστανται ως ενδεχομενικά, ανακλητά και ιεραρχικά κατώτερα σε σχέση με μια ηθικοποιημένη εκδοχή της λαϊκής κυριαρχίας.

4.1.2 Ηθικός Απολυταρχισμός και Οντολογία του Εμβρύου

Σε ολόκληρο το σώμα των κειμένων, η άμβλωση επαναπροσδιορίζεται συστηματικά μέσω ενός ηθικού απολυταρχισμού που αποκλείει κάθε μορφή ηθικού πλουραλισμού. Η δήλωση του Pence ότι «η Ζωή νίκησε» αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της λογικής μηδενικού αθροίσματος που δομεί τον λόγο: η άμβλωση παρουσιάζεται ως ασύμβατη με την ίδια την έννοια της ζωής, χωρίς να αφήνεται εννοιολογικός χώρος για ανταγωνιστικές ηθικές αξιώσεις. Η οργάνωση SBA Pro-Life America επεκτείνει αυτή τη λογική πλαισιώνοντας την απόφαση Dobbs ως «νίκη ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τα αγέννητα παιδιά», προβάλλοντας την εμβρυακή υποκειμενικότητα ως αδιαμφισβήτητη αλήθεια, αναγνωρισμένη τόσο από τη «σύγχρονη επιστήμη» όσο και από «την καρδιά κάθε μητέρας».

Η διαλογική αυτή μετατόπιση αναδεικνύει το έμβρυο σε ηθικό υποκείμενο, ενώ ταυτόχρονα αποσιωπά το έγκυο πρόσωπο ως φορέα δικαιωμάτων. Οι γυναίκες εμφανίζονται στον λόγο κυρίως ως μητέρες, ως φορείς ηθικής διαίσθησης ή ως αποδέκτριες φροντίδας μέσω «κέντρων υποστήριξης εγκύων σε κρίση». Η αυτονομία τους δεν απορρίπτεται ρητά, αλλά καθίσταται άνευ σημασίας μέσω της ανύψωσης της εμβρυακής ζωής σε απόλυτη ηθική προτεραιότητα.

Η Marjorie Taylor Greene⁴ εντείνει περαιτέρω αυτό το πλαίσιο επιστρατεύοντας τη γλώσσα της μαζικής βίας, υποστηρίζοντας ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν «δολοφονήσει πάνω από 62 εκατομμύρια ανθρώπους μέσα στη μήτρα». Η διατύπωση αυτή ταυτίζει την άμβλωση με την ανθρωποκτονία, προκαλεί ηθικό σοκ και συνδέει την πρακτική της άμβλωσης με μια αφήγηση εθνικής ηθικής καταστροφής. Η κλίμακα και η βιαιότητα της μεταφοράς αποκλείουν τη δυνατότητα διαβούλευσης και επανατοποθετούν την άμβλωση ως υπαρξιακό έγκλημα, και όχι ως αντικείμενο δημόσιας πολιτικής.

---

⁴ Η Marjorie Taylor Greene είναι Ρεπουμπλικανή βουλευτής των Ηνωμένων Πολιτειών από την Πολιτεία της Τζόρτζια (εκλέγεται από το 2021) και ανήκει στη ριζοσπαστική συντηρητική πτέρυγα του κόμματος. Έχει καταστεί γνωστή για τον έντονα πολωτικό δημόσιο λόγο της και τη συστηματική υιοθέτηση ακραίων ρητορικών σχημάτων σε ζητήματα όπως η άμβλωση, η θεσμική εξουσία και η πολιτισμική σύγκρουση, ασκώντας επιρροή κυρίως στο επίπεδο της πολιτικής επικοινωνίας παρά της νομοθετικής παραγωγής.

4.1.3 Φύση και Θρησκεία

Η θρησκευτική και η φυσική αυθεντία λειτουργούν ως νομιμοποιητικό υπόβαθρο σε ολόκληρο το σώμα των κειμένων. Η δήλωση του Trump ότι «ο Θεός πήρε την απόφαση» αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της σύζευξης της θείας βούλησης με τη συνταγματική ερμηνεία, καθώς συγχωνεύει τον κοσμικό νομικό συλλογισμό με τη θεολογική επικύρωση. Αντίστοιχα, η Greene πλαισιώνει την άμβλωση ως ασύμβατη με το εθνικό μότο «In God We Trust», κατασκευάζοντας την άμβλωση ως ιερόσυλη πράξη και όχι απλώς ως παράνομη.

Η δήλωση της Lauren Boebert⁵ ότι «η ζωή αρχίζει από τη σύλληψη» παρουσιάζεται όχι ως πεποίθηση αλλά ως αντικειμενικό γεγονός, ενισχυμένο από αναφορές στην εγγενή αξία και αξιοπρέπεια ανεξαρτήτως σταδίου ανάπτυξης. Η επίκληση της φύσης, με βιολογικούς, ηθικούς και θρησκευτικούς όρους, λειτουργεί σε μία κατεύθυνση αποπολιτικοποίησης, παρουσιάζοντας την αντίθεση στην άμβλωση ως συμμόρφωση προς μια αντικειμενική αλήθεια και όχι ιδεολογική επιλογή.

Η σύμφωνη γνώμη του Δικαστή Clarence Thomas⁶, παρότι τυπικά κοσμική και νομικιστική, επιτελεί μια παράλληλη νομιμοποιητική λειτουργία. Απορρίπτοντας την ουσιαστική δέουσα διαδικασία ως «νομική μυθοπλασία» και θεμελιώνοντας τη συνταγματική ερμηνεία στο αρχικό νόημα του Συντάγματος, όπως αυτό προκύπτει από την ιστορία και την παράδοση, ο Thomas παρουσιάζει την ιστορική ερμηνεία ως ουδέτερο κριτήριο. Στην πραγματικότητα, όμως, η προσέγγιση αυτή αποδίδει δεσμευτική κανονιστική ισχύ στο παρελθόν, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες ιστορικές αντιλήψεις για να αποκλείσει σύγχρονες αξιώσεις δικαιωμάτων. Έτσι, η επίκληση της παράδοσης λειτουργεί ως εργαλείο απονομιμοποίησης εναλλακτικών ερμηνειών, οι οποίες εμφανίζονται όχι ως αντικείμενο στάθμισης, αλλά ως ασύμβατες με μια υποτιθέμενη ιστορική κανονικότητα.

4.1.4 Απειλές και Ηθικοί Εχθροί

Η άμβλωση συγκροτείται στον λόγο ως πολιτισμική απειλή. Η ομιλία της Greene τοποθετεί την άμβλωση δίπλα στην περιορισμένη ασφάλεια των συνόρων, το εθνικό χρέος, την εξαπάτηση από τα μέσα ενημέρωσης και την ηθική παρακμή, εντάσσοντάς την σε μια συνολική αφήγηση εθνικής προδοσίας. Η άμβλωση δεν παρουσιάζεται έτσι ως μεμονωμένο ζήτημα πολιτικής, αλλά ως σύμπτωμα συστημικής κατάρρευσης που αποδίδεται στις ελίτ, στα μέσα ενημέρωσης και στους φιλελεύθερους θεσμούς.

---

⁵ Η Lauren Boebert είναι Ρεπουμπλικανή βουλευτής των Ηνωμένων Πολιτειών (εκλέχθηκε το 2021) και συνδέεται με την ευαγγελική-συντηρητική πτέρυγα του κόμματος. Ο πολιτικός της λόγος χαρακτηρίζεται από απολυτότητα και ηθικό δογματισμό, ιδίως σε ζητήματα όπως η άμβλωση και τα δικαιώματα φύλου, όπου προβάλλει θρησκευτικά και φυσικοδικαιικά αξιώματα ως αντικειμενικές αλήθειες, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της ιδεολογικής πόλωσης στον δημόσιο διάλογο.

⁶ Ο Clarence Thomas είναι Δικαστής του Ανώτατου Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών από το 1991 και κεντρική φυσιογνωμία της πρωτοτυπιστικής (originalist) και ιστορικιστικής ερμηνείας του Συντάγματος. Η νομολογική του προσέγγιση χαρακτηρίζεται από ριζική απόρριψη της ουσιαστικής δέουσας διαδικασίας και από συστηματική προσήλωση στην ιστορία και την παράδοση ως αποκλειστικές πηγές συνταγματικού νοήματος, ασκώντας διαχρονική επιρροή στη συντηρητική αναδιαμόρφωση της αμερικανικής συνταγματικής θεωρίας.

Η Boebert επεκτείνει αυτή τη λογική συνδέοντας ρητά την άμβλωση με την πολιτική του φύλου, τα δικαιώματα ΛΟΑΤΚΙ και αυτό που αποκαλεί «ριζοσπαστική ιδεολογία φύλου». Ο λόγος της συμπτύσσει τα αναπαραγωγικά δικαιώματα, την υγειονομική φροντίδα για τρανς άτομα και τον γάμο ομόφυλων ζευγαριών σε μία ενιαία ηθική απειλή για τις «ισχυρές οικογένειες» και την εθνική επιβίωση. Αυτή η ρητορική σύζευξη κατασκευάζει έναν ενιαίο εχθρό, τον «ριζοσπαστικό αριστερό χώρο», απέναντι στον οποίο η Pro-life (υπέρ ζωής) πολιτική εμφανίζεται ως αμυντική αναγκαιότητα.

Αντίστοιχα, η SBA Pro-Life America⁷ προσδιορίζει τους «εξτρεμιστές της άμβλωσης» ως αντιπάλους που πρέπει να «αποκαλυφθούν και να ηττηθούν με τα εργαλεία της δημοκρατίας». Η πολεμική γλώσσα, όπως οι εκφράσεις «επίθεση» και «ήττα», κανονικοποιεί την πολιτική επιθετικότητα, ενώ ταυτόχρονα πλαισιώνει το κίνημα ως δίκαιο και αμυντικό. Η αντίθεση δεν νοείται ως θεμιτή διαφωνία, αλλά ως εξτρεμισμός που απειλεί θεμελιώδεις αξίες.

4.1.5 Αναδιατύπωση των Δικαιωμάτων ως Υποθετικά και Ιεραρχικά

Καθοριστικό χαρακτηριστικό του λόγου αποτελεί η αναδιατύπωση των δικαιωμάτων ως ιεραρχικών και υπό όρους, αντί ως καθολικών. Η άμβλωση αποκλείεται συστηματικά από την κατηγορία των θεμιτών δικαιωμάτων, ενώ η εμβρυακή ζωή αναδεικνύεται σε πρωταρχικό φορέα δικαιωμάτων. Η γνώμη του Thomas είναι ιδιαίτερος σημαντική στο σημείο αυτό, καθώς αμφισβητεί ρητά τα δογματικά θεμέλια της ιδιωτικότητας, της αυτονομίας και της σωματικής ακεραιότητας.

Παρότι ο Thomas δηλώνει τυπικά ότι υποθέσεις όπως οι Griswold, Lawrence και Obergefell⁸ «δεν τίθενται υπό κρίση», η έκκλησή του για επανεξέταση όλων των προηγούμενων της ουσιαστικής δέουσας διαδικασίας εισάγει μια ευρύτερη αποσταθεροποίηση των δικαιωμάτων που εδράζονται στην προσωπική αυτονομία. Η άμβλωση δεν αντιμετωπίζεται ως μεμονωμένο ζήτημα, αλλά ως δοκιμαστικό πεδίο για την επαναχάραξη των ορίων της συνταγματικής προστασίας δικαιωμάτων στο σύνολό τους.

Ο λόγος της Boebert ενισχύει αυτή την ιεράρχηση μέσω επιλεκτικής επίκλησης ορισμένων δικαιωμάτων, όπως τα δικαιώματα στον αθλητισμό των γυναικών ή η γονική εξουσία, ενώ ταυτόχρονα αρνείται την αναπαραγωγική αυτονομία. Τα δικαιώματα επαναπροσδιορίζονται έτσι ως προνόμια ευθυγραμμισμένα

---

⁷ SBA Pro-Life America (Susan B. Anthony Pro-Life America): συντηρητική αμερικανική πολιτική οργάνωση που δραστηριοποιείται υπέρ του περιορισμού της πρόσβασης στην άμβλωση, μέσω πολιτικής πίεσης και νομικών παρεμβάσεων.

⁸ Griswold v. Connecticut (1965): Το Ανώτατο Δικαστήριο αναγνώρισε συνταγματική προστασία στην ιδιωτική ζωή των συζύγων, ακυρώνοντας νόμο που απαγόρευε την αντισύλληψη και θεμελιώνοντας τη νομολογία της ιδιωτικότητας.

Lawrence v. Texas (2003): Το Δικαστήριο έκρινε αντισυνταγματικούς τους νόμους που ποινικοποιούσαν τις συναινετικές ομοφυλοφιλικές σχέσεις, ενισχύοντας την προστασία της σεξουαλικής αυτονομίας μέσω της δέουσας διαδικασίας.

Obergefell v. Hodges (2015): Το Ανώτατο Δικαστήριο αναγνώρισε τον γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου ως συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα, συνδέοντας τη δέουσα διαδικασία με την αρχή της ίσης προστασίας.

με μια συγκεκριμένη ηθική και πολιτισμική τάξη, και όχι ως εγγυήσεις προστασίας απέναντι σε αυτήν.

4.1.6 Λαϊκισμός, Θυματοποίηση και Ηθική

Τέλος, το σώμα των κειμένων βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε μια λαϊκιστική αντιστροφή, παρουσιάζοντας ισχυρούς θεσμούς και πλειοψηφικές ηθικές θέσεις ως θύματα. Οι επανειλημμένες αναφορές της Greene στη λογοκρισία, στη διαστρέβλωση από τα μέσα ενημέρωσης και στην «cancel culture» αναδιαμορφώνουν τους κυρίαρχους πολιτικούς δρώντες ως διωκόμενους φορείς της αλήθειας. Αντίστοιχα, η Republican Study Committee πλαισιώνει τον δικαστικό έλεγχο ως καταπίεση του «αμερικανικού λαού».

Η αντιστροφή αυτή είναι καθοριστική. Επιτρέπει τον περιορισμό των δικαιωμάτων να εμφανιστεί ως αφήγημα απελευθέρωσης και τη θεσμική ισχύ ως πράξη αντίστασης. Οι υποστηρικτές των δικαιωμάτων στην άμβλωση παρουσιάζονται ως ελίτ που επιβάλλουν ιδεολογία, ενώ οι αντιτιθέμενοι στην άμβλωση προτάσσουν το ηθικό πλεονέκτημα της υποτιθέμενης λαϊκής εκπροσώπησης. Οι υποστηρικτές του δικαιώματος στην άμβλωση παρουσιάζονται ρητορικά ως αποκομμένοι από τη «λαϊκή βούληση» και ως φορείς επιβεβλημένων αξιών που επιβάλλονται από τα δικαστήρια. Αντίθετα, οι αντίπαλοι της άμβλωσης εμφανίζονται ως αυθεντικοί εκφραστές της δημοκρατίας, επειδή υποστηρίζουν ότι επαναφέρουν το ζήτημα στη διαδικασία της λαϊκής και νομοθετικής απόφασης.

4.2 Κριτική Ανάλυση Λόγου σχετικά με την Εναντίωση των Ελλήνων στον Γάμο Ομόφυλων Ζευγαριών

Η πολιτική και λεκτική αντιπαράθεση γύρω από την εισαγωγή του γάμου ομόφυλων ζευγαριών στην Ελλάδα πρέπει να τοποθετηθεί στο πλαίσιο της σταδιακής και συχνά αμφισβητούμενης διεύρυνσης των δικαιωμάτων ΛΟΑΤΚΙ+, καθώς και στο ιδιαίτερο θεσμικό, πολιτισμικό και θρησκευτικό περιβάλλον της χώρας. Για δεκαετίες, το ελληνικό οικογενειακό δίκαιο στηριζόταν σε ένα ετεροκανονικό πρότυπο, στενά συνδεδεμένο με το δόγμα της Ορθόδοξης Εκκλησίας, το οποίο αντιλαμβάνεται την οικογένεια ως ένωση μεταξύ άνδρα και γυναίκας με προσανατολισμό την τεκνογονία και την κοινωνική συνέχεια.

Μια σημαντική νομική μετατόπιση σημειώθηκε το 2015 με την επέκταση του συμφώνου συμβίωσης στα ομόφυλα ζευγάρια. Η μεταρρύθμιση αυτή παρείχε στους ομόφυλους συντρόφους ένα ευρύ φάσμα νομικών δικαιωμάτων που αφορούν την κληρονομιά, τη φορολογία και την κοινωνική ασφάλιση, ενώ ταυτόχρονα απέκλειε ρητά την πρόσβαση στον γάμο και στη γονεϊκότητα μέσω υιοθεσίας. Παρότι παρουσιάστηκε ως λύση συμβιβασμού, η μεταρρύθμιση προκάλεσε έντονες αντιδράσεις από πολιτικά πρόσωπα όπως ο Πάνος Καμμένος, ο Άδωνις Γεωργιάδης, ο Μάκης Βορίδης και στελέχη της Χρυσής Αυγής (με δημόσιες παρεμβάσεις του Νίκου Μιχαλολιάκου), καθώς και από την Ορθόδοξη Εκκλησία, οι οποίοι την εξέλαβαν ως το πρώτο βήμα προς μια ευρύτερη αναδιατύπωση των οικογενειακών και έμφυλων κανόνων.

Η αντιπαράθεση εντάθηκε την περίοδο 2023-2024, όταν η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε την πρόθεσή της να νομοθετήσει τον πολιτικό γάμο για ομόφυλα ζευγάρια, συμπεριλαμβανομένων ρυθμίσεων που αφορούν τη γονική

αναγνώριση και την υιοθεσία. Το προτεινόμενο νομοθέτημα παρουσιάστηκε ως μέρος της ευθυγράμμισης της Ελλάδας με τις εξελισσόμενες ευρωπαϊκές αποφάσεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις συγκριτικές νομικές εξελίξεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα, αναδύθηκε σε ένα περιβάλλον έντονης πολιτικής πόλωσης, δημογραφικού άγχους και διαρκών εντάσεων μεταξύ φιλελεύθερων και θρησκευτικοεθνικών αντιλήψεων περί κοινωνικής τάξης. Δηλαδή, η μεταρρύθμιση δεν συζητήθηκε ως τεχνική νομική προσαρμογή, αλλά εντάχθηκε σε ένα ευρύτερο πολιτισμικό πεδίο σύγκρουσης γύρω από την ταυτότητα, την οικογένεια και το έθνος. Σε αυτό το πλαίσιο, τα δικαιώματα των ομόφυλων ζευγαριών εκλήφθηκαν από τους αντιδρώντες ως απειλή για τη δημογραφική αναπαραγωγή και τη θρησκευτικά θεμελιωμένη κοινωνική κανονικότητα, εντείνοντας την ιδεολογική πόλωση.

Ο λόγος κομμάτων και βουλευτών της δεξιάς και άκρας δεξιάς αντιπολίτευσης πλαισίωσε τη μεταρρύθμιση όχι απλώς ως νομική προσαρμογή, αλλά ως πολιτισμική τομή. Οι επικριτές υποστήριξαν ότι ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών υπονομεύει τη συνταγματική προστασία της οικογένειας, απειλεί τα δικαιώματα των παιδιών και διαβρώνει την εθνική και θρησκευτική ταυτότητα. Η τελική υιοθέτηση του νόμου, παρά τις εσωτερικές διαφωνίες εντός του κυβερνώντος κόμματος και τη συνεχιζόμενη δημόσια αντιπαράθεση, σηματοδότησε ένα συμβολικό σημείο καμπής, καθώς για πρώτη φορά το ελληνικό κράτος αναγνώρισε θεσμικά μη ετεροκανονικές μορφές οικογένειας.

Το παρόν κεφάλαιο αναλύει επτά κείμενα που παρήχθησαν στο πλαίσιο της νομοθετικής εισαγωγής του γάμου ομόφυλων ζευγαριών και των συναφών δικαιωμάτων υιοθεσίας στην Ελλάδα. Το σώμα των κειμένων περιλαμβάνει τις κοινοβουλευτικές παρεμβάσεις των Κυριάκου Βελόπουλου, Δημήτρη Νατσιού, Βασίλη Στίγκα και Αντώνη Σαμαρά, δημόσιες πολιτικές τοποθετήσεις της Αφροδίτης Λατινοπούλου, επίσημη θεσμική δήλωση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος και μια προγραμματική παρέμβαση του Δημοκρατικού Πατριωτικού Κινήματος ΝΙΚΗ. Συλλογικά, τα κείμενα αυτά συγκροτούν έναν συνεκτικό λόγο εναντίωσης στον γάμο ομόφυλων ζευγαριών, αναδιατυπώνοντάς τον ως απειλή για την οικογένεια, το έθνος, τα παιδιά και τα ηθικά θεμέλια της ελληνικής κοινωνίας.

Η ανάλυση ανασυνθέτει τα κυρίαρχα πλαίσια μέσω των οποίων ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών απονομιμοποιείται και επανατοποθετείται ως μια εξωτερικά επιβαλλόμενη, ηθικά διαβρωτική και συνταγματικά αμφισβητήσιμη παρέμβαση. Αντί να προσεγγίζεται η ισότητα στον γάμο ως ζήτημα ατομικών δικαιωμάτων, ο λόγος εντάσσει το ζήτημα σε μια ευρύτερη αφήγηση πολιτισμικής παρακμής, δημογραφικής κρίσης και πολιτισμικής σύγκρουσης.

4.2.1 Επιβολή Ατζέντας και Κατασκευή Δημοκρατικού Ελλείμματος

Ένα θεμελιώδες λεκτικό πλαίσιο που διατρέχει το σύνολο του σώματος των κειμένων είναι η κατασκευή του γάμου ομόφυλων ζευγαριών ως μιας τεχνητά επιβαλλόμενης ατζέντας, αποσυνδεδεμένης από τις κοινωνικές προτεραιότητες και τη δημοκρατική νομιμοποίηση. Ο Κυριάκος Βελόπουλος τονίζει επανειλημμένα ότι το ζήτημα εισήχθη «βίαια» στον δημόσιο διάλογο, χωρίς προσχέδιο νόμου, χωρίς διαβούλευση και χωρίς εκλογική εντολή. Η απουσία τυπικής νομοθετικής διαδικασίας αξιοποιείται λεκτικά προκειμένου να υποδηλώσει έλλειμμα νομιμότητας, χειραγώγηση και συντονισμό μεταξύ πολιτικής εξουσίας και μέσων ενημέρωσης.

Το συγκεκριμένο πλαίσιο ενισχύεται από τις παρεμβάσεις του Δημήτρη Νατσιού και του Αντώνη Σαμαρά, οι οποίοι αμφότεροι επισημαίνουν ότι ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών δεν είχε διατυπωθεί ως προεκλογική δέσμευση. Ο λόγος τους παρουσιάζει τη νομοθετική πρωτοβουλία ως προδοσία της λαϊκής εντολής, ιδίως απέναντι σε συντηρητικούς ψηφοφόρους, και ως απόδειξη εξαπάτησης εκ μέρους των πολιτικών ελίτ. Στο πλαίσιο αυτό, η δημοκρατία επανανοηματοδοτείται όχι ως διαδικασία κοινοβουλευτικής διαβούλευσης και θεσμικής απόφασης, αλλά ως πίστη σε μια υποτιθέμενη προϋπάρχουσα ηθική συναίνεση, η οποία προηγείται και υπερβαίνει τους θεσμούς.

Η επαναλαμβανόμενη αντιπαράθεση του γάμου ομόφυλων ζευγαριών με «πραγματικά» εθνικά προβλήματα, όπως η οικονομική δυσχέρεια, οι τιμές των καυσίμων, οι συντάξεις και η δημογραφική συρρίκνωση, λειτουργεί απομειωτικά για το ίδιο το ζήτημα. Μέσω αυτής της σύγκρισης, ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών παρουσιάζεται ως μέσο αποπροσανατολισμού και ως επικοινωνιακό τέχνασμα. Δεν πλαισιώνεται απλώς ως περιττός, αλλά ως ανεύθυνη πολιτική επιλογή που επιβάλλεται σε μια στιγμή εθνικής ευαλωτότητας.

4.2.2 Η οικογένεια ως εθνική και πολιτισμική υποδομή

Σε όλα τα επτά κείμενα, η οικογένεια ανυψώνεται λεκτικά από έναν κοινωνικό θεσμό σε θεμελιώδη πυλώνα της εθνικής επιβίωσης. Η Αφροδίτη Λατινοπούλου πλαισιώνει ρητά την παραδοσιακή οικογένεια ως εκείνη που «κράτησε ζωντανή την ελληνική κοινωνία επί αιώνες», ενώ ο Αντώνης Σαμαράς ορίζει την πυρηνική οικογένεια ως συνταγματικά κατοχυρωμένη και αναντικατάστατη. Η οικογένεια δεν παρουσιάζεται ως μία κοινωνική μορφή μεταξύ άλλων, αλλά ως η βιολογική, συναισθηματική και συμβολική υποδομή του έθνους.

Στο πλαίσιο αυτό, ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών δεν συγκροτείται ως επέκταση του θεσμού του γάμου, αλλά ως άρνησή του. Οι επαναλαμβανόμενοι ισχυρισμοί ότι η ισότητα στον γάμο «αλλοιώνει», «διαστρεβλώνει» ή «καταργεί» την οικογένεια τοποθετούν τη μεταρρύθμιση ως μια πολιτισμική τομή και όχι ως νομική προσαρμογή. Η συγκεκριμένη λογική επιτρέπει στον λόγο να αναδιατυπώσει τον αποκλεισμό ως πράξη διαφύλαξης, καθώς η άρνηση πρόσβασης στον γάμο για τα ομόφυλα ζευγάρια παρουσιάζεται ως πράξη εθνικής άμυνας.

Η ανακοίνωση της Ιεράς Συνόδου ενισχύει περαιτέρω το συγκεκριμένο ερμηνευτικό πλαίσιο, θεμελιώνοντας την έννοια της οικογένειας σε μια θεϊκά καθορισμένη τάξη, αντλημένη από τη βιβλική ανθρωπολογία και τη θεολογία. Η σχέση άνδρα και γυναίκας παρουσιάζεται ως εγγενές και αμετάβλητο χαρακτηριστικό της ανθρώπινης ύπαρξης και όχι ως κοινωνικά διαμορφωμένη πραγματικότητα, με αποτέλεσμα οι εναλλακτικές μορφές οικογενειακής οργάνωσης να αποδίδονται ως παρεκκλίσεις από μια φυσική κανονικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, το κράτος δεν νοείται πρωτίστως ως ουδέτερος εγγυητής της ισότητας των πολιτών, αλλά ως θεσμικός φορέας που καλείται να προστατεύσει και να αναπαράγει μια προϋπάρχουσα ηθική τάξη.

4.2.3 Τα παιδιά ως το απόλυτο ηθικό όριο

Το ισχυρότερο και συναισθηματικά φορτισμένο πλαίσιο στον λόγο του σώματος κειμένων αφορά τα παιδιά. Ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών μετατοπίζεται

συστηματικά στο πεδίο της υιοθεσίας, της παρένθετης κύησης και της παιδικής προστασίας, ακόμη και όταν το ίδιο το αντικείμενο της συζήτησης είναι τυπικά ο γάμος. Τα παιδιά λειτουργούν ως το απόλυτο ηθικό όριο, πέραν του οποίου οι διεκδικήσεις δικαιωμάτων θεωρούνται μη νομιμοποιήσιμες.

Ο Κυριάκος Βελόπουλος επιστρατεύει επανειλημμένα εικόνες πειραματισμού, προειδοποιώντας ότι τα παιδιά κινδυνεύουν να μετατραπούν σε «πειραματόζωα». Ο Δημήτρης Νατσιός πλαισιώνει το ζήτημα ως παραβίαση του δικαιώματος των παιδιών να έχουν μητέρα και πατέρα, ενώ ο Αντώνης Σαμαράς υποστηρίζει ρητά ότι το κράτος «αφαιρεί» αυτό το δικαίωμα όταν επιτρέπει την ομόφυλη γονεϊκότητα. Η Ιερά Σύνοδος συγκροτεί μια εκτενή αφήγηση στέρησης, σύγχυσης και μη αναστρέψιμης βλάβης που, σύμφωνα με τον λόγο της, υφίστανται τα παιδιά που μεγαλώνουν σε οικογένειες ομόφυλων ζευγαριών.

Το συγκεκριμένο πλαίσιο λειτουργεί μέσω μιας έντονης ηθικής ασυμμετρίας. Τα ομόφυλα ζευγάρια παρουσιάζονται ως δρώντες που κινούνται από επιθυμία, ιδεολογία ή ατομικά αιτήματα, ενώ τα παιδιά κατασκευάζονται ως παθητικά θύματα, των οποίων τα συμφέροντα παραμερίζονται. Η παραδοχή ότι παιδιά ήδη μεγαλώνουν σε οικογένειες ομόφυλων ζευγαριών αναγνωρίζεται μόνο για να υποστηριχθεί ότι η κατάστασή τους πρέπει να αντιμετωπιστεί διοικητικά και όχι να κανονικοποιηθεί μέσω του θεσμού του γάμου.

4.2.4 Φύση, Βιολογία και Έμφυλη Κανονικότητα στον Λόγο της Ακροδεξιάς

Οι αναφορές στη φύση και τη βιολογία αποτελούν κεντρικό στοιχείο στη συγκρότηση του λόγου της νομιμοποίησης. Η παρέμβαση του κινήματος ΝΙΚΗ είναι ιδιαίτερα ρητή, καθώς απορρίπτει τις «θεωρίες φύλου» ως αντιεπιστημονικές, αντιχριστιανικές και αντίθετες προς τη βιολογική αλήθεια. Το φύλο πλαισιώνεται ως δεδομένο κατά τη γέννηση, αμετάβλητο και θεόδοτο, γεγονός που καθιστά κάθε νομική αναγνώριση της έμφυλης ποικιλομορφίας ως οντολογικό ψεύδος.

Αυτός ο βιολογικός ουσιοκρατισμός επεκτείνεται και στη συζήτηση περί γάμου. Το αρσενικό και το θηλυκό δεν παρουσιάζονται ως κοινωνικοί ρόλοι, αλλά ως φυσικά συμπληρωματικά στοιχεία, των οποίων μόνο η ένωση μπορεί να παραγάγει αυθεντική οικογενειακή ζωή. Η επαναλαμβανόμενη επίκληση της «φύσης», της «βιολογίας» και της «δημιουργίας» λειτουργεί αποπολιτικοποιητικά, παρουσιάζοντας τον αποκλεισμό όχι ως ιδεολογική επιλογή αλλά ως υπακοή στην ίδια την πραγματικότητα.

Η παρέμβαση του Βασίλη Στίγκα ριζοσπαστικοποιεί αυτή τη λογική μέσω εξευτελιστικής γλώσσας, χαρακτηρίζοντας ρητά τις οικογένειες ομόφυλων ζευγαριών ως «μη φυσιολογικές» και επιστρατεύοντας συνειρμούς με την παιδοφιλία. Παρότι ακραίος, ο λόγος αυτός εντάσσεται στο ίδιο συμβολικό πλαίσιο, στο οποίο κάθε απόκλιση από την ετεροκανονικότητα κατασκευάζεται ως απειλή για την ίδια την ανθρώπινη τάξη.

4.2.5 Ηθικός Πανικός

Ένα διάχυτο χαρακτηριστικό του corpus είναι η συστηματική χρήση επιχειρημάτων νοοτροπίας ντόμινο. Ο Αντώνης Σαμαράς προειδοποιεί για την αφαίρεση των όρων «μητέρα» και «πατέρας» από τα επίσημα έγγραφα και τα σχολικά προγράμματα, επικαλούμενος εξελίξεις σε άλλες χώρες ως προειδοποιητικά

παραδείγματα. Η Ιερά Σύνοδος προβλέπει αντίστοιχα την κανονικοποίηση της παρένθετης κήσης, τη διάβρωση των βιοηθικών ορίων και την ενδεχόμενη επιβολή νομικού καταναγκασμού.

Ο γάμος των ομόφυλων ζευγαριών πλαισιώνεται έτσι ως το πρώτο βήμα σε μια ασταμάτητη ακολουθία ηθικής αποσύνθεσης. Η λογική αυτή μετατρέπει μια συγκεκριμένη νομική μεταρρύθμιση σε συμβολική πύλη προς μια συνολική κοινωνική μετάλλαξη. Η αβεβαιότητα των μελλοντικών συνεπειών παρουσιάζεται ως βεβαιότητα, επιτρέποντας την προληπτική απόρριψη χωρίς ουσιαστική εμπλοκή με το πραγματικό περιεχόμενο και το εύρος της μεταρρύθμισης.

4.2.6 Εξωτερίκευση και Πολιτιστικός Αποικισμός

Ένα ακόμη ενοποιητικό πλαίσιο είναι η αναπαράσταση του γάμου των ομόφυλων ζευγαριών ως εξωτερικά επιβαλλόμενης ρύθμισης. Αναφορές στις Βρυξέλλες, στα ευρωπαϊκά δικαστήρια, στις «woke ατζέντες» και σε εξελίξεις «από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού» κατασκευάζουν τη μεταρρύθμιση ως ξένη εισβολή και όχι ως ενδογενή κοινωνική εξέλιξη. Η Ελλάδα τοποθετείται ως πολιτισμικά πολιορκημένη, υπό πίεση να συμμορφωθεί με αλλότριους κανόνες που παρουσιάζονται ως ασύμβατοι με την Ορθοδοξία και την εθνική ταυτότητα. Αυτή η εξωτερίκευση επιτελεί δύο βασικές λειτουργίες. Πρώτον, απαλλάσσει την εγχώρια αντίθεση από κατηγορίες μισαλλοδοξίας, αναδιατυπώνοντας την αντίσταση ως μορφή αντι-αποικιακής άμυνας. Δεύτερον, επαναβεβαιώνει την πολιτισμική κυριαρχία, αντιπαραθέτοντας τις καθολικές αξιώσεις δικαιωμάτων σε ιδιαίτερες ηθικές παραδόσεις.

4.2.7 Αναδιαμόρφωση των Δικαιωμάτων και της Ισότητας

Τέλος, το corpus επαναπροσδιορίζει συστηματικά την έννοια της ισότητας ως ήδη επιτευγμένη. Πολλοί ομιλητές υποστηρίζουν ότι το σύμφωνο συμβίωσης παρέχει όλα τα αναγκαία δικαιώματα, καθιστώντας την ισότητα στον γάμο περιττή. Η διάκριση μεταξύ δικαιωμάτων και συμβόλων αντιστρέφεται, καθώς ο γάμος παρουσιάζεται ως συμβολική υπερβολή και όχι ως ουσιαστική νομική προστασία.

Με την κατασκευή του γάμου ως περιττού και επικίνδυνου, ο λόγος αυτός απογυμνώνει την ισότητα από το κοινωνικό της νόημα. Η ισότητα μετατρέπεται σε διοικητική επάρκεια και όχι σε κοινωνική αναγνώριση. Με τον τρόπο αυτό, ο αποκλεισμός αναδιατυπώνεται ως δικαιοσύνη και αυτοσυγκράτηση και όχι ως διάκριση.

5 Συζήτηση

Το παρόν κεφάλαιο εντάσσει τα εμπειρικά ευρήματα της κριτικής ανάλυσης λόγου στο ευρύτερο θεωρητικό και εμπειρικό πεδίο της βιβλιογραφίας για την ιδεολογία, την άκρα δεξιά και την σύγχρονη αντιφιλελεύθερη δημοκρατία. Μέσα από τη σύγκριση των προτύπων λόγου που εντοπίστηκαν στον δημόσιο λόγο περί άμβλωσης στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην ελληνική εναντίωση προς τον γάμο ομόφυλων ζευγαριών με καθιερωμένα επιστημονικά σχήματα, η συζήτηση καταδεικνύει ότι οι δύο περιπτώσεις δεν αποτελούν μεμονωμένα εθνικά φαινόμενα, αλλά εκφράσεις μιας κοινής ιδεολογικής λογικής που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη ριζοσπαστική δεξιά και συγγενείς μορφές της Alt-Right.

Συνολικά, τα επτά αμερικανικά κείμενα συγκροτούν έναν συνεκτικό λόγο, εντός του οποίου η άμβλωση απονομιμοποιείται μέσω αλληλοσυνδεόμενων πλαισίων δημοκρατικής αποκατάστασης, ηθικού απολυταρχισμού, θρησκευτικής αυθεντίας και πολιτισμικής απειλής. Ο λόγος αυτός δεν περιορίζεται στην αντίθεση προς μια συγκεκριμένη πολιτική για την άμβλωση, αλλά ανασυγκροτεί το ίδιο το νόημα των δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και της πολιτικής νομιμοποίησης. Η άμβλωση μετατρέπεται σε συμβολικό πεδίο μέσα από το οποίο αρθρώνονται ευρύτερες προκλήσεις προς τον φιλελεύθερο συνταγματισμό, την ισότητα των φύλων και τον κοινωνικό πλουραλισμό. Στο πλαίσιο αυτό, η κατάργηση των δικαιωμάτων στην άμβλωση δεν παρουσιάζεται ως τελικό αποτέλεσμα, αλλά ως θεμελιώδης στιγμή ενός ευρύτερου εγχειρήματος ηθικής και πολιτικής αναδιάταξης.

Αντίστοιχα, τα επτά ελληνικά κείμενα συγκροτούν έναν συνεκτικό λόγο εντός του οποίου ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών κατασκευάζεται ως υπαρξιακή απειλή για την οικογένεια, τα παιδιά, το έθνος και την ηθική τάξη. Ο λόγος αυτός δεν εστιάζει πρωτίστως στη νομική ουσία της ισότητας στον γάμο, αλλά στις συμβολικές της συνέπειες για την ταυτότητα, την παράδοση και την αυθεντία. Μέσα από πλαίσια επιβολής ατζέντας, ηθικού πανικού, βιολογικού ουσιοκρατισμού και πολιτισμικής άμυνας, ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών μετατοπίζεται από αίτημα δικαιωμάτων σε πολιτισμική ρήξη. Εντός αυτής της λογικής, η εναντίωση στον γάμο ομόφυλων ζευγαριών δεν παρουσιάζεται ως ιδεολογική επιλογή, αλλά ως ηθικό καθήκον, εθνική ευθύνη και οντολογική αναγκαιότητα. Η αντιπαράθεση υπερβαίνει έτσι τη διαφωνία πολιτικής και μετατρέπεται σε αγώνα για το ίδιο το νόημα της κοινωνίας.

Τα ευρήματα συντονίζονται έντονα με την αντίληψη του Althusser περί ιδεολογίας ως υλικής πρακτικής που συγκροτεί τα υποκείμενα σε συγκεκριμένους ρόλους και ταυτότητες (Althusser, 2020). Και στα δύο σώματα κειμένων, τα άτομα εγκαλούνται πρωτίστως ως ηθικά υποκείμενα ενταγμένα σε μια προδημοκρατική ηθική τάξη, ως γονείς, χριστιανοί, πατριώτες ή υπερασπιστές του έθνους. Οι αντίπαλοι της άμβλωσης στα αμερικανικά κείμενα συγκροτούνται ως προστάτες της «ζωής», ενώ οι Έλληνες αντίπαλοι του γάμου ομόφυλων ζευγαριών ως φύλακες της «οικογένειας», των «παιδιών» και της ελληνορθόδοξης παράδοσης. Σε καμία από τις δύο περιπτώσεις το υποκείμενο δεν τοποθετείται ως αυτόνομο φορέας δικαιωμάτων με τη φιλελεύθερη έννοια. Αντιθέτως, η υποκειμενικότητα οργανώνεται γύρω από ηθικές υποχρεώσεις και συλλογικές ταυτότητες.

Ο μηχανισμός αυτός αντιστοιχεί στενά στη διαπίστωση του Eagleton (2018) ότι η ιδεολογία λειτουργεί αποτελεσματικότερα όταν παρουσιάζει ιστορικά και κοινωνικά ενδεχόμενες νόρμες ως φυσικές, αιώνιες και αυτονόητες. Οι επαναλαμβανόμενες αναφορές στη φύση, τη βιολογία, τον Θεό και την παράδοση και στα δύο σώματα κειμένων αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της διαδικασίας. Η άμβλωση επαναπροσδιορίζεται ως φόνος, ενώ η ετερόφυλη οικογενειακή δομή παρουσιάζεται ως οντολογικά αναγκαία. Οι θέσεις αυτές δεν προβάλλονται ως κανονιστικοί ισχυρισμοί ανοικτοί σε συζήτηση, αλλά ως περιγραφές της ίδιας της πραγματικότητας. Ως αποτέλεσμα, η πολιτική διαφωνία αντικαθίσταται από ηθική βεβαιότητα.

Κεντρικό σημείο σύγκλισης των δύο περιπτώσεων αποτελεί η ευθυγράμμισή τους με αυτό που η βιβλιογραφία προσδιορίζει ως αντιδιαφωτιστική παράδοση

(Garrard, 2021· Ziegler, 2021, 2025). Θεμελιώδεις αρχές του Διαφωτισμού, όπως η ατομική αυτονομία, τα καθολικά δικαιώματα και ο ηθικός πλουραλισμός, απορρίπτονται συστηματικά ή απογυμνώνονται από το κανονιστικό τους περιεχόμενο. Στο αμερικανικό υλικό, η απόρριψη αυτή εκδηλώνεται μέσω της ιστορικο-κυριολεκτικής ερμηνείας του Συντάγματος και της ρητής απονομιμοποίησης της ουσιαστικής δέουσας διαδικασίας, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη σύμφωνη γνώμη του Δικαστή Clarence Thomas. Στο ελληνικό υλικό, η ίδια λογική αρθρώνεται μέσω της απόρριψης της ισότητας στον γάμο ως «ψευδούς δικαιώματος» και της επιμονής ότι η αρχή της ισότητας έχει ήδη εξαντληθεί μέσω του συμφώνου συμβίωσης, μετατρέποντας την ισότητα από ανοιχτή κανονιστική αξίωση σε κλειστό και οριστικά ρυθμισμένο ζήτημα.

Όπως επισημαίνει ο Ziegler (2021), τα σύγχρονα ακροδεξιά κινήματα δεν αντιτίθενται απλώς σε συγκεκριμένες πολιτικές, αλλά αμφισβητούν τα επιστημολογικά θεμέλια του σύγχρονου φιλελευθερισμού. Το συμπέρασμα αυτό αντανακλάται άμεσα στα ευρήματα της παρούσας ανάλυσης. Τα δικαιώματα δεν απορρίπτονται ευθέως, αλλά επαναπροσδιορίζονται ως ενδεχόμενα, ιεραρχημένα και υποκείμενα σε περιορισμούς που απορρέουν από την παράδοση, τη φύση ή την επιβίωση του έθνους. Η αναδιαμόρφωση αυτή συνάδει με τη μορφολογική ανάλυση της ιδεολογίας του Freeden, σύμφωνα με την οποία έννοιες όπως τα «δικαιώματα» αποδεσμεύονται από το καθιερωμένο τους νόημα και επανεντάσσονται σε εναλλακτικές ιδεολογικές διαμορφώσεις (Freeden, 1996· 2013).

Η κεντρικότητα του φύλου και της αναπαραγωγής και στα δύο σώματα κειμένων επιβεβαιώνει ένα βασικό συμπέρασμα της φεμινιστικής και κριτικής βιβλιογραφίας για την άκρα δεξιά: ο έλεγχος των σωμάτων αποτελεί θεμελιώδη άξονα της αντιδραστικής πολιτικής (Norris, 2023· Ophir et al., 2023). Στην αμερικανική περίπτωση, η άμβλωση πλαισιώνεται ως πολιτισμικό έγκλημα κατά της ίδιας της ζωής. Στην ελληνική περίπτωση, ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών μετατοπίζεται συστηματικά προς τα ζητήματα της υιοθεσίας, της παρένθετης μητρότητας και της εκπαίδευσης, παράγοντας μια έντονη εστίαση στα παιδιά ως συμβολικά θύματα.

Η στρατηγική αυτή αντανακλά αυτό που οι Martin, Trauthig και Woolley (2025) περιγράφουν ως «ενσώματη προπαγάνδα», δηλαδή τη διαδικασία κατά την οποία πολιτικές αγωνίες αγκιστρώνονται στη ρύθμιση των σωμάτων και της αναπαραγωγής. Ο ηθικός πανικός γύρω από τα παιδιά, ο οποίος έχει αναδειχθεί επανειλημμένα από τους Βασιλάκη και Σουβλή (2022) στο ελληνικό πλαίσιο, λειτουργεί ως μηχανισμός αποκλεισμού της συζήτησης, εγκαθιδρύοντας ένα απόλυτο ηθικό όριο. Όταν τα παιδιά τοποθετούνται ως απειλούμενα, κάθε μορφή συμβιβασμού καθίσταται ηθικά αδιανόητη.

Σημαντικό είναι επίσης ότι η ανάλυση επιβεβαιώνει τα επιχειρήματα των Kimmel (2017) και Carian et al. (2022) σχετικά με τα έμφυλα θεμέλια της ακροδεξιάς ιδεολογίας. Η ανδρικότητα, η αυθεντία και η ιεραρχία υπερασπίζονται έμμεσα μέσω της διατήρησης των παραδοσιακών οικογενειακών δομών, ενώ τα φεμινιστικά αιτήματα, τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και τα αναπαραγωγικά δικαιώματα πλαισιώνονται ως αποσταθεροποιητικές δυνάμεις.

Παρά τις σημαντικές συμφραζόμενες διαφορές μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ελλάδας, τα ευρήματα αποκαλύπτουν εντυπωσιακή ιδεολογική σύγκλιση. Το στοιχείο αυτό ενισχύει τα επιχειρήματα των Mammone (2015) και Hermansson et al. (2020) ότι ο σύγχρονος ακροδεξιός λόγος λειτουργεί διακρατικά, μοιραζόμενος πλαίσια, αφηγήσεις και συμβολικά ρεπερτόρια πέρα από εθνικά σύνορα. Αναφορές σε «woke ατζέντες», εξωτερική επιβολή και πολιτισμικό αποικισμό εμφανίζονται έντονα στα ελληνικά κείμενα, αναπαράγοντας ρητορικές του αμερικανικού πολιτισμικού πολέμου.

Ταυτόχρονα, η ανάλυση επιβεβαιώνει ότι οι κοινές αυτές λογικές αρθρώνονται τοπικά. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο συνταγματισμός και ο φεντεραλισμός παρέχουν το βασικό λεξιλόγιο νομιμοποίησης. Στην Ελλάδα, η Ορθοδοξία, η εθνική ταυτότητα και το δημογραφικό άγχος διαδραματίζουν πιο ρητό ρόλο. Το εύρημα αυτό ευθυγραμμίζεται με τις παρατηρήσεις των Ignazi (2003) και Minkenberg (2003), σύμφωνα με τις οποίες η ριζοσπαστική δεξιά προσαρμόζει βασικά ιδεολογικά στοιχεία στα εκάστοτε εθνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα.

Τέλος, η συζήτηση συμβάλλει στον διάλογο για τη σχέση μεταξύ Alt-Right, ριζοσπαστικής δεξιάς και κυρίαρχου συντηρητισμού. Παρότι κανένα από τα αναλυθέντα κείμενα δεν αυτοπροσδιορίζεται ρητά ως Alt-Right, οι λόγοι που εντοπίζονται, όπως ο ηθικός απολυταρχισμός, ο σκεπτικισμός απέναντι στα δικαιώματα, η πολιτισμική πλαισίωση και η λαϊκιστική θυματοποίηση, συνάδουν με τα ιδεολογικά πρότυπα της Alt-Right όπως τα περιγράφουν οι Hawley (2017), Chatterjee (2021) και Bar-On (2023). Η απουσία ειρωνείας ή κουλτούρας μιμίδων στα θεσμικά αυτά κείμενα δεν υποδηλώνει ιδεολογική απόσταση, αλλά επιτυχημένη μετάφραση των ίδιων ιδεών σε κυρίαρχη πολιτική γλώσσα.

Το συμπέρασμα αυτό στηρίζει το επιχειρήμα του Hill (2024) ότι η Alt-Right πρέπει να νοείται λιγότερο ως διακριτό κίνημα και περισσότερο ως ιδεολογική δεξαμενή, της οποίας τα μοτίβα κυκλοφορούν μεταξύ ακροδεξιών και συντηρητικών χώρων. Τα ευρήματα δείχνουν πώς ιδέες που κάποτε περιορίζονταν στα εξτρεμιστικά περιθώρια κανονικοποιούνται μέσω κοινοβουλευτικού λόγου, δικαστικής επιχειρηματολογίας και επίσημων θεσμικών παρεμβάσεων.

Η συζήτηση καταδεικνύει ότι η εναντίωση στην άμβλωση στις Ηνωμένες Πολιτείες και στον γάμο ομόφυλων ζευγαριών στην Ελλάδα δομείται από μια κοινή ιδεολογική λογική, η οποία εδράζεται στην αντιδιαφοριστική σκέψη, τον ηθικό απολυταρχισμό και τις λαϊκιστικές επανανοηματοδοτήσεις της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων. Η εμπειρική ανάλυση επιβεβαιώνει και επεκτείνει την υπάρχουσα βιβλιογραφία, δείχνοντας ότι οι σύγχρονες συγκρούσεις γύρω από τα δικαιώματα δεν αποτελούν απλώς διαφωνίες πολιτικής, αλλά ανταγωνισμούς για το ίδιο το νόημα της νεωτερικότητας, της αυθεντίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

6 Συμπεράσματα

Η παρούσα μελέτη επιδίωξε να εξετάσει τις σύγχρονες μορφές αντίθεσης στη νομοθεσία που βασίζεται στα δικαιώματα μέσω μιας συγκριτικής κριτικής ανάλυσης λόγου δύο πολιτικά κομβικών περιπτώσεων: της κατάργησης της συνταγματικά κατοχυρωμένης προστασίας του δικαιώματος στην άμβλωση στις Ηνωμένες Πολιτείες μετά την απόφαση *Dobbs v. Jackson Women's Health Organization* και της εισαγωγής της νομοθεσίας για τον γάμο ομόφυλων ζευγαριών στην Ελλάδα. Αντί να συγκρίνει νομικά συστήματα ή θεσμικά αποτελέσματα, η έρευνα αντιμετώπισε τις δύο αυτές αντιπαραθέσεις ως λόγους-πεδία μέσα στα οποία κινητοποιούνται παρόμοιες ιδεολογικές λογικές εναντίον διαφορετικών δικαιωματικών αιτημάτων. Τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι, παρά τις διακριτές εθνικές, πολιτισμικές και θεσμικές συνθήκες, οι αναλυόμενοι λόγοι παρουσιάζουν υψηλό βαθμό δομικής σύγκλισης.

Πρώτον, η ανάλυση δείχνει ότι η αντίθεση στην άμβλωση και στον γάμο ομόφυλων ζευγαριών δεν αρθρώνεται πρωτίστως ως διαφωνία πολιτικής, αλλά ως ηθική και πολιτισμική σύγκρουση. Και στις δύο περιπτώσεις, τα δικαιωματικά αιτήματα αναδιατυπώνονται ως απειλές για μια προδημοκρατική ηθική τάξη, η οποία εδράζεται στη φύση, την παράδοση, τη θρησκεία και τη συνέχεια του έθνους. Η άμβλωση κατασκευάζεται ως ανθρωποκτονία και δημοκρατικός σφετερισμός, ενώ ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών πλαισιώνεται ως διάλυση της οικογένειας, της έμφυλης τάξης και της παιδικής αθωότητας. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει το βασικό επιχείρημα της μελέτης: οι σύγχρονες συγκρούσεις γύρω από τα δικαιώματα λειτουργούν ως λόγοι-αγώνες για τα όρια της νόμιμης υποκειμενικότητας, της αυθεντίας και της κοινωνικής τάξης, και όχι ως τεχνικές νομικές διαμάχες.

Δεύτερον, τα ευρήματα αναδεικνύουν μια συστηματική αναδιαμόρφωση της έννοιας των δικαιωμάτων. Τα δικαιώματα δεν απορρίπτονται ρητά· αντιθέτως, ιεραρχούνται, τίθενται υπό όρους και αποσυνδέονται από τις οικουμενικές τους βάσεις. Στο αμερικανικό σώμα κειμένων, η άμβλωση απομακρύνεται από τη σφαίρα των συνταγματικά προστατευόμενων δικαιωμάτων μέσω της ιστορικο-κυριολεκτικής ερμηνείας του Συντάγματος και μιας απόλυτης ηθικής ιεράρχησης, στο πλαίσιο της οποίας η εμβρυακή ζωή αναγορεύεται σε πρωτεύον φορέα προστασίας. Με τον τρόπο αυτό, η συνταγματική κρίση μετατοπίζεται από τη στάθμιση συγκρουόμενων δικαιωμάτων στην επιβολή μιας προδιαγεγραμμένης ηθικής τάξης. Στο ελληνικό σώμα κειμένων, η ισότητα επαναπροσδιορίζεται ως διοικητική ρύθμιση που έχει ήδη επιτευχθεί μέσω του συμφώνου συμβίωσης, καθιστώντας τον γάμο ισότητας περιττό και υπερβολικό. Και στις δύο περιπτώσεις, τα δικαιώματα μετατρέπονται σε προνόμια ευθυγραμμισμένα με ένα συγκεκριμένο ηθικό όραμα, αντί να λειτουργούν ως εγγυήσεις έναντι της πλειοψηφικής ισχύος. Το εύρημα αυτό στηρίζει θεωρητικές προσεγγίσεις που αναδεικνύουν την ανελεύθερη μετάλλαξη του λόγου περί δικαιωμάτων στη σύγχρονη άκρα και ριζοσπαστική δεξιά.

Τρίτον, η ανάλυση καταδεικνύει τον κεντρικό ρόλο της λαϊκιστικής αντιστροφής. Και στα δύο σώματα κειμένων, ισχυροί πολιτικοί δρώντες και κυρίαρχες ηθικές θέσεις επαναπλαισιώνονται ως θύματα ελίτ, δικαστηρίων, μέσω ενήμερωσης και υπερεθνικών θεσμών. Ο περιορισμός των δικαιωμάτων αφηγείται ως

απελευθέρωση, ενώ η θεσμική εξουσία παρουσιάζεται ως καταπίεση. Αυτή η αντιστροφή καθιστά δυνατή την παρουσίαση αποκλειστικών αποτελεσμάτων ως δημοκρατικών αποκαταστάσεων και ηθικών νικών. Η δημοκρατία επανανοηματοδοτείται με πλειοψηφικούς και ηθικοποιημένους όρους, αποσπασμένη από τη φιλελεύθερη δέσμευση στον πλουραλισμό και την προστασία των μειονοτήτων.

Τέταρτον, η μελέτη επιβεβαιώνει τη σημασία του φύλου και της αναπαραγωγής ως προνομιακών πεδίων ιδεολογικής κινητοποίησης. Ο έλεγχος των σωμάτων, της οικογενειακής συγκρότησης και της αναπαραγωγής λειτουργεί ως σημείο συμπίκνωσης ευρύτερων αγωνιών που αφορούν την κοινωνική αλλαγή, τη δημογραφική συρρίκνωση και την πολιτισμική επιβίωση. Τα παιδιά, ειδικότερα, λειτουργούν ως απόλυτο ηθικό όριο που αποκλείει τη διαβούλευση και νομιμοποιεί τον ηθικό πανικό. Το εύρημα αυτό υπογραμμίζει ότι η έμφυλη πολιτική δεν αποτελεί δευτερεύον ζήτημα στον σύγχρονο ακροδεξιό λόγο, αλλά κεντρικό ιδεολογικό άξονα.

Τέλος, ο συγκριτικός σχεδιασμός αναδεικνύει τον διακρατικό χαρακτήρα αυτών των λόγων. Παρότι οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ελλάδα χρησιμοποιούν διαφορετικά λεξιλόγια νομιμοποίησης, συνταγματισμού και φεντεραλισμού στην πρώτη περίπτωση, Ορθοδοξία και εθνική παράδοση στη δεύτερη, η υποκείμενη ιδεολογική λογική είναι εντυπωσιακά παρόμοια. Η σύγκλιση αυτή ενισχύει το επιχείρημα ότι οι σύγχρονοι λόγοι της ριζοσπαστικής δεξιάς και της Alt-Right κυκλοφορούν διασυννοριακά, προσαρμοζόμενοι στα τοπικά συμφραζόμενα αλλά διατηρώντας κοινό ρεπερτόριο πλαισίων, μεταφορών και ανταγωνισμών.

Η μελέτη συμβάλλει στη σχετική βιβλιογραφία με πολλαπλούς τρόπους. Σε εμπειρικό επίπεδο, αναδεικνύει την προστιθέμενη αξία της συγκριτικής ανάλυσης λόγου, τόσο μεταξύ διαφορετικών ζητημάτων όσο και μεταξύ εθνικών συμφραζομένων, για τον εντοπισμό διακρατικών ιδεολογικών προτύπων. Σε αναλυτικό επίπεδο, δείχνει πώς ο συνδυασμός της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου με την ανάλυση πλαισίων επιτρέπει την ανασύνθεση όχι μόνο του «τι» λέγεται, αλλά και του «πώς» σταθεροποιείται το νόημα μέσω επικλήσεων στη φύση, την παράδοση και τα ηθικά απόλυτα. Σε θεωρητικό επίπεδο, ενισχύει τη σημασία των αντιδιαφοριστικών προσεγγίσεων και της μορφολογικής ανάλυσης της ιδεολογίας για την κατανόηση της σύγχρονης ανελεύθερης πολιτικής.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι τα ευρήματα προειδοποιούν απέναντι σε αναλυτικές προσεγγίσεις που αντιμετωπίζουν την αντίθεση στην άμβλωση ή στον γάμο ομόφυλων ζευγαριών ως φαινόμενα αποσπασματικά, θεματικά περιορισμένα ή πολιτισμικά εξαιρετικά. Αντιθέτως, καταδεικνύουν την ύπαρξη μιας ευρύτερης ιδεολογικής συγκρότησης που κινητοποιεί επιλεκτικά διαφορετικά ζητήματα προκειμένου να προωθήσει ένα συνεκτικό ηθικό και πολιτικό σχέδιο. Το στοιχείο αυτό έχει άμεσες συνέπειες για τον τρόπο με τον οποίο οι ερευνητές εννοιολογούν τη σχέση μεταξύ της ριζοσπαστικής δεξιάς, της Alt-Right και του κυρίαρχου συντηρητισμού. Οι λόγοι που αναλύθηκαν δείχνουν πώς ιδέες που άλλοτε συνδέονταν με εξτρεμιστικά περιθώρια αρθρώνονται ολοένα και περισσότερο μέσω θεσμικής, κοινοβουλευτικής και δικαστικής γλώσσας, συμβάλλοντας στη σταδιακή κανονικοποίησή τους.

Από τη μελέτη προκύπτουν αρκετές κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα. Πρώτον, απαιτείται περαιτέρω συγκριτική έρευνα σε πρόσθετα εθνικά συμφραζόμενα και σε άλλα πεδία δικαιωμάτων. Η διεύρυνση του αναλυτικού φακού σε αντιπαραθέσεις σχετικά με τα δικαιώματα των τρανς ατόμων, την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, την εκπαίδευση ή τη μετανάστευση θα επέτρεπε την αξιολόγηση της συνοχής και της προσαρμοστικότητας των εντοπισμένων πλαισίων λόγου. Τέτοιες μελέτες θα μπορούσαν να διευκρινίσουν περαιτέρω τις συνθήκες υπό τις οποίες συγκεκριμένα ζητήματα μετατρέπονται σε εστίες ηθικού πανικού και ιδεολογικής κινητοποίησης.

Δεύτερον, μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να ενσωματώσουν την πρόσληψη από το κοινό και την κυκλοφορία στα μέσα ενημέρωσης στην ανάλυση. Παρότι η παρούσα έρευνα εστίασε σκόπιμα στην ελίτ και θεσμικό λόγο, η εξέταση του τρόπου με τον οποίο τα εν λόγω πλαίσια ερμηνεύονται, αμφισβητούνται ή ενισχύονται από τα μέσα, τα κοινωνικά δίκτυα και τους δρώντες βάσης θα παρείχε πληρέστερη εικόνα της ιδεολογικής διάχυσης και των κοινωνικών της επιπτώσεων.

Τρίτον, η διαχρονική ανάλυση λόγου θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη για την ιχνηλάτηση της εξέλιξης αυτών των πλαισίων στο χρόνο. Η μελέτη προγενέστερων και μεταγενέστερων φάσεων των συζητήσεων γύρω από την άμβλωση και τον γάμο θα μπορούσε να φωτίσει διαδικασίες ριζοσπαστικοποίησης, μετριοπάθειας ή ενσωμάτωσης στο κυρίαρχο πολιτικό πεδίο, καθώς και τον ρόλο κρίσιμων καμπών όπως δικαστικές αποφάσεις ή εκλογικές αναμετρήσεις.

Τέταρτον, η διεπιστημονική συνεργασία με τις νομικές σπουδές, την κοινωνιολογία και τη φεμινιστική θεωρία θα μπορούσε να εμβαθύνει την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι λόγοι αυτοί μεταφράζονται σε θεσμικές πρακτικές και βιωμένες εμπειρίες. Ιδιαίτερα, έρευνες που εξετάζουν τις απτές συνέπειες της υποχώρησης ή της άρνησης δικαιωμάτων σε περιθωριοποιημένους πληθυσμούς θα συνέβαλαν στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ λόγου και υλικών αποτελεσμάτων.

Τέλος, ενθαρρύνεται η μεθοδολογική καινοτομία. Ο συνδυασμός της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου με υπολογιστικές μεθόδους, όπως η γλωσσολογία σωμάτων κειμένων ή η ανάλυση δικτύων, θα μπορούσε να επιτρέψει τη μελέτη μεγαλύτερων συνόλων δεδομένων, διατηρώντας παράλληλα την ευαισθησία στο νόημα, την εξουσία και το συγκεκριμένο.

Τα ευρήματα της μελέτης έχουν επίσης σημαντικές επιπτώσεις για τους φορείς χάραξης πολιτικής που λειτουργούν εντός φιλελεύθερων δημοκρατικών συστημάτων. Πρώτον, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής οφείλουν να αναγνωρίσουν ότι η αντίθεση στη νομοθεσία που βασίζεται στα δικαιώματα συχνά λειτουργεί μέσω ηθικών και πολιτισμικών πλαισίων που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποκλειστικά με νομικά ή τεχνικά επιχειρήματα. Οι επικλήσεις σε στοιχεία, νομιμότητα ή οικονομικές επιπτώσεις ενδέχεται να αποδειχθούν ανεπαρκείς όταν τα δικαιώματα κατασκευάζονται λόγο-λογικά ως υπαρξιακές απειλές. Η αποτελεσματική πολιτική επικοινωνία οφείλει, επομένως, να εμπλέκεται με τα υποκείμενα ηθικά αφηγήματα, αντί να προϋποθέτει ένα κοινό φιλελεύθερο πλαίσιο αναφοράς.

Δεύτερον, η προστασία των δικαιωμάτων απαιτεί προσοχή όχι μόνο στις τυπικές νομικές εγγυήσεις, αλλά και στο λόγο-περιβάλλον εντός του οποίου αυτά συζητούνται. Όταν τα δικαιώματα πλαισιώνονται συστηματικά ως παράνομα, υπό

όρους ή υπερβολικά, η θεσμική τους ανθεκτικότητα αποδυναμώνεται. Οι φορείς πολιτικής θα πρέπει να επενδύσουν στη δημόσια εκπαίδευση και σε συμπεριληπτικές αφηγήσεις που αναδεικνύουν το κοινωνικό νόημα των δικαιωμάτων ως συστατικό στοιχείο της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη και όχι ως επιβολή ελίτ.

Τρίτον, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής οφείλουν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί απέναντι στους κινδύνους της επιλεκτικής οικειοποίησης της δημοκρατικής γλώσσας. Όταν η αναίρεση δικαιωμάτων παρουσιάζεται ως δημοκρατική αποκατάσταση, θολώνει η διάκριση μεταξύ συνταγματικής δημοκρατίας και απλής κυριαρχίας της πλειοψηφίας. Η υπεράσπιση των δημοκρατικών κανόνων προϋποθέτει την επαναβεβαίωση της αρχής ότι η δημοκρατία περιλαμβάνει την προστασία των μειονοτήτων και της ατομικής αυτονομίας, και όχι μόνο τις εκλογικές διαδικασίες.

Τέταρτον, η μελέτη αναδεικνύει την ανάγκη για ενεργή και προληπτική ενασχόληση με τις πολιτικές φύλου και οικογένειας. Η αντιμετώπιση ζητημάτων όπως η άμβλωση και η ισότητα στον γάμο ως περιφερειακών ή απλώς συμβολικών μπορεί άθελά της να παραχωρήσει λόγο-χώρο σε δρώντες που τα πλαισιώνουν ως πολιτισμικά πεδία μάχης. Οι φορείς πολιτικής οφείλουν να τα προσεγγίζουν ως αναπόσπαστα στοιχεία της κοινωνικής πολιτικής, της δημόσιας υγείας και της ισότητας, εδραιωμένα σε πλαίσια ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Πέμπτον, η διακρατική συνεργασία καθίσταται ολοένα και πιο κρίσιμη. Καθώς τα ιδεολογικά πλαίσια κυκλοφορούν διασυνοριακά, απομονωμένες εθνικές απαντήσεις ενδέχεται να αποδειχθούν ανεπαρκείς. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο θα πρέπει να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης, του ηθικού πανικού και της εργαλειοποίησης του λόγου περί δικαιωμάτων, με σεβασμό στην πολιτισμική ποικιλομορφία και τον δημοκρατικό πλουραλισμό.

Τέλος, οι φορείς πολιτικής θα πρέπει να στηρίζουν την ανεξάρτητη έρευνα και τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τις κοινωνικές επιπτώσεις της επέκτασης ή του περιορισμού των δικαιωμάτων. Διαφανή και προσβάσιμα στοιχεία μπορούν να συμβάλουν στην αποδόμηση αφηγημάτων που βασίζονται στον φόβο και να ενισχύσουν έναν πιο σύνθετο δημόσιο διάλογο, ακόμη και αν δεν είναι σε θέση να εξουδετερώσουν πλήρως την ηθικοποιημένη αντίθεση.

Συμπερασματικά, η παρούσα μελέτη δείχνει ότι οι σύγχρονες συγκρούσεις γύρω από την άμβλωση και τον γάμο ομόφυλων ζευγαριών κατανοούνται πληρέστερα ως μέρος ενός ευρύτερου ιδεολογικού αγώνα για το νόημα των δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και της κοινωνικής τάξης. Η συγκριτική ανάλυση αποκαλύπτει βαθιές δομικές ομοιότητες μεταξύ των λόγων αντίθεσης στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ελλάδα, υπογραμμίζοντας τον διακρατικό χαρακτήρα της σύγχρονης ανελεύθερης πολιτικής. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί όχι μόνο νομικές εγγυήσεις, αλλά και διαρκή ενασχόληση με τα λόγο-θεμέλια της ίδιας της φιλελεύθερης δημοκρατίας.

Βιβλιογραφία

- Althusser, L. (2020). *On ideology*. Verso Books.
- Azani, E., Koblenz-Stenzler, L., Atiyas-Lvovsky, L., Ganor, D., Ben-Am, A., & Meshulam, D. (2020). *The development and characterization of far-right ideologies*. In *The Far Right — Ideology, Modus Operandi and Development Trends* (pp. 1–56). International Institute for Counter-Terrorism (ICT). <https://www.jstor.org/stable/resrep30906>
- Ball, T., & Dagger, R. (2011). *Πολιτικές ιδεολογίες και το δημοκρατικό ιδεώδες* (Μ. Χειλά, Μετ.). Εκδόσεις Τουρική. (Πρωτότυπη έκδοση 2006).
- Bar-On, T. (2013). *Rethinking the French new right: Alternatives to modernity*. Routledge.
- Bar-On, T. (2018). The radical right and nationalism. *The Oxford handbook of the radical right, 1*, 17-41.
- Bar-On, T. (2023). Richard B. Spencer and the alt-right. In M. Sedgwick (Ed.), *Key thinkers of the radical right: Behind the new threat to liberal democracy* (pp. 224–241). Routledge.
- Berlet, C. (Ed.). (2019). *Trumping Democracy: From Reagan to the Alt-Right*. Routledge.
- Betz, H. G. (2017). Nativism across time and space. *Swiss Political Science Review*, 23(4), 335-353.
- Brown, K., Mondon, A., & Winter, A. (2023). The far right, the mainstream and mainstreaming: Towards a heuristic framework. *Journal of Political Ideologies*, 28(2), 162-179.
- Brown, T. R. (2024). Abortion and the Extremism of Bright Line Rules. *Nw. UL Rev. Online*, 119, 1.
- Buarque, B. L. (2024). *The power of the alt-right multitude: how and why alt-right conspiracy theories have been legitimised in online spaces* (Doctoral dissertation, The University of Manchester (United Kingdom)).
- Carian, E. K., DiBranco, A., & Ebin, C. (2022). *Male supremacism in the United States* (p. 21). Abingdon, UK: Routledge.
- Chatterjee, I. (2021). *Alt-right movement: dissecting racism, patriarchy and anti-immigrant xenophobia*. SAGE Publications Pvt. Ltd.

- Chen, X. (2025). *Confucianism and the Continuation of Anti-enlightenment*. Taylor & Francis.
- Cummins, I. (2023). *Marx, Engels and national movements*. Routledge.
- Curtis, N. (2021). *Hate in precarious times: Mobilizing anxiety from the alt-right to Brexit*. Bloomsbury Publishing.
- Dafaure, M. (2020). The “Great Meme War:” The Alt-Right and its multifarious enemies. *Angles*, 10. <https://journals.openedition.org/angles/369>
- Daniels, J. (2018). The algorithmic rise of the “alt-right.” *Contexts*, 17(1), 60–65. <https://doi.org/10.2307/26394263>
- De Benoist, A., & Champetier, C. (1999). The French new right in the year 2000. *Telos*, (115), 117-144.
- DeCook, J. R. (2020). Trust me, I’m trolling: Irony and the alt-right’s political aesthetic. *M/c Journal*, 23(3).
- Eagleton, T. (2018). *Ιδεολογία: Μια εισαγωγή*. Εκδόσεις Πεδίο. (Πρωτότυπη έκδοση 1991).
- Ebner, J. (2021). *Going dark: The secret social lives of extremists*. Bloomsbury Publishing.
- Ekman, M. (2022). The great replacement: Strategic mainstreaming of far-right conspiracy claims. *Convergence*, 28(4), 1127-1143.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- Fairclough, N. (2023). Critical discourse analysis. In *The Routledge handbook of discourse analysis* (pp. 11-22). Routledge.
- Freeden, M. (1996). *Ideologies and political theory: A conceptual approach*. Clarendon Press.
- Freeden, M. (2013). The morphological analysis of ideology. In M. Freeden, L. T. Sargent, & M. Stears (Eds.), *The Oxford handbook of political ideologies* (pp. 115–137). Oxford University Press.
- Garrard, G. (2021). Illiberalism and Opposition to the Enlightenment. In *Routledge Handbook of Illiberalism* (pp. 33-42). Routledge.
- Gottfried, P. (1993). *The conservative movement*. Twayne.
- Gramsci, A. (2011). *Prison notebooks volume 2* (Vol. 2). Columbia University Press.
- Hawley, G. (2017). *Making sense of the alt-right*. Columbia University Press.

- Hermansson, P., Lawrence, D., Mulhall, J., & Murdoch, S. (2020). *The international alt-right: Fascism for the 21st century?*. Routledge.
- Hill, A. (2024). The case against “alt-right”: A review and typology of scholarly approaches. *The Communication Review*.
<https://doi.org/10.1080/10714421.2024.2383813>
- Hodge, E., & Hallgrimsdottir, H. (2020). Networks of hate: The Alt-right, “troll culture,” and the cultural geography of social movement spaces online. *Journal of Borderlands Studies*, 35(4), 563–580.
<https://doi.org/10.1080/08865655.2019.1571935>
- Ignazi, P. (2003). *Extreme right parties in Western Europe*. Oxford University Press.
- Kimmel, M. (2017). *Angry white men: American masculinity at the end of an era*. Hachette UK.
- Llanera, T. (2022). Women and the alt-right movement. In *The Routledge Handbook of Feminist Bioethics* (pp. 511-521). Routledge.
- Lyons, M. N. (2018). Insurgent supremacists: The US far right's challenge to state and empire. *Turning the Tide*, 30(5), 8-8.
- Mammone, A. (2015). *Transnational neofascism in France and Italy*. Cambridge University Press.
- Mann, M. (2004) *Fascists*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Marantz, A. (2020). *Antisocial: Online extremists, techno-utopians, and the hijacking of the American conversation*. Penguin.
- Martin, Z., Trauthig, I. K., & Woolley, S. C. (2025). Genocide, surveillance, and babies: “Embodied propaganda” and the anti-abortion to conspiracy pipeline. *Feminist Media Studies*, 25(7), 1513-1530.
- Martini, A. (2023). The Re-emergence of Fascism and Its Impact on European Democracies in the Immediate Postwar Period. *Journal of Contemporary History*, 58(2), 287-310.
- Marwick, A., & Lewis, R. (2017). Media manipulation and disinformation online. *New York: Data & Society Research Institute*, 359, 1146-1151.
- Miller-Idriss, C. (2022). Hate in the homeland: The new global far right.
- Minkenberg, M. (2003). The West European radical right as a collective actor: modeling the impact of cultural and structural variables on party formation and movement mobilization. *Comparative European Politics*, 1(2), 149-170.

- Motyl, K. (2024). From “Feminist Lies” to “White Replacement”: Digital Anti-Feminist Forums as Spaces of Collective Radicalization. *The Aesthetics of Collective Agency*, 213-240.
- Mudde, C. (2019). *The far right today*. John Wiley & Sons.
- Mudde, C. (2020). *Η ακροδεξιά σήμερα* (Ε. Κοτσουφού, Μετ.). Εκδόσεις Επίκεντρο. (Πρωτότυπη έκδοση 2019).
- Nagle, A. (2017). *Kill all normies: Online culture wars from 4chan and Tumblr to Trump and the alt-right*. John Hunt Publishing.
- Neiwert, D. (2017). *Alt-America: The rise of the radical right in the age of Trump*. Verso Books.
- Norris, S. (2023). *Bodies Under Siege: How the Far-Right Attack on Reproductive Rights Went Global*. Verso Books.
- Ophir, Y., Pruden, M. L., Walter, D., Lokmanoglu, A. D., Tebaldi, C., & Wang, R. (2023). Weaponizing reproductive rights: A mixed-method analysis of White nationalists’ discussion of abortions online. *Information, Communication & Society*, 26(11), 2186-2211.
- Payne, S. G. (2000). *Η ιστορία του φασισμού* (Κ. Γεωργιάς, Μετ.). Εκδόσεις Φιλίστωρ. (Πρωτότυπη έκδοση 1995).
- Reisigl, M. (2017). The discourse-historical approach. In *The Routledge handbook of critical discourse studies* (pp. 44-59). Routledge.
- Robin, C. (2018). *The reactionary mind: conservatism from Edmund Burke to Donald Trump*. Oxford University Press.
- Rydgren, J. (2002). Radical right populism in Sweden: Still a failure, but for how long?. *Scandinavian Political Studies*, 25(1), 27-56.
- Rydgren, J. (2004). *The populist challenge: Political protest and ethno-nationalist mobilization in France* (Vol. 1). Berghahn Books.
- Šima, K. (2021). From identity politics to the identitarian movement. *National stereotyping, identity politics, European crises*, 27, 75.
- Teitelbaum, B. R. (2020). *War for eternity: Inside Bannon's far-right circle of global power brokers*. HarperCollins.
- Vasilaki, R., & Souvlis, G. (2022). Instrumentalizing gender: From interwar fascism to the Alt-Right in Greece. *Journal of Modern Greek Studies*, 40(1), 67–88. <https://doi.org/10.1353/mgs.2022.0003>

- von Beyme, K. (2016). Right-wing extremism in post-war Europe. In *The Populist Radical Right* (pp. 161-176). Routledge.
- Wilson, R. A. (2022). Digital Authoritarianism and The Global Assault on Human Rights. *Human Rights Quarterly*, 44(4), 704-739.
- Wodak, R., & Meyer, M. (2016). *Methods of critical discourse studies* (3rd ed.). Sage.
- Ziegler, T. D. (2021). The anti-enlightenment tradition as a common framework of fascism and the contemporary far right. *Fascism*, 10(1), 16-51.
- Ziegler, T. D. (2021). The anti-enlightenment tradition as a common framework of fascism and the contemporary far right. *Fascism*, 10(1), 16-51.
- Ziegler, T. D. (2022). The anti-enlightenment tradition as a source of cynicism in the European Union. *Chinese Political Science Review*, 7(4), 574-594.
- Ziegler, T. D. (2022). The anti-enlightenment tradition as a source of cynicism in the European Union. *Chinese Political Science Review*, 7(4), 574-594.
- Ziegler, T. D. (2025). *The European Union and the Anti-Enlightenment Tradition: The Struggle for the Soul of Europe*. Springer Nature.
- Βανδώρος, Σ. (2015). *Εισαγωγή στις πολιτικές ιδεολογίες*. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.
- Βασιλάκη, Ρ., Σουβλής, Γ., Κουτσουλέντη, Α., & Αντωνάκος, Ν. (2025). *Η εναλλακτική δεξιά στην Ελλάδα: Οι μεταμορφώσεις της άκρας δεξιάς στη μεταπανδημική περίοδο*. Εκδόσεις Τόπος.
- Ηλιαδέλη, Α. Ε. (2017). *Η εθνικολαϊκιστική δεξιά στην Ελλάδα και την Ευρώπη στη στροφή του 21ου αιώνα* [Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης]. (<https://ikee.lib.auth.gr/record/288602/files/GRI-2017-18964.pdf>)
- Παπακωνσταντίνου, Π. (2024). *Το γκρίζο κύμα: Η νέα ακροδεξιά και οι συνεργοί της*. Εκδόσεις Τόπος.

Παραρτήματα

Κείμενα ΗΠΑ περί Αμβλωσης

Donald Trump

This is following the Constitution, and giving rights back when they should have been given long ago. I think, in the end, this is something that will work out for everybody. This brings everything back to the states where it has always belonged. God made the decision.

Mike Pence (AAF)

Today, Life Won. By overturning *Roe v. Wade*, the Supreme Court of the United States has given the American people a new beginning for life, and I commend the justices in the majority for having the courage of their convictions. By returning the question of abortion to the states and to the people, this Supreme Court has righted an historic wrong and reaffirmed the right of the American people to govern themselves at the state level in a manner consistent with their values and aspirations. Now that *Roe v. Wade* has been consigned to the ash heap of history, a new arena in the cause of life has emerged, and it is incumbent on all who cherish the sanctity of life to resolve that we will take the defense of the unborn and the support for women in crisis pregnancy centers to every state in America. Having been given this second chance for Life, we must not rest and must not relent until the sanctity of life is restored to the center of American law in every state in the land.”

Marjorie Taylor Greene

Marjorie Taylor Greene: (00:00) Madam speaker, my Democrat colleagues, Republican colleagues, my district back home and Georgia 14, to the American people, to my mom and dad and my husband and my children. I've been here for one month and a day and I've gotten to know part of my conference, my Republican colleagues, but not even all of them yet. I haven't gotten to know any of my Democrat colleagues and I haven't had to had have any conversations with any of you to tell you who I am and what I'm about. You only know me by how media matters, CNN, MSNBC, and the rest of the mainstream media is portraying me. What you don't know about me is that I'm a very proud wife of almost 25 years, that I'm a mother of three children and I consider being a mother the greatest blessing of my life and the greatest thing that I'll ever achieve. I'm proudly the first person to graduate college in my family, making my parents very happy and proud. Marjorie Taylor Greene: (01:06) I'm also a very successful business owner. We've grown our company from one State to 11 States. I'm a very hard worker. I've always paid my taxes. I've never been arrested. I've never done drugs, but I've gotten a few speeding tickets in my day. What you need to know about me is I'm a very regular American, just like the people I represent in my district. And most people across the country, I never, ever considered to run for Congress or even get involved in politics. As a matter of fact, I wasn't a political person until I found a candidate that I really liked and his name is Donald J. Trump when he ran for President. To me, he was someone I could relate to, someone that I enjoyed his plain talk, not the offensive things, but just the way he talked normally. And I thought, "Finally, maybe this is someone that will do something about the things that deeply bother me." Marjorie Taylor Greene: (02:06) Like the fact that we're so deeply in debt, that our country has murdered over 62 million people in the womb. The fact that our borders are open and some of my friends have had their children murdered by illegal aliens, or perhaps that maybe we can stop sending our sons and daughters to fight in foreign Wars and be used as the world's police basically. Or maybe that our government would stand up for our American businesses and our American jobs and make the American people and the American taxpayers, their focus. These are the things that I care about deeply. So when we elected President Trump, and then I started seeing things in the news that didn't make sense to me like Russian collusion, which are conspiracy theories also, and have been proven so, these

things bothered me deeply, and I realized just watching CNN or Fox news, I may not find the truth. Marjorie Taylor Greene: (03:07) And so, what I did is I started looking up things on the internet, asking questions, like most people do every day, use Google. And I stumbled across something and this was at the end of 2017 called Anon. Well, these posts were mainly about this Russian collusion information. A lot of it was some of what I would see on the news at night and I got very interested in it, so I posted about it on Facebook. I read about it, I talked about it. I asked questions about it, and then more information came from it. But you see, here's the problem, throughout 2018, because I was upset about things and didn't trust the government, really because the people here weren't doing the things that I thought they should be doing for us, the things that I just told you I cared about. And I want you to know a lot of Americans don't trust our government and that's sad. Marjorie Taylor Greene: (04:03) The problem with that is though is I was allowed to believe things that weren't true and I would ask questions about them and talk about them. And that is absolutely what I regret, because if it weren't for the Facebook posts and comments that I liked in 2018, I wouldn't be standing here today and you couldn't point a finger and accuse me of anything wrong because I've lived a very good life that I'm proud of. My family's proud of, my husband's proud of, my children are proud of and my that's what my district elected me for. So later in 2018, when I started finding misinformation, lies, things that were not true in these Qanon posts, I stopped believing it. And I want to tell you, any source, and I say this to everyone, any source of information that is a mix of truth and a mix of lies is dangerous no matter what it is saying, what party it is helping, anything or any country it's about, it's dangerous. Marjorie Taylor Greene: (05:05) And these are the things that happen on the left and the right and it is a true problem in our country. So I walked away from those things and I decided I'm going to do what I've done all my life, I'm going to work hard and try to solve the problems that I'm upset about. So I started getting involved in politics. You see, school shootings are absolutely real. And every child that has lost those families mourn it. I understand how terrible it is because when I was 16 years old in 11th grade, my school was a gun free school zone. And one of my school mates brought guns to school and took our entire school hostage and that happened right down the hall from my classroom. I know the fear that David Hogg had that day, I know the fear that these kids have, and this is why and I say this sincerely with all my heart, because I love our kids, every single one of your children, all of our children. Marjorie Taylor Greene: (06:04) I truly believe that children at school should never be left unprotected. I believe they should be just as protected as we were with 30,000 national guardsmen. Our children are our future and they're our most precious resource. I also want to tell you, 9/11 absolutely happened. I remember that day, crying all day long and watching it on the news and it's a tragedy for anyone to say it didn't happen. And so, that I definitely want to tell you, I do not believe that it's fake. I also want to tell you that we've got to do better. You see, big media companies can take teeny tiny pieces of words that I've said, that you have said, any of us and can portray us and to someone that we're not, and that is wrong. Cancel culture is a real thing. It is very real. And when big tech companies like Twitter, you can scroll through and see where someone may have retweeted porn. This is a problem. Marjorie Taylor Greene: (07:09) This is a terrible, terrible thing. But yet when I say that I absolutely believe with all my heart that God's creation is he created them male

and female and that should not be denied, when I am censored for saying those types of things that is wrong. You see, here's the real situation. I decided to run for Congress because I wanted to help our country, I want Americans to have our American dream. I want to protect our freedoms. This is what I ran for Congress on. I never once said during my entire campaign, QAnon. I never once said any of the things that I am being accused of today during my campaign. I never said any of these things since I have been elected for Congress. These were words of the past and these things do not represent me. They do not represent my district and they do not represent my values. Marjorie Taylor Greene: (08:09) Here's what I can tell you. I am beyond grateful for this opportunity and I'll tell you why. I believe in God with all my heart and I'm so grateful to be humbled, to be reminded that I'm a sinner and that Jesus died on the cross to forgive me for my sins. And this is something that I absolutely rejoice in today to tell you all and I think it's important for all of us to remember none of us are perfect, none of us are. And none of us can even come close to earning our way into heaven just by our acts and our works but it's only through the grace of God. And this is why I will tell you as a member of this Congress, the 117th Congress, I am a passionate, I'm a competitor, I'm a fighter. I will work with you for good things for the people of this country but the things I will not stand for is abortion. I think it's the worst thing this country has ever committed. Marjorie Taylor Greene: (09:11) And if we're to say in God we trust, how do we murder God's creation in the womb? Another thing I will say to this body is I want to work with all of you for our people. It should be America first, always, always and there's nothing wrong with that. And if this Congress is to tolerate members that condone riots that have hurt American people, attack police officers, occupied federal property, burned businesses and cities, but yet wants to condemn me and crucify me in the public square for words that I said, and I regret a few years ago, then I think we're in a real big problem, a very big problem. What shall we do as Americans? Shall we stay divided like this? We allow the media that is just as guilty as QAnon of presenting truth and lies to divide us? Will we allow ourselves to be addicted to hate and hating one another? I hope not because that's not the future I want for my children and it's not the future I want for any of your children. I yield back my time. Thank you.

SBA Pro-Life America

Today marks an historic human rights victory for unborn children and their mothers and a bright pro-life future for our nation. Today the Supreme Court, in line with modern science and overwhelming public consensus, recognized the truth in every mother's heart and that pro-life advocates have argued all along: unborn children are human beings, deserving of protection. Every legislature in the land, in every single state and Congress, is now free to allow the will of the people to make its way into the law through our elected representatives. An entirely new pro-life movement begins today. We are ready to go on offense for life in every single one of those legislative bodies, in each statehouse and the White House. Over the next few years we will have the opportunity to save hundreds of thousands, even millions of lives by limiting the horror of abortion in many states. In this mission of justice and mercy, we redouble our commitment to women and families – building on a pro-life safety net that includes 2,700 pregnancy centers nationwide and initiatives like SBA Pro-Life America's Her PLAN, as well as a growing number of state Alternatives to

Abortion programs, in order to love and serve both mother and child. Today's outcome raises the stakes of the midterm elections. Voters will debate and decide this issue and they deserve to know where every candidate in America stands, including those who toe the Democratic Party line of abortion on demand without limits. Federal as well as state lawmakers must commit to being consensus builders who advocate for the most ambitious protections possible. SBA Pro-Life America will work tirelessly to expose and defeat abortion extremists using the tools of democracy. Life is winning in the hearts and minds of decent men and women across this nation, and when Americans remember our foundational values, life will win.

Justice Clarence Thomas

JUSTICE THOMAS, concurring. I join the opinion of the Court because it correctly holds that there is no constitutional right to abortion. Respondents invoke one source for that right: the Fourteenth Amendment's guarantee that no State shall "deprive any person of life, liberty, or property without due process of law." The Court well explains why, under our substantive due process precedents, the purported right to abortion is not a form of "liberty" protected by the Due Process Clause. Such a right is neither "deeply rooted in this Nation's history and tradition" nor "implicit in the concept of ordered liberty." *Washington v. Glucksberg*, 521 U. S. 702, 721 (1997) (internal quotation marks omitted). "[T]he idea that the Framers of the Fourteenth Amendment understood the Due Process Clause to protect a right to abortion is farcical." *June Medical Services L. L. C. v. Russo*, 591 U. S. ___, ___ (2020) (THOMAS, J., dissenting) (slip op., at 17). I write separately to emphasize a second, more fundamental reason why there is no abortion guarantee lurking in the Due Process Clause. Considerable historical evidence indicates that "due process of law" merely required executive and judicial actors to comply with legislative enactments and the common law when depriving a person of life, liberty, or property. See, e.g., *Johnson v. United States*, 576 U. S. 591, 623 (2015) (THOMAS, J., concurring in judgment). Other sources, by contrast, suggest that "due process of law" prohibited legislatures "from authorizing the deprivation of a person's life, liberty, or property without providing him the customary procedures to which freemen were entitled by the old law of England." *United States v. Vaello Madero*, 596 U. S. ___, ___ (2022) (THOMAS, J., concurring) (slip op., at 3) (internal quotation marks omitted). Either way, the Due Process Clause at most guarantees process. It does not, as the Court's substantive due process cases suppose, "forbi[d] the government to infringe certain 'fundamental' liberty interests at all, no matter what process is provided." *Reno v. Flores*, 507 U. S. 292, 302 (1993); see also, e.g., *Collins v. Harker Heights*, 503 U. S. 115, 125 (1992). As I have previously explained, "substantive due process" is an oxymoron that "lack[s] any basis in the Constitution." *Johnson*, 576 U. S., at 607–608 (opinion of THOMAS, J.); see also, e.g., *Vaello Madero*, 596 U. S., at ___ (THOMAS, J., concurring) (slip op., at 3) ("[T]ext and history provide little support for modern substantive due process doctrine"). "The notion that a constitutional provision that guarantees only 'process' before a person is deprived of life, liberty, or property could define the substance of those rights strains credulity for even the most casual user of words." *McDonald v. Chicago*, 561 U. S. 742, 811 (2010) (THOMAS, J., concurring in part and concurring in judgment); see also *United States v. Carlton*, 512 U. S. 26, 40 (1994) (Scalia, J., concurring in judgment). The resolution of this

case is thus straightforward. Because the Due Process Clause does not secure any substantive rights, it does not secure a right to abortion. The Court today declines to disturb substantive due process jurisprudence generally or the doctrine's application in other, specific contexts. Cases like *Griswold v. Connecticut*, 381 U. S. 479 (1965) (right of married persons to obtain contraceptives)*; *Lawrence v. Texas*, 539 U. S. 558 (2003) (right to engage in private, consensual sexual acts); and *Obergefell v. Hodges*, 576 U. S. 644 (2015) (right to same-sex marriage), are not at issue. The Court's abortion cases are unique, see ante, at 31–32, 66, 71–72, and no party has asked us to decide “whether our entire Fourteenth Amendment jurisprudence must be preserved or revised,” *McDonald*, 561 U. S., at 813 (opinion of THOMAS, J.). Thus, I agree that “[n]othing in [the Court's] opinion should be understood to cast doubt on precedents that do not concern abortion.” Ante, at 66. For that reason, in future cases, we should reconsider all of this Court's substantive due process precedents, including *Griswold*, *Lawrence*, and *Obergefell*. Because any substantive due process decision is “demonstrably erroneous,” *Ramos v. Louisiana*, 590 U. S. ___, ___ (2020) (THOMAS, J., concurring in judgment) (slip op., at 7), we have a duty to “correct the error” established in those precedents, *Gamble v. United States*, 587 U. S. ___, ___ (2019) (THOMAS, J., concurring) (slip op., at 9). After overruling these demonstrably erroneous decisions, the question would remain whether other constitutional provisions guarantee the myriad rights that our substantive due process cases have generated. For example, we could consider whether any of the rights announced in this Court's substantive due process cases are “privileges or immunities of citizens of the United States” protected by the Fourteenth Amendment. Amdt. 14, §1; see *McDonald*, 561 U. S., at 806 (opinion of THOMAS, J.). To answer that question, we would need to decide important antecedent questions, including whether the Privileges or Immunities Clause protects any rights that are not enumerated in the Constitution and, if so, how to identify those rights. See *id.*, at 854. That said, even if the Clause does protect unenumerated rights, the Court conclusively demonstrates that abortion is not one of them under any plausible interpretive approach. See ante, at 15, n. 22. Moreover, apart from being a demonstrably incorrect reading of the Due Process Clause, the “legal fiction” of substantive due process is “particularly dangerous.” *McDonald*, 561 U. S., at 811 (opinion of THOMAS, J.); accord, *Obergefell*, 576 U. S., at 722 (THOMAS, J., dissenting). At least three dangers favor jettisoning the doctrine entirely. First, “substantive due process exalts judges at the expense of the People from whom they derive their authority.” *Ibid.* Because the Due Process Clause “speaks only to ‘process,’ the Court has long struggled to define what substantive rights it protects.” *Timbs v. Indiana*, 586 U. S. ___, ___ (2019) (THOMAS, J., concurring in judgment) (slip op., at 2) (internal quotation marks omitted). In practice, the Court's approach for identifying those “fundamental” rights “unquestionably involves policymaking rather than neutral legal analysis.” *Carlton*, 512 U. S., at 41–42 (opinion of Scalia, J.); see also *McDonald*, 561 U. S., at 812 (opinion of THOMAS, J.) (substantive due process is “a jurisprudence devoid of a guiding principle”). The Court divines new rights in line with “its own, extraconstitutional value preferences” and nullifies state laws that do not align with the judicially created guarantees. *Thornburgh v. American College of Obstetricians and Gynecologists*, 476 U. S. 747, 794 (1986) (White, J., dissenting). Nowhere is this exaltation of judicial policymaking clearer than this Court's abortion jurisprudence.

In *Roe v. Wade*, 410 U. S. 113 (1973), the Court divined a right to abortion because it “fe[lt]” that “the Fourteenth Amendment’s concept of personal liberty” included a “right of privacy” that “is broad enough to encompass a woman’s decision whether or not to terminate her pregnancy.” *Id.*, at 153. In *Planned Parenthood of Southeastern Pa. v. Casey*, 505 U. S. 833 (1992), the Court likewise identified an abortion guarantee in “the liberty protected by the Fourteenth Amendment,” but, rather than a “right of privacy,” it invoked an ethereal “right to define one’s own concept of existence, of meaning, of the universe, and of the mystery of human life.” *Id.*, at 851. As the Court’s preferred manifestation of “liberty” changed, so, too, did the test used to protect it, as *Roe*’s author lamented. See *Casey*, 505 U. S., at 930 (Blackmun, J., concurring in part and dissenting in part) (“[T]he *Roe* framework is far more administrable, and far less manipulable, than the ‘undue burden’ standard”). Now, in this case, the nature of the purported “liberty” supporting the abortion right has shifted yet again. Respondents and the United States propose no fewer than three different interests that supposedly spring from the Due Process Clause. They include “bodily integrity,” “personal autonomy in matters of family, medical care, and faith,” Brief for Respondents 21, and “women’s equal citizenship,” Brief for United States as Amicus Curiae 24. That 50 years have passed since *Roe* and abortion advocates still cannot coherently articulate the right (or rights) at stake proves the obvious: The right to abortion is ultimately a policy goal in desperate search of a constitutional justification. Second, substantive due process distorts other areas of constitutional law. For example, once this Court identifies a “fundamental” right for one class of individuals, it invokes the Equal Protection Clause to demand exacting scrutiny of statutes that deny the right to others. See, e.g., *Eisenstadt v. Baird*, 405 U. S. 438, 453–454 (1972) (relying on *Griswold* to invalidate a state statute prohibiting distribution of contraceptives to unmarried persons). Statutory classifications implicating certain “nonfundamental” rights, meanwhile, receive only cursory review. See, e.g., *Armour v. Indianapolis*, 566 U. S. 673, 680 (2012). Similarly, this Court deems unconstitutionally “vague” or “overbroad” those laws that impinge on its preferred rights, while letting slide those laws that implicate supposedly lesser values. See, e.g., *Johnson*, 576 U. S., at 618–621 (opinion of THOMAS, J.); *United States v. Sineneng-Smith*, 590 U. S. ___, ___–___ (2020) (THOMAS, J., concurring) (slip op., at 3–5). “In fact, our vagueness doctrine served as the basis for the first draft of the majority opinion in *Roe v. Wade*,” and it since has been “deployed . . . to nullify even mild regulations of the abortion industry.” *Johnson*, 576 U. S., at 620–621 (opinion of THOMAS, J.). Therefore, regardless of the doctrinal context, the Court often “demand[s] extra justifications for encroachments” on “preferred rights” while “relax[ing] purportedly higher standards of review for lesspreferred rights.” *Whole Woman’s Health v. Hellerstedt*, 579 U. S. 582, 640–642 (2016) (THOMAS, J., dissenting). Substantive due process is the core inspiration for many of the Court’s constitutionally unmoored policy judgments. Third, substantive due process is often wielded to “disastrous ends.” *Gamble*, 587 U. S., at ___ (THOMAS, J., concurring) (slip op., at 16). For instance, in *Dred Scott v. Sandford*, 19 How. 393 (1857), the Court invoked a species of substantive due process to announce that Congress was powerless to emancipate slaves brought into the federal territories. See *id.*, at 452. While *Dred Scott* “was overruled on the battlefields of the Civil War and by constitutional amendment after Appomattox,” *Obergefell*, 576 U. S., at 696

(ROBERTS, C. J., dissenting), that overruling was “[p]urchased at the price of immeasurable human suffering,” *Adarand Constructors, Inc. v. Pe*, 515 U. S. 200, 240 (1995) (THOMAS, J., concurring in part and concurring in judgment). Now today, the Court rightly overrules *Roe* and *Casey*—two of this Court’s “most notoriously incorrect” substantive due process decisions, *Timbs*, 586 U. S., at ___ (opinion of THOMAS, J.) (slip op., at 2)—after more than 63 million abortions have been performed, see National Right to Life Committee, *Abortion Statistics* (Jan. 2022), [https:// www.nrlc.org/uploads/factsheets/FS01AbortionintheUS.pdf](https://www.nrlc.org/uploads/factsheets/FS01AbortionintheUS.pdf). The harm caused by this Court’s forays into substantive due process remains immeasurable.

Lauren Boebert

As a mother of four children, I believe that life begins at conception, and I will always defend life. Every human being has inherent value and dignity regardless of their stage of development, ability, age, gender, or race.

79% of Americans oppose late-term abortions and I join them in steadfast opposition to this practice. I support the Hyde Amendment in all appropriations bills and am proud that my appropriation's request prohibiting federal tax dollars from funding abortions was signed into law.

As a member of the Values Action Team, I work to defend pro-family legislation that promotes adoption and respects the right to life. I have cosponsored dozens of bills to protect life. I cosponsored the No Taxpayer Funding for Abortion Act to ensure federal funds aren't being used to pay for abortions. I cosponsored legislation to prevent Planned Parenthood from accessing any federal mandatory or discretionary funds that are utilized to perform abortions. I cosponsored the Life at Conception Act to protect the unborn. I've cosponsored the Born-Alive Abortion Survivors Protection Act to ensure any child born alive after surviving an abortion receives immediate care.

Now that *Roe V. Wade* has been overturned, the American people and their elected local representatives have the ability to choose life like never before. I am also a strong supporter of the Tenth Amendment and believe that if the Constitution does not explicitly delegate powers to the federal government, the issues are reserved to the states and the people.

I will continue to provide a voice to the voiceless, protect the unborn, and support the pro-life movement.

Additionally, I believe that strong families are the foundation of American society, and I oppose efforts to redefine marriage as anything other than the union of one man and one woman.

Anti-family leftists are sacrificing everything on the altar of radical gender ideology, from first graders' educations to women's sports. I stood up for female athletes being silenced by the radical left, and I am not afraid to say that I reject the left's woke definition of gender. Only women should play in women's sports and be allowed in women's locker rooms.

I am fighting to protect families from extremists telling our children that it's ok for them to get a sex change and take puberty blocking drugs. I sent a

congressional inquiry holding the Biden regime accountable for using Colorado as a test case for requiring tax dollars to fund sex change surgeries for minors. Sex change surgeries render a person sterile for life, and taxpayer dollars should not be used to permanently maim confused children. Children should never be used as pawns to advance radical gender ideology. Permanently altering and disabling the physical bodies of children is never ok—and it is especially deplorable when done to gain cheap political points with the radical left.

I introduced the Protecting Our Kids from Harmful Research Act to prohibit tax dollars from funding Dr. Fauci's National Institute of Health's studies on sex change, sterilization, chemical castration, and puberty-blocking procedures for minors suffering from gender dysphoria. Using psychologically vulnerable children as lab rats for life-altering sterilization procedures and genital mutilation is wrong, and it should be illegal.

I will always fight for pro-life and pro-family legislation that promotes adoption, reduces tax burdens on working families, improves school choice, and respects the right to life.

For my work on pro-life issues, I earned an "A+" rating from the Susan B Anthony List and a 100% score from the National Right to Life Committee. For my work on family values, I earned a 100% score from the Family Research Council and a 100% score from Eagle Forum.

Republican Study Committee

Today's 6-3 Supreme Court decision is a tremendous win for the American people," said RSC Chairman August Pfluger. "For too long, activist lower court judges have weaponized nationwide injunctions to override the democratic process, but SCOTUS has ended this judicial overreach once and for all. This ruling crushes Left-wing judicial activism and restores the constitutional balance of power where it belongs. Today's decision is a huge victory for the separation of powers and the American people. Rogue district court judges should not be able to unilaterally delay President Trump's agenda that 77 million Americans voted for this past November," said Judiciary Chairman Jim Jordan (OH-04). This is a critical victory for the rule of law and for the Constitution," said Rep. Brian Babin (TX-36). "Unelected activist judges should not have the power to override the will of the American people or stop the President from enforcing our nation's immigration laws. The Supreme Court was right to rein in this judicial overreach and restore proper constitutional balance—where national policy is set by Congress, executed by the President, and interpreted by the highest court in the land, not dictated by a single lower court judge. Since President Trump's return to office, Left-wing district court judges have been unilaterally impeding the agenda that the American people voted for in November," said Rep. Mark Harris (NC-08). "With each rogue ruling, they've declared that their power exceeds that of the co-equal executive and legislative branches. Our founders were clear: lower court judges have no power to single-handedly defy the President or the law, and I'm glad that the Supreme Court agrees.

Κείμενα Ελλάδας περί Ομόφυλου Γάμου

Κυριάκος Βελόπουλος

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Πέρα από την Πορτογαλία και πέρα από αυτή την κύρωση σύμβασης, δυστυχώς η επικαιρότητα δεν ασχολείται -και θεωρώ ότι είναι κατευθυνόμενα τα μέσα ενημέρωσης- με τα μείζονα ζητήματα της Ελλάδας. Δεν θα αναφερθώ στα εθνικά θέματα για να μην θεωρήσουν κάποιοι ότι είναι μια σπέκουλα υπέρ των εθνικών θεμάτων ή η ατζέντα συγκεκριμένη.

Ήμουν το πρωί σε ένα κανάλι και τους λέω «Η Ελλάδα έχει πρόβλημα οικονομικό. Οι Έλληνες πένονται. Τα παιδιά γνωρίζουν ότι οι γονείς τους μπορεί να μην τα βγάζουν πέρα οικονομικά», και τους ευχαριστούμε που μας παρακολουθούν εν πάση περιπτώσει, να είστε καλά γιατί είστε το αύριο της Ελλάδας εσείς, μικρά παιδιά, οι αυριανοί Έλληνες.

Θα πω λοιπόν το εξής, ότι αντί να ασχοληθούμε με τα μεγάλα προβλήματα της Ελλάδας, ασχολούμαστε με ένα θέμα το οποίο πραγματικά μου προκαλεί μια εντύπωση περίεργη. Έφερε μια ατζέντα η Νέα Δημοκρατία και τα μέσα ενημέρωσης μαζί ταυτόχρονα, την ατζέντα του γάμου των ομοφυλοφίλων.

Εγώ ρωτώ το ελληνικό Κοινοβούλιο το εξής. Υπάρχει νόμος; Έχουμε προσχέδιο; Έχουμε κάτι συγκεκριμένο; Γιατί επί δέκα μέρες γίνεται πλύση εγκεφάλου από τα μέσα ενημέρωσης και από το πολιτικό προσωπικό της χώρας για τη συγκεκριμένη ατζέντα και μόνο;

Γιατί δεν ασχολούμαστε με την υψηλή τιμή του γάλακτος; Με το βρεφικό γάλα που είναι 200% παραπάνω από τους Ευρωπαίους, με την υψηλή τιμή της βενζίνης, με το πρόβλημα των μισθών, με το πρόβλημα των συντάξεων, με το πρόβλημα των αγορών, με το πρόβλημα των οπωροκηπευτικών; Γιατί δεν ασχολούμαστε με αυτά και μονοθεματικά τα μέσα ενημέρωσης ασχολούνται με ένα θέμα, μονοθεματικά, με το συγκεκριμένο θέμα;

Και η ερώτησή μου είναι γιατί το κάνει ο Πρωθυπουργός; Ποιος είναι ο ρόλος και ο λόγος που ο Πρωθυπουργός επιμένει σε κάτι που δεν υπάρχει; Συζητάμε κάτι που δεν έχει γίνει, κάτι που δεν υπάρχει. Υπάρχει νόμος; Κάτι να συζητήσει η Βουλή, οι πολιτικοί; Κι όμως το βάζουν βίαια στην ατζέντα. Ποιος ο λόγος που ο Πρωθυπουργός το κάνει αυτό; Ίσως γιατί ο Πρωθυπουργός αλληθωρίζει προς τις Βρυξέλλες; Ίσως γιατί ο Πρωθυπουργός θέλει να φύγει κακήν κακώς, βλέποντας αυτά που έρχονται το 2024 και 2025 με τη νέα δημοσιονομική προσαρμογή, μετά τις αποφάσεις του ECOFIN για χρέος και έλλειμμα και θέλει να φύγει; Μήπως θέλει να πηδήξει από το καράβι; Κι επειδή του υποσχέθηκαν κάποιοι κάτι από τις Βρυξέλλες, θέλει να τα δώσει όλα; Και όταν λέμε όλα, την ατζέντα των φιλελευθέρων. Ερωτήσεις θέτω.

Βέβαια ο Πρωθυπουργός το διέψευσε. Κι εδώ έρχεται η απάντηση και το λέω αβίαστα σε όλους σας. Είναι ο ίδιος ο Πρωθυπουργός που την Παρασκευή μάζ είπε ότι το θέμα των ομοφυλοφίλων δεν πάει το κάρο μπροστά από το άλογο και τη Δευτέρα το επανέφερε ο ίδιος. Πώς να πιστέψεις έναν τέτοιο Πρωθυπουργό, κύριε Υπουργέ μου;

Και εδώ το μέγα ερώτημα είναι γιατί χτυπάει τον πυρήνα της δικής της ιδεολογίας. Ο πυρήνας της ιδεολογίας της Νέας Δημοκρατίας είναι η οικογένεια. Είναι αυτό που έλεγε το τραγούδι σας εκείνο για την Ελλάδα, την Ορθοδοξία, την πατρίδα, την οικογένεια. Πώς τώρα ένας Πρωθυπουργός που είναι ξένο σώμα στη Νέα Δημοκρατία έρχεται και επιβάλλει μια ατζέντα που είναι σε πλήρη σύγκρουση με την ιδεολογία της Νέας Δημοκρατίας; Ας το σκεφτούν αυτοί που θέλουν να το επιβάλουν.

Το 2022 πόσα ζευγάρια έκαναν σύμφωνο συμβίωσης ομοφυλοφίλων; Πεντακόσια. Για πεντακόσια ζευγάρια κάνετε άνω κάτω την ελληνική κοινωνία, διχάζετε τους Έλληνες, διχάζετε τους χριστιανούς, διχάζετε την ίδια την ελληνική κοινωνία. Για ποιον λόγο; Λύσαμε τα δέκα εκατομμύρια προβλήματα των δέκα εκατομμυρίων Ελλήνων και πάμε να λύσουμε και ένα για τα πεντακόσια ζευγάρια;

Και να σας το πω και διαφορετικά. Γιατί πρέπει σώνει και καλά να μιλάμε για υιοθεσία γι' αυτά τα ζευγάρια, όταν χιλιάδες ετερόφυλα ζευγάρια περιμένουν να υιοθετήσουν εδώ και χρόνια; Και πάτε να επιλύσετε αυτό! Λύστε των ετεροφυλόφιλων πρώτα και να δούμε αν μπορεί να διευθετηθεί το άλλο θέμα. Δεν καταλαβαίνω γιατί ξεκινάτε από πάνω προς τα κάτω.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Προέδρου της Ελληνικής Λύσης)

Λίγο παραπάνω χρόνο θα ήθελα. Πάμε και στα υπόλοιπα.

Εγώ θα σας πω και ένα πράγμα, ότι ο Πρωθυπουργός λέει ψέματα. Ο Πρωθυπουργός καθ' ἑξίν λέει ψέματα και θα σας το αποδείξω. Το 2018 ο ΣΥΡΙΖΑ έφερε νόμο ώστε τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια να γίνονται ανάδοχοι. Τι ψήφισε ο Έλληνας Πρωθυπουργός; «όχι». Γιατί ψήφισε τότε «όχι» και τώρα θέλει σώνει και καλά να το επιβάλει; Το 2018 ψήφισε «όχι», γιατί τώρα λέει «ναι»; Τι χρεϊάν έχουμε σπουδής. Για ποιον λόγο βιάζεται;

Πάμε στο πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας. Ενημερώσατε τους πολίτες γι' αυτό το θέμα εσείς; Ποτέ. Εγώ δεν άκουσα Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας να λέει «Το πρώτο πράγμα που θέλουμε να κάνουμε μετά τις εκλογές του 2023 τόσο βιαστικά είναι να φέρουμε αυτό το θέμα». Άρα εξαπατήσατε τους ψηφοφόρους συντηρητικούς της Νέας Δημοκρατίας.

Δεν θα μιλήσω για τον Άδωνι Γεωργιάδη. Έγινε και φροντιστής ο Άδωνις Γεωργιάδης, όχι ποδοσφαιρικής ομάδας. Κάνει φροντιστήριο, λέει, στους αστοιχείωτους, αγράμματους Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας, γιατί για να κάνεις φροντιστήριο σε κάποιον σημαίνει ότι δεν τα καταλαβαίνει, ότι κάτι δεν πιάνει καλά το μυαλό του. Γιατί δεν κάνατε φροντιστήριο για τον νόμο περί λαθρομεταναστών και κάνατε μόνο γι' αυτό;

Ο Άδωνις λοιπόν σε ένα βιβλίο για την ομοφυλοφιλία, αν δείτε τι γράφει, τα χειρότερα γράφει και τώρα ο ίδιος τύπος λέει ομοφοβικούς όσους λένε λιγότερα απ' ό,τι έλεγε αυτός τότε. Μιλάμε για παράκρουση. Και αν θέλετε το βιβλίο, να σας το προσκομίσω, το έχω στο γραφείο μου, όπου εκεί ο Άδωνις Γεωργιάδης είναι κάθετα αντίθετος ακόμη και στην ομοφυλοφιλία. Δεν μιλάμε για υιοθεσίες εδώ ούτε για γάμους, ακόμη και στην ομοφυλοφιλία. Έφερε και τους νόμους της αρχαίας Ελλάδας, τι τους έκαναν στην αρχαία Ελλάδα τους ομοφυλόφιλους που δεν έπαιρναν ούτε

βουλευτικό θώκο ούτε αξίωμα. Και τώρα ξαφνικά ο Άδωνις καταγγέλλει όλους τους υπόλοιπους που διαφωνούν ως ομοφοβικούς.

Προκαλώ, όμως, τον ΣΥΡΙΖΑ και το ΠΑΣΟΚ, να πείτε στους Αρχηγούς σας να κάνουν πρόταση δυσπιστίας στο θέμα του γάμου των ομοφυλοφίλων, για να τους σύρετε όλους αυτούς απέναντι στην αλήθεια.

Μην μου αρχίσουν τις αποχές, γιατί η αποχή σημαίνει «ψηφίζω τον νόμο». Γιατί δεν θα ψηφίσουν τριακόσιοι, θα περάσει με εκατόν είκοσι ο νόμος. Κάντε πρόταση δυσπιστίας.

Έλεγα στον ελληνικό λαό: «Δώστε στην Ελληνική Λύση παραπάνω ποσοστό, δώστε μας τριάντα ή πενήντα Βουλευτές». Τώρα θα είχε πέσει η Κυβέρνηση! Θα την είχαμε ρίξει εμείς!

Μπορεί να τη ρίξει το ΠΑΣΟΚ και ο ΣΥΡΙΖΑ. Κάντε το, να πέσουν! Αλλά δεν το κάνετε. Εδώ είναι το ερώτημα. Γιατί δεν το κάνετε; Γιατί τους βοηθάτε; Δεν ξέρω γιατί τους βοηθάτε. Ψάξτε το λίγο παραπάνω μεταξύ σας.

Δεν αφορά στους Βουλευτές, στην ηγεσία τους αναφέρομαι. Διότι οι ηγεσίες είναι το πρόβλημα, δεν είναι οι Βουλευτές συνάδελφοι. Και οι Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας είναι αντίθετοι, αλλά κάνουν την ανάγκη φιλότιμο κατά πάσα πιθανότητα.

Τι λέμε εμείς; Εμείς δεν μπορούμε να συναινέσουμε να κάνουμε την Ελληνίδα μάνα εργαλείο τεκνοποίησης και βιομηχανικό εργαλείο. Δεν μπορούμε. Δεν μπορώ να αντικαταστήσω την Ελληνίδα μάνα με τον Γιώργο για μάνα. Δεν γίνεται. Δείτε το σαν εικόνα, η οικογένεια, ο πυρήνας, ο Γιώργος, ο Νίκος που έχουν παιδιά. Δεν γίνεται.

Και το λέμε, ως φύση ιερή, γιατί η μητρότητα και η πατρότητα είναι πολύ συγκλονιστικά στοιχεία, που είναι βιωματικά μέσα μας, δεν αλλάζουν. Και να σας το πω διαφορετικά, εγώ πιστεύω ότι κάποιος ομοφυλόφιλος μπορεί να αγαπάνε και να λατρεύουν τα παιδιά -να το δεχτώ και αυτό. Δεν θα κάνουμε πειραματόζωα όμως αυτά τα παιδιά.

Οι ψυχούλες των παιδιών δεν μπορούν να γίνουν πείραμα. Αυτή είναι η άποψή μας. Εάν κάνουμε λάθος, επαναλαμβάνω, ο καθένας έχει την άποψή του.

Δημήτρης Νατσιός

Ο Δημήτρης Νατσιός αμφισβήτησε την πρόθεση της κυβέρνησης να στηρίζει ουσιαστικά «την πυρηνική οικογένεια» τασσόμενος εμμέσως κατά των αμβλώσεων. Σημείωσε χαρακτηριστικά πως «έχουμε ακούσει κυβερνητικά στελέχη να υποστηρίζουν την πολύ-πολιτισμικότητα» τονίζοντας πως «δεν βρίσκουμε την αξία του ιερού θεσμού της οικογένειας στα σχολικά βιβλία». Επίσης αναφέρθηκε στην θεσμοθέτηση υπουργείου Οικογένειας αναρωτώμενος αν η κυβέρνηση «θα προστατεύσει σύμφωνα με την παράδοση και τις επιταγές της εκκλησίας μας το δικαίωμα που έχει το αγέννητο παιδί;».

Ο εκπρόσωπος του ΝΙΚΗ επέμεινε ιδιαίτερα στην προοπτικής νομοθέτησης του γάμου των ομοφυλοφίλων εκφράζοντας την κατηγορηματική του αντίθεση. Σχολίασε πως ο πρωθυπουργός «ανέφερε πρώτη την πολιτική για την ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας και μετά τα θέματα του αγέννητου παιδιού».

Τονίζοντας το θέμα του ομόφυλου γάμου δήλωσε «προεκλογικά δεν ακούσαμε στις ομιλίες της Ν.Δ την πρόθεση αυτή» επισημαίνοντας πως συνιστά «από-ιεροποίηση του θεσμού της οικογένειας, προσβολή της παράδοσης και ευθεία παραβίαση του Συντάγματος». Συνέχισε λέγοντας πως «αναφορικά με την πρόθεσή σας να νομιμοποιήσετε τους γάμους ομοφυλοφίλων σας προειδοποιούμε ότι θα καταψηφίσουμε». Πρόσθεσε «νομοθετείτε καταστάσεις που διχάζουν τον λαό μας» και αναρωτήθηκε «Τι τον θέλετε τον γάμο ομοφυλόφιλων αφού είναι διασφαλισμένα όλα τα ατομικά τους δικαιώματα από το σύμφωνο συμβίωσης;».

Αφροδίτη Λατινοπούλου

Ο κ. Μητσοτάκης και η πολιτική του παρέα πέτυχαν τον στόχο τους: η υιοθεσία παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια είναι πλέον και με τη βούλα του Συμβουλίου της Επικρατείας μια θλιβερή πραγματικότητα. Ο νόμος 5089/2024, ο νόμος της διαστρέβλωσης των εννοιών του γάμου, της οικογένειας και της παιδικής προστασίας, κρίθηκε «συνταγματικός».

Πρόκειται για τον νόμο της Νέας Δημοκρατίας και του ίδιου του Κυριάκου Μητσοτάκη. Ο άνθρωπος που δεν δίστασε να γκρεμίσει ό,τι ιερό και θεμελιώδες κράτησε ζωντανή την ελληνική κοινωνία επί αιώνες. Ο γάμος μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου και η δυνατότητα κοινής υιοθεσίας παιδιών οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια στην πλήρη αλλοίωση της παραδοσιακής οικογένειας και επιταχύνουν τη δημογραφική κατάρρευση της πατρίδας μας.

Το άρθρο 21 του Συντάγματος είναι ξεκάθαρο:

«Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους».

Το ερώτημα είναι απλό: Ποιο Έθνος προστατεύει ο κ. Μητσοτάκης;

Με το νομοθέτημα αυτό, η Ελλάδα γίνεται η πρώτη Ορθόδοξη χώρα στον κόσμο που θεσπίζει γάμο και υιοθεσία παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια. Ντροπή! Αυτό δεν είναι πρόοδος. Είναι αποσύνθεση.

Η ΦΩΝΗ ΛΟΓΙΚΗΣ έχει ξεκαθαρίσει τη θέση της από την πρώτη μέρα:

Δεσμευόμαστε για την πλήρη κατάργηση του νόμου 5089/2024.

Χωρίς μισόλογα. Χωρίς πιασινισμούς. Χωρίς “κωλοτούμπες”.

Ο ελληνικός λαός αξίζει μια ηγεσία που θα τιμήσει τον θεσμό της οικογένειας, θα υπερασπιστεί τα παιδιά και θα ξαναδώσει προοπτική στο μέλλον αυτού του τόπου.

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης πήρε την απόφαση του. Στις κάλπες, θα πάρουμε κι εμείς τη δική μας.

Βασίλης Στίγκας

Μας κατηγορούν ότι είμαστε ομοφοβικοί, γιατί είμαστε από αυτούς που σπρώχνουμε αντί να μας σπρώχνουνε. Για όνομα του Θεού, θα φτάσουμε να ντρεπόμαστε που είμαστε straight. Βλέπουμε δύο μαντράχαλους με δύο παιδάκια. Αυτή εδώ η φωτογραφία δεν είναι φυσιολογική. Αποτελεί ντροπή για το ανθρώπινο είδος. Μπορεί να ανοίγετε ένα παράθυρο στην παιδοφιλία αφού κανείς δεν μπορεί να

εγγυηθεί ότι ένα ομοφυλόφιλο ζευγάρι δεν είναι συγχρόνως και παιδόφιλο. Σε λίγο θα αρχίσουμε οι straight να νιώθουμε ενοχές επειδή δεν είμαστε ομοφυλόφιλοι. Βεβαίως μας κατηγορούν όλοι ότι είμαστε ομοφοβικοί. Από που και ως που; Γιατί είμαστε από αυτούς που σπρώχνουμε αντί να μας σπρώχνουν; Για όνομα του Θεού. Θα φτάσουμε να ντρεπόμαστε. Πρέπει να αντισταθούμε. Κι εσείς κύριοι της Νέας Δημοκρατίας να μην ακούτε κανέναν και να είστε εδώ να μιλήσετε και να καταψηφίσετε αυτό το νομοσχέδιο. Θα πω κάτι που δεν είναι δικό μου. Το είπε ο Σαράντης Καργάκος, ένας πολύ σοβαρός άνθρωπος, ένας μεγάλος Έλληνας, που ανέφερε ότι "ζούμε στην εποχή της εκπούστευσης και της εκπόρνευσης του έθνους μας, σπεκουλαδόροι και κίναιδοι διευθύνουν τη χώρα". Με αφορμή το θάνατο ενός ηθοποιού, είχε γράψει "εσείς επιλέξατε να δηλητηριάσετε τη μνήμη των ανθρώπων, για να καθιαγάσετε το πισωγλέντικο, με κίβδηλα δάκρυα και εξίσου κίβδηλη ανθρωπιά"

Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος

Η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας (Ι.Σ.Ι.) της Εκκλησίας της Ελλάδος συνήλθε σε έκτακτη συνεδρίαση, σήμερα Τρίτη 23 Ιανουαρίου 2024, με μοναδικό θέμα την εξαγγελθείσα νομοθέτηση γάμου και «τεκνοθεσίας» υπέρ ζευγαριών του ίδιου φύλου.

Μετά την καθιερωμένη προσευχή, η Ι.Σ.Ι. άκουσε την εισήγηση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικολάου, επί της οποίας ακολούθησε διάλογος, και εκφράζει ομόφωνα τις θέσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος επί του θέματος, ως εξής:

1. Η θεολογία της Εκκλησίας για τον γάμο απορρέει από την Αγία Γραφή, τη διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας και τη διάταξη του Μυστηρίου του Γάμου και φαίνεται καθαρά στην Ακολουθία του Μυστηρίου αυτού. Ο σκοπός του χριστιανικού γάμου είναι η δημιουργία καλής συζυγίας και οικογένειας, η ανάπτυξη παιδιών ως καρπών της εν Χριστώ αγάπης των δύο συζύγων και η σύνδεσή τους με την εκκλησιαστική ζωή.

Η Εκκλησία αποδέχεται για τη σχέση άνδρα-γυναίκας και παιδιών ότι:

α) η δυαδικότητα των φύλων και η συμπληρωματικότητά τους δεν αποτελούν κοινωνικές επινοήσεις, αλλά προέρχονται από τον Θεό («... και έποίησεν ο Θεός τόν άνθρωπον, κατ' εικόνα Θεού έποίησεν αυτόν, ἄρσεν και θήλυ έποίησεν αυτούς. και εύλόγησεν αυτούς ο Θεός, λέγων· αύξάνεσθε και πληθύνεσθε...», Γένεσις 1, 27-28),

β) η ιερότητα της ένωσης άνδρα και γυναίκας παραπέμπει στη σχέση του Χριστού και της Εκκλησίας («... ο αγαπών την έαυτού γυναϊκα έαυτόν αγαπᾶ... τό μυστήριον τοῦτο μέγα έστίν, έγώ δέ λέγω εις Χριστόν και εις τήν Έκκλησίαν», Απ. Παύλου, Προς Εφεσίους 5, 28),

γ) ο χριστιανικός γάμος δεν είναι απλή συμφωνία συμβίωσης, αλλά Ιερό Μυστήριο, μέσω του οποίου παρέχεται η χάρη του Θεού στη σχέση κοινωνίας άνδρα και γυναίκας με στόχο την κοινή τους πορεία προς τη θέωση –και αυτή η ευλογημένη πορεία αφορά όλα τα ζεύγη με ή χωρίς παιδιά,

δ) ο πατέρας και η μητέρα είναι συστατικά στοιχεία της παιδικής και της ενήλικης ζωής («Τίμα τόν πατέρα σου και τήν μητέρα σου», Έξοδος 20, 12).

2. Προφανώς η Πολιτεία νομοθετεί, αλλά αυτή η παράμετρος ούτε στερεί την ελευθερία του λόγου από την Εκκλησία ούτε απαλλάσσει την Εκκλησία από το

καθήκον ενημέρωσης του πιστού λαού ούτε μπορεί να της υποδείξει σε τι συνίσταται η αμαρτία. Η Εκκλησία δεν νομοθετεί και δεν φέρει ευθύνη για τους νόμους. Αν σιωπήσει, όμως, φέρει βαρύτερη ευθύνη και αυτοκαταργείται.

3. Από το 2015 το σύμφωνο συμβίωσης παρέχει σε ζευγάρια του ίδιου φύλου όλα τα δικαιώματα και τις δυνατότητες του γάμου με κύρια εξαίρεση τη δυνατότητα απόκτησης παιδιών με υιοθεσία ή παρένθετη κύηση. Το σύνθημα της «ισότητας στον γάμο» αποβλέπει σε ένα στόχο, στην απόκτηση παιδιών από «ομόφυλα ζευγάρια».

4. Ανακοινώθηκε ότι θα επιτρέπεται ο «ομόφυλος γάμος» και η «ομόφυλη γονεϊκότητα» μέσω υιοθεσίας και (με διάφορες διόδους) μέσω παρένθετης κύησης. Οι εμπνευστές του νομοσχεδίου και οι συνευδοκούντες σε αυτό προωθούν την κατάργηση της πατρότητας και της μητρότητας και τη μετατροπή τους σε ουδέτερη γονεϊκότητα, την εξαφάνιση των ρόλων των δύο φύλων μέσα στην οικογένεια και θέτουν πάνω από τα συμφέροντα των μελλοντικών παιδιών τις σεξουαλικές επιλογές των ομοφυλόφιλων ενηλίκων. Με βάση το νομοσχέδιο, ομοφυλόφιλοι μονογονείς θα μπορούν να επιβάλουν στο παιδί τους τον σύντροφό τους ως «πατέρα 2» ή ως «μητέρα 2».

5. Η νομοθετική αυτή πρωτοβουλία καταδικάζει μελλοντικά παιδιά να μεγαλώσουν χωρίς πατέρα ή μητέρα σε ένα περιβάλλον σύγχυσης των γονεϊκών ρόλων. Η μονογονεϊκή οικογένεια είναι διαφορετική περίπτωση. Προκαλεί στέρηση του ενός γονέα, αλλά όχι σύγχυση των ρόλων των γονέων. Αντίθετα, η ομοφυλοφιλική συμβίωση προξενεί και τα δύο. Επιπλέον, τα παιδιά αυτά συχνά δεν θα έχουν δυνατότητα γνωριμίας με τον άλλο βιολογικό γονέα τους. Δεν θα έχουν επίσης το προσωπικό βίωμα της παρουσίας του άλλου φύλου (αντίθετου των «ομόφυλων γονέων» τους) μέσα σε μία ετερόφυλη σχέση. Τα παιδιά με πατέρες 1 και 2 ή με μητέρες 1 και 2 (ή και παραπάνω) θα είναι τα θύματα ενός αφύσικου μηχανισμού τεκνοθεσιών.

6. Δημοσιοποιήθηκε ότι: α) θα επιτρέπεται στα «ομόφυλα ζευγάρια» η από κοινού υιοθεσία και η υιοθεσία από τον «ομόφυλο σύζυγο» του γονέα (θα ισχύσει και για τα σημερινά παιδιά από παρένθετη κύηση), β) δεν θα επιτρέπεται στην Ελλάδα η παρένθετη κύηση υπέρ «ομόφυλου ζευγαριού», αλλά αυτή θα αναγνωρίζεται, αν έγινε νόμιμα σε άλλο κράτος. Οι ρυθμίσεις αυτές θα αποτελέσουν κίνητρα για την εκμετάλλευση εύλωτων γυναικών.

Εάν τα προαναφερθέντα ισχύσουν, πρόκειται για ένα ναρκοθετημένο νομοσχέδιο με αντιφάσεις και τρόπους παράκαμψης των απαγορεύσεων του (μέσω κήσεων στο εξωτερικό) και είναι πιθανή η καταδίκη της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων λόγω διακρίσεων, οπότε η χώρα θα αναγκασθεί να νομοθετήσει και στο έδαφός της την παρένθετη κύηση.

7. Το νομοσχέδιο καταργεί όχι μόνο κανόνες βιοηθικής, χριστιανικές αξίες και την ελληνική οικογενειακή παράδοση, αλλά ανατρέπει τα δικαιώματα μελλοντικών παιδιών και τους ρόλους των φύλων ως στοιχείων συνοχής της κοινωνίας –και αυτό αφορά τον καθένα, έστω και αν δεν αποδέχεται τη χριστιανική ηθική. Το ερώτημα που αιωρείται αναπάντητο είναι τελικά: Ποιος είναι ο ουσιαστικός λόγος αυτής της απόφασης που αλλάζει συνολικά και άρδην τον θεσμό του γάμου και την ιδιότητα του γονέα και γιατί προωθείται με τόση επιμονή;

8. Η Εκκλησία της Ελλάδος αναγνωρίζει μόνο το Ιερό Μυστήριο του χριστιανικού γάμου και απορρίπτει τον πολιτικό γάμο ασχέτως φύλου. Εν προκειμένω τάσσεται κατά του πολιτικού γάμου «ομόφυλων ζευγαριών» για τον πρόσθετο λόγο ότι αυτός οδηγεί αναπόδραστα σε «ομόφυλη γονεϊκότητα» μέσω υιοθεσίας ή παρένθετης κύησης. Η νομοθέτηση αυτή συγκρούεται τόσο με τη χριστιανική ανθρωπολογία, όσο και με το καθήκον της κοινωνίας να εξασφαλίζει στα παιδιά ευημερία και σωστή ανατροφή, αλλά και με το δικαίωμα των παιδιών να έχουν πατρική και μητρική παρουσία και φροντίδα. Για όλους τους προηγούμενους λόγους και με αίσθημα ποιμαντικής ευθύνης και αγάπης, η Αγία Εκκλησία μας είναι κάθετα αντίθετη προς το προωθούμενο νομοσχέδιο.

9. Η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας αποφάσισε: α) τη σύνταξη σχετικής επιστολής με τις θέσεις της προς τα αξιότιμα μέλη της Βουλής των Ελλήνων, β) την ανακοίνωση των θέσεων της στους Ιερούς Ναούς την Κυριακή 4 Φεβρουαρίου 2024 και τη διάθεση σχετικού φυλλαδίου «Προς τον Λαό» μέσω των Ιερών Ναών και της ιστοσελίδας της, γ) την παροχή εξουσιοδότησης προς κάθε Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη να προχωρήσει, εντός της επαρχίας του και κατά την έμφρονα ποιμαντική κρίση του, σε πρωτοβουλίες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης ως προς την επικείμενη νομοθέτηση και τον θεσμό της οικογένειας.

Αντώνης Σαμαράς

Ο γάμος των ομόφυλων ζευγαριών δεν είναι ανθρώπινο δικαίωμα. Ο γάμος των ομόφυλων ζευγαριών δεν είναι υποχρεωτικός. Αν θέλει μία χώρα να το κάνει, αν θέλει όχι. Άρα ξεκινάει από ένα ψέμα.

Τα δικαιώματα των ομόφυλων ζευγαριών κατοχυρώνονται πλήρως με το σύμφωνο συμβίωσης. Ο γάμος προσφέρει το δικαίωμα της τεκνοθεσίας. Δεν μιλάμε μόνο για το δικαίωμα δύο ενηλίκων, αλλά και το δικαίωμα των ανηλίκων και στους δύο γονείς.

Υπάρχουν περιπτώσεις που παιδιά δεν έχουν έναν από τους δύο γονείς. Αυτές τις περιπτώσεις τις στερεί η μοίρα, όχι η Πολιτεία.

Όταν το κράτος δίνει παιδιά στην επίβλεψη δύο μανάδων ή πατεράδων, τους αφαιρεί οριστικά το δικαίωμα σε μάνα και πατέρα παραβιάζοντας το δικαίωμα των παιδιών.

Για τα παιδιά που ζουν ήδη σε περιβάλλον από ομόφυλα ζευγάρια: Αυτό μπορεί να καλυφθεί με μία απλή συμβολαιογραφική πράξη, ή με μία προσθήκη στο σύμφωνο συμβίωσης δηλαδή στο υπάρχον νομικό πλαίσιο.

Καταργούμε την πυρηνική οικογένεια. Μάνα και πατέρας είναι δύο διακριτά συναισθηματικά πρότυπα. Κανείς δεν μπορεί να τα αντικαταστήσει. Το λέει και το Σύνταγμα. Πώς είναι δυνατόν η έννοια του γάμου να συνδέεται ούτε με τη μητρότητα.

Πράγματι αφορά ελάχιστους αλλά αλλάζει και τη ζωή των πάντων. Θα υπάρχουν ευρύτερες επιπτώσεις. Είναι βέβαιες.

Θα ζητήσουν να καταργηθεί από τα δημόσια έγγραφα ο τίτλος του πατέρα και της μάνας. Συνέβη στη Γαλλία, προσέφυγαν δικαστικά και πλέον καταργήθηκε.

Ας έχουμε στον νου μας τι ψηφίζεται. Θα ζητήσουν να διδάσκεται μία οικογένεια στα σχολεία με κάτι πιο ουδέτερο.

Σήμερα με την ψήφο μας θα έχουμε εξισώσει ανόμοια πράγματα, την συμβίωση των ομόφυλων ζευγαριών με τον γάμο.

Δημοκρατικό Πατριωτικό Κίνημα ΝΙΚΗ

Μπορεί οι όψιμοι πολέμιοι της woke agenda, να δίνουν μάχη να πείσουν τους πάντες ότι ποτέ δεν την υπηρέτησαν, καταβάλλοντας προσπάθεια να «εξευμενίσουν» το εκλογικό τους ακροατήριο και να προσαρμοστούν στις αλλαγές που έρχονται από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, ωστόσο η προσπάθειά τους μόνο τον γέλωτα προκαλεί. Στον αντίποδα, η ΝΙΚΗ, πιστή πάντα στις αρχές της και στις αξίες του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας, αντιτάσσεται στα σχέδια κάποιων να καταστούν οι Έλληνες από Λαό σε έναν πληθυσμό χωρίς πίστη, ταυτότητα, ιδανικά και προσφάτως... χωρίς φύλο.

Είναι προφανές ότι κάποιους συμφέρει αυτή η αλλαγή από τις παραδοσιακές αρχές και αξίες σε «θεωρίες» που θέλουν μόνο να διχάσουν, να αποπροσανατολίσουν και ταυτόχρονα είναι βαθύτατα αντιχριστιανικές, αντιεπιστημονικές και παραβιάζουν βασικούς κανόνες της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο «πόλεμος» της ΝΙΚΗΣ σε αυτές τις «θεωρίες» και στην προσπάθεια ορισμένων να διαστρέψουν την νεολαία με αυτές τις δήθεν ψευτοπροοδευτικές απόψεις και δη να ενσπείρουν στην ψυχή των παιδιών εικόνες και πληροφορίες που δεν αρμόζουν στην ηλικία τους είναι διαρκής και λαμβάνει χώρα εντός και εκτός Κοινοβουλίου. Η σθεναρή αντίθεσή μας στον ψευτογάμο των ομοφυλοφίλων και στο euorpride της Θεσσαλονίκης είναι μόνο μερικές από τις πρωτοβουλίες μας.

Στο πλαίσιο αυτό, στις 21/11/2024, η Κοινοβουλευτική Ομάδα της ΝΙΚΗΣ κατέθεσε πρόταση νόμου, με την οποία μπορεί η ελληνική κοινωνία να προστατευτεί από όσους θέλουν να της επιβάλλουν αυτές τις «θεωρίες». Συγκεκριμένα, η πρόταση νόμου περιλαμβάνει ένα πλέγμα διατάξεων, με το οποίο αναδιαμορφώνεται, όπου χρειάζεται, η νομοθεσία της χώρας μας, «καθαρίζοντας» την από τις επικίνδυνες για την κοινωνία και ιδιαιτέρως τα παιδιά «θεωρίες» περί φύλου και διαμορφώνοντάς τη με τέτοιο τρόπο ώστε το φύλο να αποδίδεται στη γέννηση αποκλειστικά, ευθυγραμμίζοντας έτσι τη νομοθεσία με τη βιολογική αλήθεια. Προς αυτή την κατεύθυνση προβλέπονται και παρεμβάσεις στην σχολική ύλη. Τα κυριότερα σημεία της πρότασης νόμου είναι τα εξής:

1. Η κατάργηση των επίμαχων άρθρων (1-6) του ν.4491/2017, με τα οποία εισήχθησαν οι επαίσχυντες έννοιες της «ταυτότητας φύλου» και της «διόρθωσης φύλου». Το φύλο δεν είναι κάτι που επιδέχεται διόρθωσης. Δίδεται από τον Δημιουργό κατά την σύλληψη και γέννηση του ατόμου και δεν μπορεί ο άνθρωπος να αντικαταστήσει την σοφία Του, μέσα στην επιθυμία του να αλλάξει ακόμη και το πιο βασικό βιολογικό στοιχείο. Με την κατάργηση των εν λόγω άρθρων μπαίνει τέλος και στην διαδικασία αλλαγής των ληξιαρχικών πράξεων, διασφαλίζοντας ότι το μόνο φύλο που θα αναγνωρίζεται για τον κάθε πολίτη είναι αυτό που αποδίδεται κατά τη γέννηση.

2. Το φύλο θα δίνεται κατά τη γέννηση του προσώπου και αυτό θα παραμένει αμετάβλητο εφ' όρου ζωής.
3. Η κάθετη απαγόρευση αλλαγής φύλου σε ανηλίκους, με την πρόβλεψη ποινικών κυρώσεων σε γονείς και γιατρούς που εκτελούν ή συναινούν αντίστοιχα στην εκτέλεση τέτοιων επεμβάσεων. Ιδιαίτερα για τους γιατρούς που προχωρούν σε επεμβάσεις αλλαγής φύλου σε ανηλίκους, γίνεται μνεία στο σχέδιο νόμου για επιβολή και πειθαρχικών κυρώσεων (έως 5 έτη απαγόρευση άσκησης του επαγγέλματος). Για τους γονείς που καταδικάζονται από ποινικό δικαστήριο για την συναίνεσή τους στην τέλεση επεμβάσεων στα τέκνα τους, μπορεί να αποφασιστεί η αφαίρεση της γονικής μέριμνας για όλα τα τέκνα τους.
4. Η απαγόρευση σε όλο το φάσμα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, ιδίως μέσω της διδασκαλίας, παρουσίας ή διανομής βιβλίων και φυλλαδίων σε παιδιά που περιλαμβάνουν σεξουαλικά προσανατολισμένο περιεχόμενο.
5. Η απαγόρευση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης του διαμοιρασμού στους μαθητές υλικού που προωθεί την ομοφυλοφιλία, καθώς και κάθε υλικού με σεξουαλικά προσανατολισμένο περιεχόμενο. Ακόμα προτείνεται, μέσω του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος» η δημιουργία πλατφόρμας για καταγγελίες σχετικά με περιστατικά προώθησης τέτοιου υλικού.
6. Η απαλοιφή από όλους τους νόμους της χώρας του όρου «ταυτότητα φύλου», δίνοντας ένα οριστικό τέλος στην υιοθέτηση από το κράτος των «θεωριών φύλου».

Αναμένουμε να δούμε εάν οι δήθεν πολέμιοι της woke agenda θα συνταχθούν μαζί μας υπερψηφίζοντας την πρόταση νόμου της ΝΙΚΗΣ προκειμένου να τελειώσει αυτή η αθλιότητα ή θα παραμείνουν «πολέμιοι της φακής»;